

De őt
a mi vétkeinkért
szúrták át,
a mi bűneinkért
törték össze;
a mi békességünkért
érte fenyítés,
és az ő sebe által
gyógyultunk meg.

Iz 53,5

Új Ember

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS HETILAPJA

Ingyenes melléklet • Kultúra, műsorújság

LXXIX. évf. 15–16. • (3893–3894.)
2023. április 9–16. • Ára 720 Ft

Felföldi László pécsi püspök

Az embernek szüksége van arra, hogy higgyen Isten szeretetében

Keresztény életünket, személyes emberi sorsunkat sokszor hatja át a nagypén-tek hangulata, mert nem engedjük, hogy a feltámadás, az élet igaz öröme beragyogja mindennapjainkat. A feltámadás elfogadása hitünk legnagyobb próbatétele. Ezért szükséges, hogy ne kizárólag húsvétkor legyen része az életünknek, hanem mélyebben megértve valódi üzenetét, mindennapjaink valóságává váljon.

Máté evangéliumában olvassuk: „Menjetez tehát, tegyétek tanítványommá mind a népetek! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére!” (Mt 28,19) Az Egyháznak ma sincs fontosabb küldetése, mint hogy tanuskodjon a világban Isten szeretetéről, a megváltás gazdagságáról.

Napjainkban, ha a világban zajló háborúskodások közepette a hitre, a reményre és a vágyott békére tekintünk, azt látjuk, hogy az emberiség jégkorszakba jutott. Sokan vannak, akik a csalódások és árulások miatt megkérdőjelezzik Isten emberszeretét, és már a szeretet létezésében sem tudnak hinni. Már nem képesek hinni Istenben. Sokszor pedig azt érzik, hogy méltatlanok a szeretetre, és Isten sem képes szeretni őket.

Olyan ez, mintha a szeretet, az öröm talentumát elástuk volna az életünkben. Pedig azt mondja Jézus: „Lámpát sem azért gyújtanak, hogy aztán a véka alá tegyék, hanem a lámpatartóra, hogy világítson mindenkinek, aki a házában van” (Mt 5,15). Mi mégis sokszor elrejtjük a hitnek ezt a fényét, mécsesét, világító húsvéti gyertyáját. Pedig a hit csak akkor élő, ha bennünk is él. Így indult útjára egykor az Egyház, így indult a krisztusi tanítványság a feltámadás hitével, szeretetével.

A feltámadásba vetett hit óriási élmény, amely megváltoztatja az életünket, ahogy az evangéliumok tanúsága szerint az apostolok, a tanítványok is új emberré lettek a feltámadás hitében és szeretetében.

Az Úr sírjától elhengerített kő bizony sokszor még óriási,

tehetetlen teherként van jelen a szívünkben, személyes sorsunkban. Amikor azt gondoljuk magunkról, hogy nem vagyunk képesek valamire, vagy éppenséggel lehetetlennek tartunk valamit, saját magunkat pedig menthetetlennek véljük, olyankor hihetetlenül nagy kövekkel zárjuk el magunkat az élet, a szeretet útjától. Valójában sokszor képtelenek vagyunk az elhengerített kő mögé nézni. A sír előtt a követ a tanítványok elhengerítve találták – ez az a hit, amely Isten erejével a mi életünkben is képes megteremteni az új utat, az új örömet. A világnak szüksége van arra, hogy higgyen Isten szeretetében, de a lámpás, a hit fénye a mi kezünkben van, nekünk pedig mernünk kell ezt a fényt odaajándékozni.

A feltámadásról tanuskodó üres sír látható jelei János apostol szívében a hit forrásává, üzenetévé lettek. A feltámadás jelei életünk helyes útját, az isten- és emberszeretet útját mutatják meg nekünk. De a feltámadás jeleit csak akkor látjuk meg, ha valóban érző szívvel és nyitott szemmel figyelünk, értelmezni pedig csak életünk valóban értékes, biztos pontjaihoz – Isten, hit, remény és szeretet – viszonyítva tudjuk őket.

Nehéz élethelyzeteiben, döntéseiben mindig szükségünk van jelekre, és Isten, akitől szabad és kell is jelet kérnünk, megadja ezeket. Észre kell venni, meg kell érteni és el kell fogadni, hogy életünk igazi szép döntéseit, útjait a megértett és megvalósított isteni jeleknek köszönhetjük. Ami rossz történt az életünkben, amit elrontottunk, ami hiba, bűn volt, az a jelek semmibe vétele vagy elhanyagolása miatt történt. Mert csak akkor tudunk helyes elhatározásra jutni, Isten akaratát teljesíteni, ha észrevesszük a jeleket, és útmutatásuk szerint cselekszünk.

A hit jelei még inkább fontosak és éltető számunkra. János „látott és hitt” (Jn 20,8). Ő volt a szeretett tanítvány, aki a legközelebb állt Jézushoz. Látta Jézust meghalni, s amikor felfedezte a sírban a jeleket, megszületett benne a hit, kialakult a Jézus Krisztushoz fűződő kapcsolat mélysége. Péter is bement a sírba,

Feltámadt Krisztus
Ludwig Moralt freskója (1854 körül) az esztergomi bazilikában
(Fotó: Mudrák Attila)

és ugyanazokat a jeleket látta, ám ő értelemmel akarta megérteni őket. Aki csak ésszel próbál élni és ítélni, az nem fogja fel az életet, a szeretetet, és nem fogja fel a feltámadást. Ehhez többre van szükség, arra, ami János apostol szívében már megvolt.

Isten régen is adott, ma is ad jeleket. „Amint Mózes fölémelte a kígyót a pusztában, úgy fogják fölémelni az Emberfiát is, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen. Mert úgy szeretete Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen. Nem azért küldte el Isten a Fiát a világba, hogy elítélje a világot, hanem,

hogy üdvösséget szerezzen a világnak.” (Jn 3,14–17) Ez a jel ma is ott van mindnyájunk életében. A feltámadás titkának megértéséhez a keresztet kell szemlélni, ezt a félelmetes és fájdalmas jelet, mely egyedül hiteles a mai világban, életünkben, isten- és emberszeretünkben. Az igazi szeretetet megérteni és megérteni csak az képes, aki megérti a keresztet mint Isten által adott jelet. Ahogy János apostol is megértette, mert ő a szívvel látott. A tanítvány, aki szeretete Jézust, és akit Jézus szeretett. Csak az tud hinni a feltámadásban, aki tudja, hogy Jézus a lelke mélyéig szereti őt. A szerető szív megért és hisz. A hit az értelem beleegyezését

kívánja. Olyan igazsághoz juttatja az értelmet, amelyet pusztán okoskodással nem tudna megragadni. A hit bizonyosságot ad Istenről, és feltárja, milyen az ő léte önmagában. Ma, holnap, holnapután is ott lesznek a jelek az életünkben. Nem kell tennünk értük semmit, csak meglátunk, fölfognunk és elhinnünk, hogy utat mutatnak nekünk: életünk jó útját, az isten- és emberszeretet útját. Személyes életünk legkülönlegesebb pillanatai közé tartozik, amikor félreérthetetlenül megérezzük, felismerjük, hogy Isten megszólít minket, ott belül jelet ad, ami nekünk szól. Jézus a nevünkön szólít bennünket, ahogyan Máriát (vö. Jn 20,16). A Mester az, aki szólít. Szólítja az embert, a tanítványt, és meghív, hogy induljunk el egy emberhez méltó igaz élet, Isten gyermekei szabadságának útján.

Az emmauszi úton haladás, az emmauszi tanítványok története, az úton lét a mi életünknek is része. Születésünk pillanatától halálunkig úton vagyunk életünk, személyiségünk, kapcsolataink történeteiben, amikor mellénk szegődik Jézus, és megszólít bennünket, mert Isten az embert a saját élettörténetében szólítja meg. Nem egy idegen világban, nem egy elvont fogalmi rendszerben, hanem a saját életutunkon szólít meg minket.

Az emmauszi tanítványok így fogalmaznak: „Hát nem lángolt a szívünk – mondták –, amikor beszélt az úton és kifejtette az Írásokat?” (Lk 24,32) Amikor a szívünkkel hallgatunk, és szívünk gondolatait megértjük, akkor meghalljuk Jézust. Ezért rendkívül fontos, hogy igényünk legyen a nagy csöndekre, melyekben felismerhetjük az Isten által küldött jelet, s így megszülethet bennünk egy új látásmód, egy másik út, más megoldás, mint a miénk. De erre csak a jó csönd tud elindítani.

Életünk emmauszi útján haladva találkozunk velünk Isten, és ezekben a találkozásokban mélyről fakadó szavakból meg kell találnunk a választ a kérdésre: Mít akar ezzel mondani nekem Isten? A válasznak a szív legmélyén kell megszületnie. Ha hagyjuk, akkor megszületik bennünk a feltámadás, a hit, mint az emmauszi tanítványok szívében, akik útjukon visszafordultak, másképp kezdték látni

magukat, az életet, a szenvedést, a nagypén-tek. Elindultak, közeledtek saját, valódi életükhöz és a valóságos, élhető, üdvözítő isteni akarathoz.

Amikor megértjük és elfogadjuk Isten nekünk szóló üzenetét, megváltozik a gondolkodásmódunk, és el tudunk indulni a krisztusi úton. Ami addig érthetetlen, zavarodott, szétesett, elveszett volt, az a helyére kerül, összeilleszkedik, és egyszer csak teljesen érthetővé válik. A valódi megtérés: új, döntő felismerés. Megnő az ember akaratereje, gazdagabbá válik a fantáziája, mert rádöbben, hogy most tud tenni Krisztusért. Nekünk, keresztényeknek nem az a feladatunk ebben a világban, hogy a múltat védjük; a változás magvetőinek kell lennünk. Krisztus mindig megújítani, mindig teljesebbé tenni akar, és a ránk bízott feladat megvalósítását várja tőlünk. Imádkoznunk kell azért, hogy megnyíljon a szemünk, hogy felismerjük a jeleket, hogy jól lássuk az életünket.

Krisztus megmutatta nekünk az utat, amelyre Isten igazából teremtette az embert, és amelyen járva megtalálhatjuk az örömet, igaz emberségünket.

Isten örömet akar adni a szívünkbe, azt akarja, hogy az öröm ott legyen az életünkben, a hétköznapjainkban. Azt akarja, hogy a hit, a remény, a krisztusi tanítványság örömét tudjuk és akarjuk továbbadni, hogy mások felett is megnyíljon az ég. Amikor pedig meglátjuk az eget, érezzük, hogy biztonságban vagyunk, mert többé már nem elzárt pokol az életünk, hanem a mennyei kapcsolatban élünk. Lehet az életünkben próbatétel, szenvedés, halál, de tudjuk, hogy mindezt már nem magunkra hagyottan, nem istennélküliségben éljük, hanem Istennel, a győztesel együtt, aki alászállt, és aki fölment a menynekbe, hogy megmutassa nekünk az utat, amelyre Isten teremtett bennünket, s igazi emberségünket megtalálva így átjárja életünket a feltámadás hitének és Istennek az öröme, szeretete. Mert „csak aki Krisztus békéjében él, aki gyökeret vert és megszilárdult az élő Igében, csak az tudja felismerni Krisztus képmását azokban is, akik semmiféle hitet nem vallanak” (Roger testvér, taizéi szerzetes).

Ezzel a bizonyossággal kívánom mindnyájunknak a feltámadt Jézus örömét és békéjét, hittel és imádsággal!

ISSN 0133-1205

9 770133 120548

23016

Jöjj, Jézus, félelmeimbe, és mondd nekem is: Bátorság!

A járvány idején, 2020. április 11-én a Szentatya a szokásostól eltérően szinte az üres bazilikában volt kénytelen vezetni a húsvéti vigíliaszertartást, mely leegyszerűsített változatában is a feltámadás, a remény és az öröm üzenetét hordozta. Beszédében a keresztény ember rendíthetetlen reményét és reményhirdető kötelességét hangsúlyozta.

„A szombat elmúltával” (Mt 28,1) a nők a sírhoz mentek. Így kezdődött ennek a vigíliaszertartásnak az evangéliuma: a szombattal. A húsvéti szent három nap közül ezt a napot hanyagoljuk el leginkább, hiszen epedve várjuk, hogy a pénteki keresztől eljussunk a vasárnapi allelujáig. Ebben az évben azonban jobban átérezzük, mint valaha a nagyszombatot, a nagy csend napját. Magunkra ismerhetünk a nők érzéseiben, melyek azon a napon eltöltötték őket. Hozzánk hasonlóan ott volt a szemükben a szenvedés tragédiája, egy váratlan, túl gyorsan történt tragédiáé. Látták a halált, és ott lakozott a halál a szívükben. A fájdalmat félelem kísérte: ugyanúgy végezheték volna, mint Mesterük? Aztán félték a jövőtől is: mindent újra kell építeniük. Megsebzett emlékezt, elfojtott remény. Ez volt a legsötétebb óra számukra, ahogyan nekünk is.

De ebben a helyzetben a nők nem engedik megbénítani magukat. Nem adják meg magukat a sírás és bánkodás sötét erőinek, nem zárkóznak pesszimizmusba, nem menekülnek el a valóságtól. Szombaton valami egyszerű és rendkívüli dolgot visznek végbe: otthonukban illatos olajokat készítenek Jézus testére.

Nem adják fel szeretetüket: szívük sötétségében lángra gyújtják az irgalmat. A Szűzanya szombaton, azon a napon, melyet majd neki szentelnek, imádkozik és remél.

A fájdalom elhagyatottságában az Úrra hagyatkozik. Ezek a nők, anélkül, hogy tudták volna, annak a szombatonak a sötétjében „a hét első napjának hajnalát”, az egész történelmet megváltoztató napot készítették elő. Jézus, mint földbe hullott mag, új élet hajtását indította el a vi-

lágban; a nők pedig imájukkal és szeretetükkel segítették a remény kisarjadását. Milyen sokan vannak, akik ezekben a szomorú napokban úgy tettek és tesznek, mint azok a nők: a remény csíráival terítik be környezetüket! A törődés, szeretet, az ima apró gesztusaival.

Hajnalban a nők a sírhoz mennek. Ott az angyal azt mondja nekik: „Ne féljete! Nincs itt, feltámadt” (Mt 28,5–6). Egy sír előtt életet hirdető szavakat hallanak... És aztán találkoznak Jézussal, a remény szerzőjével, aki megerősíti a hírt, és azt mondja: „Ne féljete!” (Mt 28,10). Ne féljete, ne féljete: ez a remény meghirdetése. Számunkra is, ma. Ma! Ezeket a szavakat Isten megismétli nekünk is abban az éjszakában, amelyen átmegyünk.

Ma este egy alapvető jogot nyerünk el, melyet nem vehetnek el tőlünk: a jogot reményre. Ez egy új, élő remény, mely Istentől származik. Nem merő optimizmus, nem vállve-regetés vagy alkalmi biztatás, egy halvány mosollyal. Nem! Ez a Menny ajándéka, melyet magunktól nem tudunk volna megszerezni. „Minden rendben lesz” – mondjuk kitartóan ezekben a hetekben, belekapaszkodva emberiségünk szépségébe és bátorító szavakat csalogatva elő szívünkbe. De a napok múlásával és a félelem növekedésével a legmerészebb remény is elpárologhat. Jézus reménye másmilyen. Szívünkbe helyezi annak bizonyosságát, hogy Isten mindent jóra tud fordítani, mert még a sírból is életet hoz világra.

A sír az a hely, amelyből nem jön ki, aki oda belép. De Jézus kijött értünk, feltámadt értünk, hogy életet hozzon oda, ahol halál uralkodott, hogy új történelmet indítson el ott, ahol kő zárt el mindent.

Ő, aki ledöntötte a sziklakőt a sír bejáratáról, a szívünket záró köveket is elmozdíthatja. Ezért ne adjuk át magunkat a csüggedésnek, ne tegyünk követ a reményre! Lehet és kell remélnünk, mert Isten hűséges! Nem hagyott magunkra, meglátogatt bennünket: minden élethelyzetünket felvette, osztozott fájdalmunkban, szorongásunkban, halálunkban. Világossága bevilágította a sír sötétségét: ma el akarja érni életünk legsötétebb zugait.

Testvérem, ha szívedben már eltemtetted is a reményt, ne add fel: Isten nagyobb! Nem a sötétség és a halálé az utolsó szó! Bátorság, Istennel semmi sincs veszve!

Bátorság: olyan szó ez, amelyet mindig Jézus szájából hallunk az evangéliumokban. Egyetlen egyszer mondják mások, amikor egy rászorultot biztatnak: „Bátorság! Kelj fel, [Jézus] hív téged!” (Mk 10,49). Ő, a feltámadott az, aki bennünket, rászorulókat talpra állít. Ha gyenge és törékeny vagy az úton, ha elbuzsz, ne félj, Isten kinyújtja kezét feléd, és azt mondja: „Bátorság!” De azt

mondhatnád, amit don Abbondio: „Bátorság, na ez az, amit nem adhatunk magunknak” (Manzoni: *A jegyesek*, XXV). Nem adhatod magadnak, de ajándékként elfogadhatod. Elég kinyitni szívedet az imában, elég felemelni egy kicsit a szív szájára helyezett követ, hogy Jézus világossága beáradhasson. Csak hívd: „Jöjj, Jézus, félelmeimbe, és mondd nekem is: Bátorság!” Veled, Uram, bár megpróbáltatást szenvedünk, zavarba nem jövünk. És bármekkora szomorúság fészkel is belénk, érezni fogjuk, hogy remélnünk kell, mert veled a kereszt feltámadásba torkollik, mert te velünk vagy éjszakáink sötétjében: bizonyosság vagy bizonytalanságainkban, Szó vagy szótlanságunkban, és senki sem rabolhatja el tőlünk irántunk táplált szeretetedet.

Ez a húsvéti örömhír, a remény meghirdetése. De van egy második része is: a küldés. „Siessetek, vigyék hírül testvéreimnek, hogy menjenek Galileába” (Mt 28,10), mondja Jézus. „Előttetek megy Galileába” (Mt 28,7), mondja az angyal.

Az Úr megelőz bennünket. Mindig megelőz bennünket! Jó tudni, hogy előttünk jár, hogy meglátogatta életünket és halálunkat, hogy előttünk menjen Galileába, vagyis arra a helyre, amely őt és tanítványait is a mindennapi életre, a családra, a munkára emlékeztette. Jézus azt akarja, hogy vigyünk reményt oda, a mindennapi életbe. De Galilea a tanítványok számára az emlékek helye is, elsősorban az első meghívás emlékéé. A visszatérés Galileába arra való emlékezést jelent, hogy Isten szeretetét és meghívott bennünket. Mindannyiunknak megvan a maga Galileája. Újra kell kezdenünk utunkat, emlékezve arra, hogy egy szeretetből fakadó, ingyenes meghívásból

születünk meg és születünk újjá; ott, a saját Galileánkban. Ettől a ponttól kell mindig újraindulni, különösen a válsághelyzetekben, a megpróbáltatások idején. Emlékeznem kell az én Galileámra!

De még több van itt. Galilea volt a legtávolabbi térség onnan, ahol voltak, Jeruzsálemtől. És nemcsak földrajzilag: Galilea volt a legtávolabbi hely a szent város szentségétől. Olyan terület volt, amelyet másféle emberek, sokféle vallást követő emberek laktak: „a pogányok Galileája” (Mt 4,15). Jézus oda küldi őket, azt kéri, hogy oda induljanak vissza. Mit üzen ez nekünk? Hogy a remény hirdetése nem korlátozódhat a mi szent köreinkre, hanem annak mindenkihez el kell jutni.

Mert mindenki rászorul arra, hogy lelket öntsenek belé, és ha nem tesszük mi, akik kezünkkel tapintottuk az „élet igéjét” (1Jn 1,1), akkor ki fogja megtenni? Milyen jó olyan kereszténynek lenni, aki vigasztal, aki hordozza mások terheit, aki bátorít: élethirdetőnek lenni a halál idején! Az összes Galileába, az emberiség minden térségébe, melyhez tartozunk és amely hozzánk tartozik, hiszen mind testvérek vagyunk, vigyük az élet dalát!

Hallgattassuk el a halálkiáltásokat, elég a háborúkból! Álljon le a fegyverek gyártása és kereskedelme, mert kenyérre és nem puszkára van szükségünk!

Legyen vége az abortuszoknak, melyek megölik az ártatlan életet! Akiknek van betevője, azoknak nyíljon meg a szíve, és töltsék meg a szükségstől is megfosztott üres kezeket!

A nők végül „átölelték Jézus lábát” (Mt 28,9), azokat a lábukat, amelyek hosszú utat tettek meg, hogy segítségünkre siessenek, egészen a sírba való belépésig és az onnan való kilépésig. Átölelték a lábukat, melyek eltaposták a halált, és megnyitották a remény útját.

Mi, reményt kereső zarándokok, ma beléd kapaszkodunk, feltámadt Jézus! Háta fordítottunk a halálnak, és megnyitjuk szívünket előtted, aki az élet vagy.

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican News

Lackfi János

MÉGSE VETTÜK ÉSZRE

Bandukolunk az emmauszi úton
lóg az orrunk nagyon,
be kell fizetni a törlesztőrészetet,
nagyikának bevásárolni, nem bírja cipelni,
nagy ajándék, hogy még ellátja magát,
a munkahelyen rengeteg a túlóra,
az osztálykirándulás kész vagyon,
az embernek feltámadni sincs ideje.
Pedig olyan nagy reményeink voltak,
Uram, valahányszor megszólaltál,
csak úgy perzselt a szavad,
és annyira nyilvánvaló volt,
hogy közel van az Isten, bennünk, velünk,
hozzánk akar bújni, miénn az ő országa,
mesés öröksége, és nem csak a távoli
jövőben, hanem már most.
Aztán baktatunk tovább az emmauszi
úton, rezsizsámra, parkolási bírság,
érzelmi hullámvölgyek, a trappista
ára is az egekben, de nem azokban
az egekben, amelyekről olyan izzet
tudtál szólni, hogy vágyakoztunk rájuk
teljes szívvel, minden erővel.
Aztán bandukolunk az emmauszi úton,
és valahogy széttöredezett már
minden, ami egyben volt, amit
te ragasztottál egybe színváltozással,
erőddel, lendületteddel, mindig tudtad,

mit tegyél és mit ne, meghalt a barátod,
de nem rohantál fejvesztve hozzá,
maradtál még két napig, tanítottál,
és igazad lett, jutott még bőven idő
Lázárt feltámasztani, mi meg úgy
imbolygunk a saját időnkben,
sosem tudjuk jól beosztani,
kifutunk belőle, spirálba kerülünk,
lekéssük a határidőket, marokszámra
szórjuk el a percek, amire nem kellene.
Tudod a feltámadás idejét is, Uram,
de mi hogyan igazítsuk karóráinkat
a tiédhez, mikor te a szívedben
hordod a naptáradat, nem látni a
mellkasodon keresztül?
Ballagunk az emmauszi úton,
még meg kéne sütni a bejglit,
lepucolni az ablakokat, ragyogjon
a lakás, és akkor egy idegentől kell
megtudnunk, merre hány méter
az Isten országa, és hogy lesz feltámadás,
sőt, már most is van, itt ballag
melllettünk, fel sem ismerjük,
csak amikor teljesen össze vagyunk
törve már, ő pedig megtöri a kenyeret,
és a két falat között bezuhog
a fény, ami eddig is itt sistergett,
mégse vettük észre.

Áldott húsvétot kívánunk minden kedves Olvasónknak!

Agonás Szonja, Baranyai Béla,
Bencze Zsuzsanna, Bódisné Horváth Márta,
Bodnár Dániel, Bukovszki Antal,
Czimre-Dobos Eszter, Déri Jánosné,
Fábián Attila, Gajdó Ágnes, Gátas Judit,
Gyarmati Bálint, Hollósi Judit,
Horogszegi-Lenhardt Erika, Kis Krisztina,
Koditek Bernadett, Körössy László,
Kuzmányi István, Lambert Attila,
Máj Magdolna, Máté István, Merényi Zita,
Mészáros Ákos, Molnár Ágnes,
Nagyné Harsányi Csilla, Nádudvari Dorottya,
Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Szántó István,
Székács István, Thullner Zsuzsanna,
Trauttwein Éva, Ujváry-Radics Gabriella,
Ujváry-Radics Tamás, Vámosy Erzsébet,
Zoljánszki-Dobos Tímea

Kicsiny tereméből lett hatalmas tér

Beszélgetés Várnai Jakab ferences szerzetessel

Várnai Jakab OFM három éve a Szentföldön szolgál, a jeruzsálemi ferences Studium Theologicum tanára. Szentföldi életéről kérdeztük, és arról, hogyan hatnak látásmódjának alakulására Jézus kereszthalálának és feltámadásának helyszínei.

– **Mióta élnek ferencesek a Szentföldön, és hogyan alakult a szolgálatuk?**

– Szent Ferenc ittjárta, 1219 óta vannak itt ferencesek, de VI. Kelemen pápa 1342-ben bullával erősíti meg jelenlétüket, és azóta az egyetemes Egyház nevében őrzik a szent helyeket. Jelenleg körülbelül kétszázötven fő az itteni tartomány, a Szentföldi Ferences Kustódia létszáma, ebből százötvenen a kustódiában léptek be a rendbe, százan pedig más provinciából jelentkeztek szolgálatra, mint én is. A kustódiának egyébként huszonhárom egyszerű fogadalmas növendéke van.

– **Mi az első emléke a Szentföldről, mi az, ami legelőször megragadta benne?**

– A hó az első emlékem. 2000. január végén a behavazott Templom térre mentünk fel. A váratlan, egyszeri hóesés felfordulást okozott a közlekedésben, de mi élveztük, amikor megérkeztünk Magyarországról. Már a reptérről jövet is viszontagságos útviszonyok fogadtak bennünket az autópályán. Provinciai zárandoklat volt, negyvenen jöttünk ferencesek, az északnémet provincia segítségével.

Ami igazán megragadott ebben az első zárandoklatban, az a pusztaság volt, hogy „itt játszódtam” az evangélium, hogy a Szentírásban a helyszínek leírásai mennyire „stimulálnak”. Amikor a keresztutat jártuk be, úgy alakult, hogy egy csoport izraeli katonának éppen akkor mutatták be a keresztút helyszíneit. A megfeszítés helyéhez alig fértünk oda a katonáktól. Mindez néhány hónappal a második intifáda kitörése előtt volt.

Egyébként most látom, mennyire általános, hogy az izraeli sorkatonáknak helyszíni ismertetést tartanak Jeruzsálemben. A rendházunk előtt, a parkoló mellett szoktak letáborozni. Nem tudok héberül, nem értem, miket mondanak nekik. Van egy különbség a huszonhárom évvel ezelőtti helyzethez képest: akkor egyetlen fegyveres kísérete a katonák csoportját, ma minden sorkatonánál ott a géppisztoly.

– **2015–2016-ban a Szentföldi Ferences Kustódia kánoni vizitációját vezette a Szentföldön. Hogyan hatott az életére ez a szolgálat?**

– Amikor 2016 októberében véget ért ez a megbízatásom, először csak mint általános érdeklődés maradt meg bennem. 2020-ban azután, a rektori szolgálatom vége felé úgy láttam, jelentkeznie kell a szentföldi szolgálatra is, amit a tartományfőnök atya elfogadott. Az itteni szolgálat úgy tűnt fel előttem, mint értelemmel bíró dolog.

– **2020-ban ért véget rektori szolgálata a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán. Hogyan alakult az élete a Szentföldön, és milyen feladatokat lát el Jeruzsálemben?**

– 2020. november 29-én érkeztem Jeruzsálembe. A Cenákulum mellett, hat fős létszámú rendházba he-

lyeztek. Megbízta a tanítással a teológián. Ez tavaly szeptemberben azaz bővült, hogy én lettem az itteni közösség helyi elöljárója, és az olasz nyelvű tanítás mellett angolul is tanítok a szaléziaknál.

Hogy hol is vagyunk? 1342-ben az Utolsó vacsora terme és az akörül felépült rendház lett a ferencesek szentföldi központja. Népes és sok funkciót egyesítő központ volt. 1523-ban az oszmán török hatalom elvette, a központ ezután költözött át az Óváros másik végébe, ahol ma is van. A muszlim hatalom megtiltotta a keresztény istentiszteletet a Cenákulumban. A ferencesek mindig is vissza akartak térni oda. Ebből eddig annyi valósult meg, hogy 1930 körül sikerült megvásárolniuk egy szomszédos telket, ahol már meglévő arab házakból kialakítottak egy kápolnát és egy rendházat. Ez a mai rendházunk. 1936 óta itt fogadjuk a zárandokokat szentmisére. 2012 óta egy második kápolnát is kialakítottunk a házban, így naponta tizenkét csoportot tudunk fogadni.

– **Hogyan telik egy hétköznapja és egy vasárnapja?**

– „Utolsó vacsora kicsiny terme, de megnőttél!” – sokan emlékezhetnek Nemeshegyi Péter atya elmékedésére, amelyben felidézte, hogyan terjedt el az egész világra a szentmi-

központ. Lehetetlen, hogy a szeretet krisztusi áldozatának ez a „hálózat” ne legyen hatással a világ sorsára. Bár a mi kápolnánk nem nyilvános, és nincsenek „saját híveink”, az egyetemes Egyház sokszínű forgataga naponta elvonul itt a szemünk előtt. Az itt tartott szentmise, úgy hiszem, sok plébánia közösségére van hatással világszerte, hiszen gyakran jönnek egységes, tényleges keresztény közösségek csoportjai, olyanok, akiket nem egy utazási iroda verbuvál össze száz helyről.

– **Korábban a ferences rend központi vezetőségének tagja, definitor generalis volt, s akkor hosszabb ideig élt az Örök Városban. Mi az, ami azonos, és mi az, ami különbözik egymástól Róma és Jeruzsálem?**

– Ezen így még nem is gondolkodtam. Két fő zárandokhelyről van szó, ahová az egész világról érkeznek zárandokok. Jeruzsálemben nyilván még színesebb a kép azért, hogy minden keresztény felekezetből jönnek zárandokok, két másik vallás híveinek tömeges jelenléte közepette.

A Cenákulum melletti ferences kápolna csak a szentmisére bejelentkezett csoportok számára van nyitva, hiszen mi itt semmilyen helyet nem tudunk mutatni, ahol valami

Fotó: Fábrián Attila

se ünneplése, hogyan fogja át valamennyi földrészt a krisztusi áldozat, miként lett a „kicsiny tereméből” minden templomot, katedrális, apró misézőhelyet magában foglaló hatalmas tér. Sokszor eszembe jut Pepi bácsi elmékedése, amikor az Utolsó vacsora termébe legközelebb eső kápolnában egymást követik az egész világról érkező zárandokok szentmiséi, egész nap. Sőt, innen nézve elhibázott lenne csupán a katolikus templomokra gondolni. Aki csak ünneplni az utolsó vacsora emlékeztetét, ortodoxok, protestánsok, annak számára ez a terem egy lelki

bibliai esemény történt volna. „Előkelő” helyen vagyok, ide szervezett katolikus csoportok jönnek, és bizony épületes látni a világ minden tájáról érkező, szentmisét ünneplő híveket. A mi kápolnánk a legközelebbi pont, ahol az utolsó vacsora emlékeztetést annak egykori helyszínéhez közel ünnepelhetik, és ez láthatóan sok zárandok számára mély élményt jelent.

A tavalyi évben egyébként a csoportok száma országok szerint így alakult nálunk: Olaszország 209, Spanyolország 196, Amerikai Egyesült Államok 129, Lengyelország 81,

Mexikó 66, Brazília 58, Franciaország 50. Ha a nyelvhasználatot nézzük, akkor pedig a következő volt a csoportok számának alakulása: spanyol 342, olasz 211, angol 156, lengyel 83, portugál 65, francia 60.

– **Számos nációból való ferencessel él együtt Jeruzsálemben. Miben erősítette meg ez az élethelyzet?**

– A világ sok más helyén élnek még magyarok nemzetközi közösségekben, szerzetesek is sokan. Gondolom, ugyanazokat a tapasztalatokat élik át, mint én. Kézenfekvő, hogy az anyanyelv és a hazai konyha ilyenkor még nagyobb kincsnek tűnik fel az ember számára. Az is leszűrődött bennem, hogy milyen nehéz is a másik testvér kultúráját becsülni, értékelni – és ezt éreztetni is vele. Nem azt keresni, ami számomra „fogysztható” csupán. Megmarad az igazi kihívás: odafigyelni a másikra, észrevenni az állapotát, testvérként gondoskodni róla, együtt dolgozni vele, alkalmazkodni hozzá.

– **Hogyan néz ki a keresztények, azon belül a katolikusok számára a Szentföldön és Jeruzsálemben?**

– Egy Izrael állam területéről kiadott statisztika szerint 185 ezer keresztény él itt, ami a lakosság 1,9 százalékát jelenti. Háromnegyed részük arab nemzetiségű, így az ország arab lakosságát nézve 7 százalékuk keresztény. Jeruzsálemben mintegy 13 ezer keresztény él, minden felekezetet összevéve. Az arab keresztények alkotják Izraelben azt a csoportot, akik között a legmagasabb a felsőoktatásban továbbtanulók aránya (52,9 százalék), ez ugyanis még a zsidó lakosság körében is csak 48,2 százalék. A 185 ezer keresztényből körülbelül 44 ezer a római katolikus, 64 ezer a görögkatolikus, és 65 ezer a görög ortodox.

A keresztények számarányára vonatkozó, imént említett 1,9 százalék azért elég kemény adat. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy ezt az országot „mások csinálják”, nekünk nem nagyon van beleszólásunk ebbe. És ez a „mások” két egymásnak feszülő népet, vallást jelent... Március 22-én elkezdődött a ramadán hónap, ennek péntekjein mintegy százötvenezer ember gyűlik össze a Templom téren. A rendőri készség már előző este fokozódik, nagy a félelem az esetleges összetűzésektől. Péntek reggeltől lezárások vannak városszerte. A keresztény zárandokbuszok ilyenkor bizony sokszor kívül rekednek.

– **A jeruzsálemi zárandoklat kitüntetett eseménye a Szent Sír-bazilika meglátogatása. Amint arról korábban hírt adtunk, a Szent Sír-kamra helyreállítása után a padlózatának felújítása is megkezdődött. Hol tart most a munka?**

– Jelenleg is folyik még a Szent Sír körüli kövezet felújítása. Még seholy

nincs lerakva új kövezet, a régészeti kutatás szakaszában vagyunk. A Szent Sír körül megtalálták a régi kőfejtő nyomait, valamint a Hadrianus korabeli szentély csonkjait. Ez csak részben újdonság, mert az 1974-es feltárásnál ezek egy része már előkerült. A tervek szerint az eddigi burkolatból újra lerakják majd a használható köveket, és a Szent Sír körül vörös tónusú kövekkel, a többi részen pedig fehér tónusúval pótolják ki őket.

– **Szolgálatában társa az Adoremus liturgikus kiadvány. Hogyan alakult a magyar zárandokok jelenléte a szolgálati helyén?**

– Most már valamivel több magyar csoportot látok, és nagyritkán nálunk is foglalnak miseidőpontot. Lényegesen több szlovák, horvát és lengyel csoport jön hozzánk, de román és szlovén is több, mint a magyar. Pedig most már elkészítettem a mi kápolnánkban használatos misekönyvet is magyar nyelven. Talán nem tudnak róla a zárandokszervezők, hogy itt lehetőség van misézésre.

– **Hogyan éli meg Jeruzsálemben a szent három napot és húsvét vigíliáját?**

– Idén biztosan más lesz, mint tavaly, hiszen akkor még éppen csak éledeztünk a járványból, és nem sok zárandok jött. Most nagycsütörtökön és húsvétvasárnap nyitva leszünk a csoportok és az imádkozni vágyók előtt. A szertartásokat egyébként mi magunk is végezzük a kápolnánkban, a közösség körében. Újdonság az is, hogy a Dormitio bencés apátság a szent három napon nyilvánosan végzi a liturgiát. Ők ugyanis felújítás miatt majdnem három éve zárva vannak. Most március 21-én ünnepélyesen felszentelték az új oltárt, de aztán ismét bezártak, és csak pünkösdkor tudják átadni a bazilikát a használatnak. A szent három napra azonban kinyitnak.

– **Mióta itt él, van, ami különös hangsúlyt kapott, elmélyült Önben Jézus kereszthalálának és feltámadásának titkával kapcsolatban?**

– Már az is nagy üdvtörténeti titok, hogy Izrael vallási közössége annak idején hogyan és miként nem fogadta el Jézust. Ezzel együtt ő és apostolai nem „léptek ki” ebből a közösségből. Amikor a mai Izrael állam területén idézzük fel ennek emlékeztetét, még nagyobb titokként tűnik fel előttem, és súlyosnak érzem a II. Vatikáni Zsinat szavait a *Nostra aetate* nyilatkozatban: „A profétákkal és az Apostollal együtt az Egyház várja azt az egyedül Isten által tudott napot, melyen az összes nép egy hangon fogja segítségül hívni az Urat, »és vállalva fognak szolgálni neki«.”

Kuzmányi István
Fotó: Lambert Attila

A BIBLIA ÜZENETE

El a régi kovással!

1Kor 5,6b–8

Hisszük-e még,
hogy átalakíthat,
szívből megújíthat,
hogy mindig az eleven
élet mellett tudjunk
dönteni?
Isten időről időre
megengedi,
hogy felfedezzük
jelenlétét

A zsidó húsvét máig ismert szokása, hogy figyelmesen kitakarítják a konyhából és az egész lakásból a régi kovászt. A kovász a kelesztett tészta kelléke, amelyet valaha minden háztartásban bőven használtak. A kicsinyke kovász átjárja az egész tésztát, és megkeleszti, egységessé teszi. A régi kovász kitakarítása a megújulás jele.

Húsvétkor Pál apostol szavait halljuk: „El a régi kovással, hogy új tésztává legyetek (...)!” Különös kép, amelynek háttere egyrészt az imént említett húsvéti szokás, másrészt az a tény, hogy a korintusiak megtűrték maguk között egy kétes helyzetet. A kovászt eltüntetni itt azt jelenti, hogy megszabadulnak a visszas helyzettől, megszüntetik a botrányok okot adó gyakorlatot (vö. 1Kor 5,1–5). Pál pedig folytatja: „El a régi kovással, (...) amint kovásztalanok is vagytok. Hiszen húsvéti báránynkat, Krisztust feláldozták!” Ebből a közösségből a keresztségben már „kitakarították” a bűnt. Húsvét ajándéka, hogy nem uralkodik rajta a rossz. Bármennyire beszenyvez is a bűn, bénít a rossz beidegződés, Krisztus húsvéti új életet szerzett a közösségnek. Most már csak az a feladat, hogy élje ezt az új életet, fedezze fel a feltámadt Krisztussal együtt élt élet erejét és örömet.

Krisztus húsvéti a halála és feltámadása, a történelmet alakító és a földi történelmen túlmutató esemény. A mi húsvétunk – az első keresztyének ünneplésétől egészen a mai időkig – ennek az eredeti, első megújulásnak, átalakulásnak és megtisztulásnak az erejéből merít, és ezt teszi elérhetővé számunkra, ebbe merít bele. A mi életünknek is megvan a maga „rég kovásza”. Az, ami a mi életünket összetartja, amihez olykor észrevétlenül is ragaszkodunk. Megszokásaink, átgondolatlan értékrendünk, felületes és gyümölcstelen életvitelünk. Húsvétot ünnepelni az tud igazán, aki felfedezi a saját „kovásztalanságát”, és ezzel végre helyet készít a benne működő új életnek.

Pál szavaiban különös megszemélyesítésekre figyelhetünk fel. Krisztus a mi húsvéti báránynk: ezt jól látjuk sorsában, ártatlanságában, áldozatul kínált életében. Másfelől mi magunk leszünk az ünneplés alanya és eszköze, új tészta, kovásztalan kenyér. Mi magunk leszünk az ünnep átalakult lényünkkel, megnyílt szívünkkel, amelyből igazság és tisztaság sugárzik. Az apostol nagy hittel közvetlen kapcsolatot talál Krisztus feláldozott élete és a közösség jelen helyzetében között. Krisztus titka bennünk él és működik – csak hagynunk kell kibontakozni, illetve fel kell ismernünk, mire indít.

Pál képei távolabbról a kenyér, sőt, az ünneplés új kenyere, az Eucharisztia felé mutatnak. Ez az új „kovásztalan kenyér”. Krisztus húsvétkor önmagát adta övének a kenyér színében. Vajon szeretnénk-e, hogy minket is táplálják tegyen felebarátaink számára? Hisszük-e még, hogy átalakíthat, szívből megújíthat, hogy mindig az eleven élet mellett tudjunk dönteni? Isten időről időre megengedi, hogy felfedezzük jelenlétét. A Bárány ilyenkor köztünk is mint egy trónra ül, feláldozottan és élő, és engedi, hogy élete éltesen, példája eligazítson.

Martos Levente Balázs

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

A Szent Liturgiáról (119.)

Görögkatolikus Egyházunkban nagy hagyománya van a pászkaszentelésnek. Valójában ez „A húsvéti eledel megáldása” – amint a liturgikus szerkönyvünk megadja a szertartás címét. Ismertsége, közkedveltsége a húsvéti feltámadási szertartáshoz hasonlítható. Mind a kettőt ismeri minden görögkatolikus ember, sőt, a szívét is megbizsergeti. A pászkaszentelést a húsvéti Szent Liturgia után végezzük a templomban, illetve sok helyen a templomudvaron, főleg ott, ahol a szentelésre hozott pászkáskosarak nem férnének el a templomban a padok mellett.

A szertartást a szerkönyvünk utasítások nélkül tartalmazza; a liturgikonban már ilyenek is találhatóak a szövegben, de az általános gyakorlat még ezt is kiegészíti.

Feltűnő, hogy a szertartás elején nagy ünnepélyes kezdőáldás áll a Szentháromság dicsőítésére, mint a reggeli istentiszteletben, tehát nem az egyszerűbb áldásos formula. Ez már önmagában az ünnep magasztosságára utal, mint ahogy a következő rész is. Hiszen a pap elkezd énekelni a húsvéti tropárt: „Föltámadt Krisztus halottaiból...” – amit a nép kétszer megismétel. (Egyébként a húsvéti szent időben ez így történik negyven napon át minden istentiszteletünk elején.) Az ének közben – ezt az előírás nem tartalmazza, a gyakorlatban viszont annál inkább él – a pap sorban egymás után megtömjénezi a pászkáskosarakat, illetve azok tartalmát. Amíg ez tart, a nép sokszorosan éneklő a húsvéti tropárt.

Miután a tömjénezés befejeződött, a húsvéti eledeleket megáldó három nagy imádság következik. Az első: „Imádság a kenyér megáldására” (valójában a pászka, vagyis a húsvéti kalács megáldására). Ebben azért imádkozik a pap, hogy az Úr áldja meg Szentlelke áldásával a „kenyereket”, hogy mindazok, akik abból táplálkoznak, „lelki üdvösséget, testi épiséget és minden ellenséges szándék ellen hathatós gyógyszert nyerjenek” a „világban életet és üdvösséget adó Urunk, Jézus Krisztus által”. A második: „Imádság a húsvéti bárány s más hűsneműek megáldására.” A pap bibliai elő-

képeket említi: a kost, amit Ábrahám áldozott fel; a bárányt, amit Ábel hozott felajánlás gyanánt; a tulkot, amit a tékozló fiú apja parancsolt meg leöltni. Azt kéri, hogy ugyanígy részesedhessenek Isten kegyelmében mindazok, akik az itt „megáldott és megszentelt eledellekkel” táplálkoznak; továbbá, hogy a szent kereszt és a harmadnap feltámadás által egészségben nyerjük meg a mennyei áldást. A harmadik: „Imádság a tojás, túró, vaj s tejneműek megáldására.” Ebben a pap egészen egyszerűen kéri a mindenk Alkotóját és Teremtőjét, hogy áldja meg ezeket az eledeleket, valamint, hogy tartson meg bennünket jóságában, hogy „a mi Urunk, Jézus Krisztusnak halottaiból való harmadnap dicsőséges feltámadása által teljünk meg” az ő kimondhatatlan jóságával.

Az előírás ezt írja: „Ezután szenteltvízzel meghinti az eledeleket” az áldó formulával. De azt nem tartalmazza, hogy ezalatt a feltámadási szertartás dicséreti sztihiáinak éneklése folyik, ugyanis időbe telik, míg a pap minden pászkáskosarat sorra megszentel.

A Liturgia húsvéti elbocsátóval zárul.

Ivancsó István

ÁPRILIS 9., HÚSVÉTVASÁRNAP – URUNK FELTÁMADÁSA (Döme, Erhard) – **Ünnepi szentmise:** ApCsel 10,34a. 37–43 (Mi ettünk és ittunk vele, miután feltámadt a halálból.) – Kol 3,1–4 (Azt keressétek, ami odafönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbján!) vagy 1Kor 5,6b–8 (El a régi kovással, hogy új tésztává legyetek!) – Jn 20,1–9 (Jézusnak fel kellett támadnia a halálból.) vagy Mt 28,1–10 (Feltámadt, és előttek ment Galileába.) vagy este mondott szentmisére: Lk 24,13–35 (Amikor a kenyeret megtörte, felismerték Jézust.) – **Énekrend:** Ho 87 – EE 545, 416, Ho 86 – EE 100, Ho 142 – EE 548, Ho 90 – EE 106
ÁPRILIS 10., HÚSVÉTHÉTFŐ – (Zsolt, Ezekiel) – ApCsel 2,14.22–33 (Isten feltámasztotta Jézust a halálból, és ennek mi mindannyian tanúi vagyunk.) – Mt 28,8–15 (Vigyétek hírül testvé-

A hét liturgiája

A év

reimnek, hogy menjenek Galileába. Ott viszontlátatnak engem.) – **Énekrend:** Ho 85 – EE 545, 416, Ho 85 – EE 101, Ho 90 – EE 548, Ho 89 – EE 111

ÁPRILIS 11., KEDD (Szent Szaniszló püspök és vértanú, Glória, Leó) – ApCsel 2,36–41 – Jn 20,11–18.

ÁPRILIS 12., SZERDA (Gyula, Zénó, Sába) – ApCsel 3,1–10 – Lk 24,13–35.

LITURGIÁKOMMENTÁR

Az Eucharisztia ünneplése (155.)

Az úrnapi zsolozsma reggeli dicséretének első zsolttárát (Zsolt 62,2–9) az alábbi antifóna keretezi: „Az angyalok eledelével tápláltad népemet, mennyei kenyeret adtál neki, alleluja.” – „Népedet viszont angyalok eledelével tápláltad, és fáradság nélkül készült kenyeret adtál nekik az égből, amely minden gyönyörűséggel teljes, és minden íz édessége.” (Bölcs 16,20)

Zsoltárunk a fogság utáni időkben keletkezett királyi bizalomének. Felirata Dávid király élettörténetéhez csatolja, viszont imádságként leginkább annak benső lelki megmozdulásait tükrözi (vö. 1Sám 22,5; 23,14; 24,2). Az üldözött elől menekülő felkent az Úr templomában keres menedéket, és ott mély és bensőséges istenélményben van része.

A költemény határozottan mély és bensőséges képekkel és vonásokkal juttatja kifejezésre Isten viszonyulását felkentéhez és a felkent hittel teli bizalmát Isten iránt. Az Istentől érzett távolság és a hozzá való közelség kifejezése egyaránt nagyon intenzív: pirkadat – virrasztok; pusztá, úttalan, víztelen – szomjazom, sóvárgok. A zaklatott lélek az Úr templomában egyensúlyba kerül: Isten megta-

pasztalható önjándékozó szeretete még a földi életnél is több. Ilyen értelemben az Eucharisztia éppen ez a szeretet, a földi élet értéke nem mérhető hozzá; az eucharisztikus tekezés az egész földi élet értékét felülmúlja: „Abban ugyanis biztos vagyok, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem jelenvalók, sem jövődők, sem erők, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat minket Isten szeretetétől, amely Krisztus Jézusban, a mi Urunkban van.” (Róm 8,38–39) Olyan bensőségesen meghitt viszonyról van szó, amely a szeretet forrásának oldaláról nézve fölbonthatatlan; olyan odaadás, önközlés, kinyilatkoztatás, amely nem tud megszakadni, szétválni (vö. Ter 2,24b); Isten oltalmazó szárnyai – a templom legszentebb helyén álló kerubok kiterjesztett szárnyai – nemcsak a szövetség lédájára borulnak védelmező módon, hanem magára az üldözött felkentre is (vö. Kiv 25,18–20; 1Kir 8,6). Aki az angyalok kenyerével táplálkozik, azt Isten oltalmazó szárnyai borítják be: élő tabernakulummá válik.

Sztankó Attila

A HÉT SZENTJE

Szent Lidvina

Április 14.

Amikor Rotterdam közelében, egy halászároskában megszületett, a plébániatemplomban éppen a *Máté-evangélium* szenvedéstörténetét énekeltek. Ezt később sokan előjelként értelmezték, mert Lidvina felnőttkorában évtizedeken át beteggyanban feküdt.

Szüleinek egyetlen leánya volt, gyönyörű kislány. Férjhez akarták adni, de neki más tervei voltak, ezért amikor eladórsorba került, határozottan közölte velük: Istennek szentelt, szüzi életet akar élni, és ha akarata ellenére házasságra kényszerítik, kéri fogja Istent, hogy vegye el a szépségét, és torzítsa el a testét. Szülei ekkortól fogva nem erőltették a dolgot.

1395–96 telén nagyon beteg lett. Kezdték már jobban lenni, amikor 1396-ban néhány barátnője meghívta, hogy tartson velük korcsolyázni. Mivel még gyenge volt, elesett, és eltört egy bordája. Ettől a naptól kezdve többé nem tudott lábra állni. Állapota egyre rosszabbodott. Az akkori idők egyik leghíresebb orvosát, Godfried Sonderdantot hívták hozzá, ám bevallotta, hogy tehetetlen. Lidvina rémes kínokat állt ki: testén daganatok és nyílt sebek képződtek, jobb szemére megvakult. Gyónatója, Jan Pot arra buzdította, hogy próbálja meg türelmesen viselni szenvedését, és

egyesítse őket Krisztus szenvedéseivel. Lidvina fokról fokra megtanulta, hogyan engedheti át magát Isten akaratának. Végül határozottan meggyőződésévé vált: már nem is ő szenved, hanem Krisztus szenved benne.

A nyugati egyházszakadás kora volt ez. Megegett, hogy két, sőt három ember is versengett a pápai méltóságért. John Wycliffe és Husz János fellépéséhez kapcsolódva hívták és vallásábrók osztották meg a keresztyénységet. Erkölcsei romlás és a vallásosság hanyatlása jellemezte ezeket az időköt, a papság és a világiak körében is. Lidvina korának egyházáért, embereiért is vezekelt, szenvedett.

Harmincnégy éven át volt fekvőbeteg. A hagyomány szerint gyakran részesült csodás mennyei vigasztalásban: megjelent neki az őrangyala, a Szűzanya, sőt Krisztus is. Testi fájdalmaihoz lelki kínok is járultak: plébánosa nem adott hitelt annak, hogy kiválasztott, és sok kíváncsiskodó, tapintatlan látogató ke-reste fel. Közben azonban sokak tanácsadója lett: világiak és papok, előkelő és egyszerű emberek egyaránt sokan felkeresték. Ő pedig nagy empátiával, szeretettel segítette őket.

Betegsége harmincnégyedik évében, 1433 húsvétjának hetében halt meg.

L. K.

ÁPRILIS 13., CSÜTÖRTÖK (Szent I. Márton pápa és vértanú, Ida, Hermína) – ApCsel 3,11–26 – Lk 24,35–48.

ÁPRILIS 14., PÉNTEK (Tibor, Tiborc, Lavinia) – ApCsel 4,1–12 – Jn 21,1–14.

ÁPRILIS 15., SZOMBAT (Anasztázia, Tas) – ApCsel 4,13–21 – Mk 16,9–15.

ÁPRILIS 16., HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA vagyis az Isteni Irgalmasság vasárnapja (Soubiros Szent Mária Bernadett szűz, Enikő, Csongor) – ApCsel 2,42–47 (A hűvek mind összetartottak, és közös volt mindenük.) – 1Pét 1,3–9 (Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása élő reményre teremtett újjá bennünket.) – Jn 20,19–31 (Nyolc nap múlva eljött Jézus.) – **Zsolozsma:** II. zsolttárhé – **Énekrend:** Ho 85 – EE 545, 416, Ho 85 – EE 102, Ho 119 – EE 548, Ho 213 – EE 264

Van valaki, akinek a szeretete nem tehetetlen

Beszélgetés Válóczy Józseffel

Válóczy Józseffel, az esztergomi szeminárium teológiai tanárával, a budapest-angyalföldi papi közösség tagjával, a Szent Mihály- és a Mária Keresztények Segítségé templom papjával beszélgettünk húsvét, a kereszténység legnagyobb ünnepe alkalmából.

– A Szentírásban háromszázhatvanötödik szerepel a bátorítás: „Ne félj!”, „Ne féljtek!” Jézus is figyelmeztet erre. Mi azonban mégis gyakran félünk, különösen napjainkban. Aggódunk, nehogy világháborúvá szélesedjék a szomszédunkban dúló háború, munkál bennünk a félelem a gazdasági és az energiaválság, a klímaválság és még sok minden más miatt. De magától Istentől is félünk: mintha még kétezer évvel a megváltás után is az Ószövetség gyakran haragvó Istenének képe élne bennünk a szeretet Istene helyett...

– Nem ismerem a pontos számot, de ha Jézus gyakran intette így tanítványait, az azt jelenti, hogy a környezetében élő akkori emberek is gyakran féltek. S ő nem azzal fordult hozzájuk: mondtam már nektek, hogy ne féljtek, hanem komolyan vette, hogy kioktatás helyett újra és újra biztatásra van szükségük. A félelm nem olyan érzés, amit ha egyszer legyőztem, onnantól kezdve minden rendben. Az újabb élethelyzetekben ismét hatalmába keritheti az embert, s akkor újra szükség lehet a bátorításra. Persze János apostol azt mondja: aki szeret, abban nincs félelem. Ám ez ijesztően hangzik. Ha ez volna az egyetlen tükör, akkor bizony elég rosszul állnánk. Úgy gondolom, nem tilos a hívő embernek félnie. Hallottam egyszer egy különös mondatot: Ha tudom, hogy Jézus megváltott, akkor nincs jogom félni. Ezt nem értem: mi köze a jognak a félelemhez? A félelem mélyről jön.

Az istenképet illetően az Ószövetség árnyalatokban gazdag. Ha történetileg, az egyes szövegek kialakulásának idejét figyelembe véve nézzük, megvan benne az Újszövetség felé mutató fejlődés, tisztulás. Kisapokoromban azt gondoltam: ha Isten önkényes hatalomgyakorló, akitől félni kell, akkor nincs értelme hinni benne. Lehet, hogy ilyen, és elképzelhető, hogy a végén, ha majd ítéletet tart, rosszul járunk, de én csak olyan Istenben tudok hinni, akinek a szeretete feltétlen. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy nincs különbség a jó és a rossz között. Isten igazságosságának és irgalmasságának összeegyeztetése az elmúlt kétezer év teológiájában újra és újra nagy kihívást jelentett. Nem tudok másképpen gondolni erre, csak úgy, ahogyan Hans Urs von Balthasar svájci teológustól tanultam: az embernek muszáj komolyan vennie, hogy az életének két kimenetele lehet, az üdvösség vagy a kárhozat. Kárhozaton persze nem lángnyelveket értve, hanem az Istentől való elszakíthatóságot. A kárhozat valódi lehetőség az ember oldaláról, de nem az Istenéről, hiszen ő nem szűnik meg szeretni azt, aki elfordul tőle. Nem bürokrata, hogy azt mondja: jó, ha te

így gondoltad, akkor innentől kezdve nem foglalkozunk egymással. Balthasar azt is mondja: ha egyáltalán lehet foglalkozni arról, mit jelent a kárhozat, akkor Jézus nagypénteki, nagyszombati tapasztalatára kellene tekintenünk: ha valaki tudhatta, mit jelent a távolság Istentől, az ő volt.

– A szenvedések éjszakáján Jézus annyira félt, hogy vérellerítékezett a Getszemáni-kertben. Kérte mennyei Atyját, ha lehetséges, müljk el tőle a szenvedés kelyhe, mindazonáltal ne az ő akaratát tartsák szem előtt, akkor is, ha az fájdalommal, szenvedéssel jár?

– Igen, de azért a Getszemáni-kerti eseményeket nem tekinthetjük valamiféle hittanóráknak; ami ott történik, nem azért van, hogy Jézus tanítson valamit. A magyar bibliafordítás túl sokszor használja azt a kifejezést, hogy Jézus tanított, holott az eredetiben nem ez

„

Walter Kasper mondta, hogy a modern kori ateizmus gyökereinél ott találunk egyrészt olyan, eredetileg jó és szükségszerű keresztény magatartást is, ami aztán a visszájára fordult. Ilyen többek között az ember teremtett világ fölötti státuszának súlykolása

szerepel. Jézus nem volt kényeseres tanító. Amit mond és tesz, azt nyilván elfogadjuk úgy, hogy példa, eligazítás a tanítványoknak, de fontos volna árnyaltabban fogalmazni ezzel kapcsolatban. Nagyon szeretem François Varillon francia jezsuitát, aki arról beszél: az, hogy Jézus engedelmes az Atyának, nem vak engedelmesség. Nem azt jelenti, hogy becsukott szemmel végrehajt bármilyen parancsot, hanem azt, hogy hűség. Az Atyát pont olyannak mutatja meg, amilyen. Nem tartom helyesnek azt a megfogalmazást, hogy Isten akaratát akkor is el kell fogadni, ha az szenvedéssel jár. Ez a kell zavar engem, mert ha Isten akaratának elfogadása nem szeretetből fakad, hanem félelemből vagy kötelességtudatból, az nagyon szomorú. Szeretettel legyek hűséges.

– Akkor is, ha sorozatban érnek a súlyosabbnál súlyosabb csapások?

– Az istenkép letisztulása azt jelenti: fel sem merül bennem, hogy Isten a hibás azért, mert engem bajok sújtanak. Sajnos ez a gondolat ott van az emberek fejében. Még a keresztények is gyakran használják például azt a kifejezést, hogy „Isten nem ver bottal”. Ez nagyon félrevisz, egy olyan istenképet sugall, ami egyáltalán nem evangéliumi: „Milyen rendes Istentől, hogy nem bottal ver, hanem valami mással. Mégis azt lesi, hol sújthat le, mint egy pedellus.” A *Mások élete* című Oscar-díjas német filmben szerepel az a jelenet, amelyben a – ha nem is vallási értelemben – megtért nyomozó százados személyesen végzi a célszemélyt – egy író – megfigyelését, lehallgatását. A lakás bepoloskázva, minden bekötve a padlásterbe, ahol a százados tartózkodik. Látja, mi történik az utcán, és kezeli tudja a megfigyelt író lakásának csengőjét is. Az író felesége a miniszter elvtárs kocsján érkezik haza. Amikor meglátja ezt a százados, fals csengetést hoz létre, hogy az író lemenjen ajtót nyitni, és így tanúja legyen annak, hogy a felesége hűtlen volt hozzá. Az ügynök mindez úgy vezeti fel, hogy játszunk kicsit istent, keverjük meg a lapokat. Sokszor egy ilyen istenkép van bennünk is. Mintha úgy képzelnék: Isten ott van a padláson, és keveri a lapokat.

– Lehet, hogy felszínes a hitünk?

– Nem erről van szó. A legbecsületesebben gondolkodó hívő is lehet elégedetlen, megfogalmazódhatnak benne kérdések, talán azért is, mert még nem találkozott az evangéliumi Isten képével. Valószínűleg ezért mi, egyháziak is felelősek vagyunk, mert az elmúlt évszázadokban gyakran mutattuk Istent haragvónak, büntetőnek, bosszúállóknak. A 19. században talán Feuerbach volt az első „magánemberként” ateista filozófus. Szerinte Isten és az ember kvázi riválisok. Az ember azon az áron tudja elismerni Isten nagyságát, hogy megrövidíti saját magát. Ez a gondolat azóta is ott él a köztudatban. Aki harcol a hit, a vallás, ellen, sokszor azért teszi, mert úgy érzi, önmagát rövidíti meg azzal, ha Istent elfogadja.

– Jézus az utolsó vacsorán azt mondta tanítványainak: a világ gyűlölni fog benneteket az én nevemért. Miért van az, hogy még ma, kétezer év múltán is sokakban él ellenszenv a kereszténység iránt?

– A gonoszság, a rossz megfejthetetlen titok. Nincs észszerű magyarázat arra, amikor a jóra nem jóval válaszol valaki, amikor a szentjeinket támadás, erőszak éri a világban. Nem biztos, hogy segít nekünk, keresztényeknek, ha mindenáron valami ok-okozati összefüggést, ma-

gyarázatot keresünk erre. Ugyanakkor, mindenfajta ítékezés nélkül, nekünk magunknak is van felelősségünk abban, ha egyesek nem szeretettel viszonyulnak hozzánk. Most nem feltétlenül csak arra gondolok, hogy akadnak olyanok, akikre rá lehet sütni a „bort iszik és vizet prédikál” bélyegét. Walter Kasper mondta, hogy a modern kori ateizmus gyökereinél ott találunk egyrészt olyan, eredetileg jó és szükségszerű keresztény magatartást is, ami aztán a visszájára fordult. Ilyen többek között az ember teremtett világ fölötti státuszának súlykolása. Másrészt például a nyugati egyházszakadás egyik mellékhatása volt, hogy elveszett az a korábban természetes közös tudat, mely szerint a világnak létezik egy végső alapja, fölismérhető magyarázata. Megszűnt az addigi bizonyosság, hogy a világ egyetlen egységes egész. Emellett nyilván rossz benyomást keltett, hogy az egyházszakadás nyomán a keresztények ölik egymást. Azon is érdemes elgondolkoznunk, hogy talán mi, keresztények vagyunk azok, akiknek kétezer év óta nem sikerült olyan képet felmutatnunk magunkról, amely alapján megszerethetők lennénk.

– Intézményesen ez valószínűleg nem is lehetséges, csak egyes emberek által, mint amilyen Assisi Szent Ferenc, Bosco Szent János, Kalkuttai Szent Teréz anya. Vagy mint amilyenek a minden korban, így napjainkban is élő ismeretlen szentek.

– Jelenits tanár úr mondta még diákkoromban: amíg Szent Ferencék csak tizen-tizenöt voltak, addig működőképes lehetett az a modell, hogy nem volt semmijük, házról házra jártak koldulni. Ám amikor már huszonegyszer voltak a közösség tagjai, ez törvényszerűen nehezkesé vált. Balthasar erről is beszél: ahogyan a valóság emberiség korlát az istenségnek a megtestesülésnél, ugyanúgy az Egyház intézményessége is korlát, ami esetlegessé, nehezkesé teszi. Persze az intézmény maga korlátaival is megérdemli az empátiát, de azért eszébe jut az embernek, hogy mégsem tudtuk magunk felé fordítani az egész világot. Szent Ferenc egyébként azért is emelkedik ki a szentek kö-

zül, mert ő Egyházon kívüli embereket is meg tudott és meg tud szólítani mind a mai napig. Liliána Cavani legalább három filmet készített róla, pedig nem hívő. Nyilván Szent Ferenc is az Egyház arca.

– Nagyböjt első vasárnapján a misekönyörgésben azt mondta: a húsvétra való felkészülés során igyekezzünk minél közelebb kerülni Jézus Krisztushoz. Tudjuk, hogy vannak erre módszerek, például a Szentírás olvasása, az ima, a lelkigyakorlat, a böjt. De hogyan mutatkozik meg ez a hétköznapiakban?

– Nem szeretnék nagy okosságokat mondani, miközben tudom, hogy magam is küszködöm ezzel. Mindig születnek elhatározások, amelyek aztán nem teljesülnek. Nyilván ezen a téren is megvannak az Egyház hagyományai. Ott van Jézus megkísértésének története. A sivatagban böjtölni nem számít rendkívülinek, hiszen ott nincs mit enni és inni. A nagy elhatározás az, hogy az ember kimegy a sivatagba. Az evangélium azt írja, hogy Jézust a Lélek vezette a pusztába. Ami ott történik, az Isten elgondolása szerint való. A sivatag az a hely, ahol Jézus a kísértést beazonosíthatja, kísértésként ismerheti fel. Ha az első, látványos sikerei közepette találkozik a kísértővel, lehet, hogy a sátán felszólítására leveti magát a magasból, arra gondolva, nem halok meg, így kell ezt csinálni, ez az Atya útja vagy az én utam, az Atya meg fog dicsélni. A pusztába kell menni ahhoz, hogy kiderüljön: ezek kísértések. Ezért szükséges a pusztaság. Én ebben vagyok szkeptikus: ha nagyböjtben nem iszom sört, vagy nem eszem húst, remélhetem, hogy ezáltal megteremtődik az a pusztaság, ahol keresztülmehetek a tisztuláson, amelyen Jézus keresztülmélt? Én is teszek persze vállalásokat, de többet remélek attól, ha figyelek arra, hogy tudatosabban éljem át életem egyébként is létező vagy adódó sivatagjait, törekénységemet, kiszolgáltatottságomat.

– Hogyan juthatunk el odáig, hogy valóban megéljük a feltámadás örömet, és hogy ez ne csak húsvétvasárnap legyen velünk, hanem a hétköznapiakban is? Egyrészt ott van Krisztus feltámadása,

ami az örök üdvösség ígérete számunkra, másrészt a mindennapi életünkben is lehetnek feltámadások a reménytelennek látszó mélypontok után.

– A lelki alkatnak biztosan szerepe van ebben, hiszen az egyik ember derűs természetű van megáldva, míg a másíkról ez kevésbé mondható el. Ha az evangéliumi elbeszéléseket nézzük, a feltámadás utáni történeteket, azok csupán villanásnyi epizódok. János evangéliuma szerint Jézus megjelenik a tanítványoknak vasárnap, aztán egy héttel később, ők utána mégis visszatérnek Galileába. Arról nem szól az evangélium, hogy mi történik a jelenések között. A leírta azonban arra engednek következtetni, hogy a Feltámadással találkozó tanítványok nem tudták megőrizni az örömet, szükségük volt még újabb találkozásokra. Végül aztán megértették, hogy a következő találkozó már nem a feltámadott Jézussal lesz, hanem mondjuk egy beteggel vagy a kenyértörésben a közösséggel. Ez a bibliai dinamika azt mutatja nekem, hogy van a találkozás, az öröm, de nem biztos, hogy átvihetjük azt a hétköznapiakba úgy, hogy ne legyen bennünk közben hiányérzet vagy sötétség. Az érettség sem azt jelenti, hogy az ember minden pillanatban egyformán kiegyensúlyozott. Gelléri Andor Endrének van egy novellája, *Varázsló, segíts* a címe. Minden részletére sajnos nem emlékszem, de a lényegére igen. Az író a saját történeteként meséli el, hogy a barátját, akinek haladoklik a felesége, egy erdei sétán a szavai varázslatával vigasztalja: a szavaknak teremtő erejük van! Hazaérve azonban a beteg feleség halálhíre fogadja őket. Kétségbeesetten kéri a barátja: most segíts, varázsló, de ebben a helyzetben a szavak már nyilvánvalóan nem segítenek. Van, amikor a szeretet nem segít, hiába szeretek valakit, nem tudom megmenteni. Jézus feltámadásának üzenete viszont arról szól, hogy van valaki, akinek a szeretete nem tehetetlen, és ez a tudat nagyon megerősítő lehet. Ezt akkor tudja igazán értékelni az ember, ha azt is megtapasztalta: van, amikor a varázsló nem tud segíteni.

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

Kocsis Imre

„Veletek vagyok mindennap, a világ végéig”

Húsvét titka Szent Máté evangéliumában

Szent Máté evangéliumát a keresztény hagyomány előszeretettel nevezte az Egyház evangéliumának. A megnevezés jogosságát jól mutatja az a tény, hogy az egyház főnévnek megfelelő görög szó, az *ekklészia* az evangéliumok közül egyedül Máté írásában fordul elő. Az evangélista különös hangsúllyal adja olvasói tudtára: küldetés-céljának Jézus nemcsak Isten országa hirdetését és a megtérésre való felszólítást tekintette, hanem azt is, hogy létrehozza és megszervezze a messiási közösséget. Ez a közösség nyilván szervesen kapcsolódik Isten őszövet-ségi választott népéhez. Máté újra meg újra tu-

Nagyon figyelemreméltó, hogy a huszonnyolcadik fejezetben, a feltámadással kapcsolatos szövegekben rendszeresen visszatér Jézus és az apostolok galileai találkozásának motívuma. Amikor a Jézus követői közé tartozó asszonyok húsvét hajnalán felfedezik az üres sírt, az Úr angyala nemcsak a feltámadás örömhírét közli velük, hanem az örömhír továbbadására is buzdítja őket: „Gyertek, nézzétek meg a helyet, ahol nyugodott! Aztán siessetek, vigyétek hírül tanítványainak: Feltámadt a halálból, előttetek megy Galileába. Ott viziontlátjátok.” (Mt 28,6–7) Ezek az asszonyok, mintegy hűségük jutalmául, először lát-

datosítja, hogy Jézus életének fontosabb mozzanatai a próféta jövendöléseket teljesítik be. Az Őszövetéssel való kapcsolatra utal az is, hogy a legbensőbb tanítványi kört tizenkét személy alkotja. Ahogy a régi választott nép a tizenkét páttriárkából indult ki, úgy az új eszkatologikus közösség is tizenkét alappilléren, a tizenkét apostolon nyugszik. Az apostolok kiválasztása (vö. Mt 10,1–4), oktatása (vö. Mt 10,5–42) és oldó-kötő hatalommal való felruházása (vö. Mt 18,18) nem más, mint a messiási közösség, azaz az Egyház alapjainak lerakása. Az evangéliumban olvasható nagy beszédek (főleg a tizennyolcadik fejezetben közölt beszéd a Krisztus-hívók közötti testvéri kapcsolatról) e közösség alaptörvényét rögzítik, míg az Eucharisztia alapítása az utolsó vacsorán (vö. Mt 26,26–28) a régi áldozatokat felváltó új liturgikus gyakorlatot vetíti előre.

Jézus elfogatása, elítélése és kivégzése komoly válságot okoz az Egyház alapjaként kiválasztott tanítványok körében: Júdás elárulja, Péter megtagadja Mesterét, a többiek pedig a veszély idején gyáván megfutamodnak. Szenvedése előtt Jézus nyíltan megjövendöli tanítványai csódját: „Ma éjszaka mindnyájan megbotránkoztok bennem. Írva van: Megverem a pásztort, és szétszélednek a nyáj juhait. De feltámadásom után majd előttetek megyek Galileába.” (Mt 26,31–32) A hamarosan bekövetkező elfogatása után Jézus, fizikai értelemben, nem tudja betölteni a tanítványokat segítő és oltalmazó pásztor szerepét, de lélekben velük lesz, ami egy új kezdetet tesz lehetővé. Szomorú tény, hogy az apostolok nem veszik komolyan a figyelmeztetést. Péterrel az élükön fogadkoznak, és feltétlen hűséget ígérnek (vö. Mt 26,33–35). Későbbi bukásuk tudatosítja számukra, hogy nem bízhatnak túlságosan önmagukban. Csakis a Jézustól kapott kegyelmi támasz által tudnak tanítványként helytállni, s ez a támasz a Mester feltámadása után minőségileg új módon jut majd osztályrészül nekik.

hatják a feltámadt Urat, aki szintén a tanítványokhoz küldi őket azzal a megbízatással, hogy a hamarosan megvalósuló galileai viziontlátást hirdessék (vö. Mt 28,10).

A huszonnyolcadik fejezet végén éppen erről a Galileában bekövetkező találkozásról van szó. Galilea, vagyis a Szentföld északi része volt az a terület, ahol kezdetét vette az Egyház alapítása, és Krisztus feltámadása után éppúgy Galilea az a hely, ahol ez a folyamat a végpontjához érkezik. Jézus nemcsak megerősíti az apostolok kiváltságos pozícióját, hanem küldetést ad nekik, és pedig olyan küldetést, amely messze túlmutat Izrael határain: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetez tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek!” (Mt 28,18–20) A zsidóságból kiválasztott apostolok feladata lesz, hogy minden nép számára megvigyék a krisztusi örömhírt, s így lehetővé tegyék, hogy minden ember a messiási közösség, az Egyház tagja legyen.

Az evangélium utolsó szakasza, voltaképpen maga az evangélium, egy ígérettel fejeződik be: „S én veletek vagyok mindennap, a világ végéig” (Mt 28,20). Ez az ígéret nagy horderejű, mert biztosíték arra, hogy az apostolok teljesíteni tudják majd a Mestertől kapott megbízatást, s nem vallanak ismét teljes kudarcot. A teljhatalommal bíró, feltámadt Úr, oltalmazó jó Pásztorként, képes arra, hogy mindenkor és mindenhol az apostolok – és minden keresztény tanúságtevő – mellett álljon, és megadja a szükséges segítséget küldetésük gyümölcsöző teljesítéséhez. Egyéni megingás és elpártolás ugyan lehetséges, de a közösség egésze a feltámadt Úrnak mint Főnek a hatékony pártfogása és irányítása alatt áll. Ez Máté húsvéti szövegeinek alapüzenete, amely a mai, sok külső és belső nehézséggel küzdő Egyház számára is vigaszt és bátorítást ad.

Beran Ferenc

A feltámadás örömeiben élni

Húsvét örömét a legszebben talán a húsvéti örömeinek (latinul: *exsultet*) fejezi ki. A feltámadt Jézust jelképező húsvéti gyertya lángja mint életet adó „fényár” sugárzik a földre, elűzve a „bűn minden árnyát”. A halál bilincseit széttörő Jézus Krisztus pedig mint „győző” tér vissza, aki az egész emberi nemre „szelíden árasztja a megváltás fényét”. Ez a fény világítja meg életünket, és adja az erőt megújulás-hoz.

Amikor részt veszünk a vigília szentmisén, és zsonganak bennünk ezek a gondolatok, óvatosan, hogy a pillanat szépségét meg ne törjük, megkérdezzük: Hogyan lehet ennek az éjszakának az örömét a lelkünkben hordozni, hogy annak lángja később se aludjon ki bennünk? Más szavakkal: hogyan lehet a feltámadás örömeiben megmaradni, élni? Hiszen szembe kell néznünk napi gondjainkkal, nehézségeinkkel. A felkelő nap sugarai nemcsak az éltető meleget hordozzák számunkra, hanem láthatóvá teszik a bűn által megsebezett valóságot, amit az éjszaka homálya talán eltakart a szemünk elől. Ezt élhették át az apostolok is, amikor húsvét után visszatértek Galileába, az otthonukba, és szembetalálták magukat a napi feladatokkal.

Az egyik nagybőjti egyetemes könyörgés bevezető része utat mutathat számunkra: „a nagybőjt szent idején önmegtagadó életet éljünk, őszinte bűnbánatot tartunk, és így készüljünk elő a húsvéti öröme”. Valóban. Aki nem tekinti a nagybőjtöt szent időnek, aki nem néz szembe emberi gyengeségeivel, és ezzel együtt nem tapasztalja meg a megváltás gyógyító kegyelmének kiadását, az keveset tud felfogni a kegyelem erejéből, és a bűntől való megszabadulás örömét sem fogja kellően átélni. A keresztény öröm ugyanis nem felhőtlen öröm. A keresztény ember benne van az élet sodrában, és korlátoknak ütközik. Egyszerre éli át saját korlátait és a bűn által meg-

tört világ kényszerítő hatásait. Ezek mind fájdalommal járnak. De a megváltásban kapott kegyelmet is éppen ezeknél az ütközéseknél, a fájdalmak között éli át. Isten nem menti meg a küzdelmekről, hanem segít neki, hogy úrrá legyen rajtuk. A sebek a kegyelem napsugarai-ban gyógyulnak.

Húsvét örömét tehát megelőzi a nagybőjti idő küzdelme. Jézus halálon való győzelmét is csak akkor tudjuk ünnepelni, ha vele együtt végigjártuk a keresztutat. Nekünk is vele együtt kellett szenvednünk, amikor megtapasztaltuk a gyengeségből származó eleséseinket, amikor azt kellett látnunk, hogy másoknak fájdalmat okozunk, amikor a vállunkon lévő terhet másra tették, amikor siránkoztak fölöttünk. De azt is megtapasztaltuk, hogy fel tudtunk állni, hogy mások készen voltak segíteni rajtunk, így bátorítást adtak nekünk. A húsvétra való előkészület akkor készített fel minket az öröme, ha ezt a kegyelmi időt Jézussal együtt éltük át.

A feltámadás örömeiben élni azt is jelenti, hogy tudjuk, a nagybőjti idő húsvét után folytatódik bennünk. A húsvét hegycsúcs, ahová a nagybőjt völgyéből, a megpróbáltatások mélységeiből vezet az út, s ahonnan visszatekintünk az azt megelőző időre, amelyről szemünket a jövő felé is fordítjuk. Jézus a halála és a feltámadása által megváltott minket, ám a küzdelmes élet folytatódik. Sőt valószínű, hogy nehezebb idők is várnak ránk: a háborúk, az újabb betegségek terjedése, környezetünk elszegényedése arra figyelmeztet minket, hogy a húsvéti hegycsúcsra „elidőzve” nagyon sok örömet kell a szívünkbe fogadnunk. A mostani – és a mindenkori – húsvét öröme nemcsak ajándékot, hanem feladatot is ad számunkra. A húsvétot ünnepelnünk kell, és annak – a pünkösdkor kiáradó Szentlélek által megerősített – reménységben bővelkedő (vö. Róm 15,13) örömét magunkkal kell vinnünk Galileába, oda, ahol élünk!

AZ Uj Ember KÖNYVESBOLT AJÁNLATA

Anselm Grün
VÁLTOZZON A VILÁG!
Az irgalmasság testi és lelki cselekedetei

Az irgalmasság hét testi és hét lelki cselekedete voltaképpen az egész evangélium összefoglalása. Anselm Grün a felebaráti szeretetnek ezeket a cselekedeteit értelmezi a mai olvasók számára, s megmutatja, miként valósíthatók meg a mindennapokban. Külön kiemeli a cselekedetek átvitt értelmét, így például azt, hogy az éhezők táplálása nem csupán felebarátunk testi, hanem lelki szükségleteire is vonatkozik. Arra tanít, hogy az irgalmasság cselekedetei által nemcsak embertársainkon segíthetünk, s nem csupán a világot terelhetjük jó irányba, hanem saját, boldogság felé vezető utunkra is rálelhetünk.

Anselm Grün német bencés szerzetes pap, a münsterschwarzachi apátság közösségének tagja, teológus, lelkigondozó, közkezdelt előadó, hazánkban is jól ismert lelki szerző.

Megvásárolható az Új Ember könyvesboltban
(1053 Budapest, Ferenciek tere 7–8.),
valamint webáruházunkban: bolt.ujember.hu

Isten formál minket

Fodor János Jálics Ferencről, lelkigyakorlatos utakról és húsvéti képekről

Nagybőjt kezdetén Budapesten, az Új Ember és a Magyar Kurír szerkesztőségének is helyet adó Városligeti fasori MKPK-irodaházban tartott nagy hatású lelkigyakorlatot. Ezúttal Nick Vujicic tanúságtételéből indult ki; öt idézve, rajta keresztül – az önreflexiós humor eszközeivel is élve – megrendítő őszinteséggel szólt. Fodor János megfontoltan keresi a legmegfelelőbb kifejezéseket, időnként el-eltűnődik, és csöndjei ugyanolyan beszédek, mint a szavai. A sorjázó, egymást átfedő vagy éppen éles váltással más irányba terelődő gazdag gondolatai, felidézett személyes történetei, életpéldái látszólagos rendszerelenségükkel, az élőbeszéd hitelesítő természetességével alkotnak valamiféle bonyolult, sűrűre szőtt, mégis nagyon egyértelmű, eget és földet összekötő lelki hálót. A balatonfüredi Krisztus Király-templomban szolgáló plébánossal, családreferenssel, -terapeutával az ünnep közeledtével beszélgettünk.

– Honnan ered ez a lelkipásztori hivatását kiteljesítő, önfejlesztő és segítő „életprogram”?

– Nemes Ödön atyához jártam lelkivezetésre, aki sokat segített abban, hogy különböző lelki utakon tudjak elindulni. Végtelenül fontos volt számomra, hogy megtanuljunk imádkozni, „benső és külső formákat” keressünk, hogy egyre érzékenyebbé váljunk Isten közeledésére. É lehetőségek között szerepelt a lelkigyakorlatokon való részvétel is. A jezsuita rendnek köszönhetően sokféle alkalmon vehettem részt; több lelkigyakorlatot is, spirituális utat próbálhattam ki, és ennek következtében egyre nőtt a lelki éhségem. Mindinkább vágytam arra, hogy az imádságon keresztül többet tapasztaljak meg Isten jelenlétéből. Szent Ignáci-i lelkigyakorlatokra jártam, a kispapi éveim alatt a harmincnapost is elvégeztem. Támogatók voltak az előjáróim; megengedték, hogy Budapestre járjak lelkivezetésre. A jezsuiták abban segítettek, hogy tágitották a kereteimet. Megértették velem, hogy az Istennel való kapcsolatban előfordulhatnak elakadások, megtorpanások, de nem ez a fontos, hanem az Istenre tekintés, aki képes a megszokottból kizökkenteni, és „tovább hívni”. Szeminaristaként, az ötödik év végén, a diakónusszentelés előtt a főpásztortól kértem egy szabad évet, hogy azt Jálics Ferenc atya németországi lelkigyakorlatos házában tölthessem. Korábban már jártam kint nála lelkigyakorlaton, így nem volt számomra ismeretlen a wilhelmsthal-i központ.

Leveleztünk, és ő a kérésemre megengedte, hogy benső tapasztalatszerzésre egy időszakot ott tölthessek.

– Milyen volt a spirituális közeg, és hogyan hatott az ottani közösségre az elvonulás, a Jálics Ferenc személye által igazán autentikussá tett ignáci lelkigyakorlat?

– Tíznaponta érkeztek csoportok a lelkigyakorlatos házba, ahol első sorban a csendmeditációba kapcsolódtak be. Azért, hogy a ház működése zavartalan legyen, azt kéri a résztvevőktől, mindenki ajánljon fel napi egy-egy óra munkát. A házban egy hat-nyolc fős állandó házi közösség működik. Én is egy ilyen csoport tagja lettem. Tőlünk azt kérte Feri atya, hogy naponta legalább négy órát meditáljunk, és négy órát dolgozzunk. Különböző területekre voltunk beosztva: konyhai, ház körüli szolgálatra, takarításra, mosásra... Ez a hat-nyolc fős csoport vonta be az odalátogató lelkigyakorlatosokat a napi egyórás munkákba. A többi időben a csendmeditáció során mindenki megtanulta azokat a lépéseket, amelyek arra szolgálnak, hogy közvetlenebbül találkozhassunk Istennel. Ennél az imámodnál nem az a lényeg, hogy magamat fejlesszem, hanem az, hogy bizalommal legyek, engedjem, hogy Isten közeledjen, és formáljon engem. Alakítson mindabban, amiben jónak látja. Vagyis nem a benső munkán, az elmélkedés, gondolkodás módján, a „lectio divina” van a hangsúly, nem az „érzékszerveinkkel imádkozunk”, hanem a

jezusi imán keresztül, légzésünk, testérzékelésünk segítségével a jelenben vagyunk, és e jelenünkben fogadjuk az életünkbe belépő Istent. Tehát a fókusz folyamatosan rajta van.

– Számos személyes élmény, történet, beszélgetés fűzi Jálics Ferenchez. Milyennek látta őt?

– Feri atya életvidám, emberszerető, családcentrikus lelkipásztor volt, aki mindenkor segítette a rábízottakat, hogy rátaláljanak a létezés értelmére, gazdagságára. Amikor kint voltam, még élt az akkor kilencvennyolc éves édesanyja, Izabella, akiről ő gondoskodott. Ránk, a házi közösség tagjaira is sok időt fordított. Fontosnak tartotta például, hogy részt vegyen a közös reggeliken. A reggeli volt mindennap a házi közösségi együttléteink legbiztosabb pontja. Megosztotta velünk a tapasztalatait, életének mindazon elemeit, amelyek építően, segítően hathattak másokra.

– Beszél magáról, múltbéli szerzetesi megpróbáltatásairól?

Családi programok a plébánián

– Leginkább a lelki élet „fogásairól” szólt. Személye benső békét, nyugalmat árasztott. Igazán hiteles ember volt. Ez nem azt jelentette, hogy mindent jól csinált, vagy hogy ne lett volna bizonyos helyzetekben tanácstalan. De mindig Isten felé fordult, „rajta keresztül” akart jelen lenni ebben a világban. Mély benyomást tett ránk. A lelkivezetések végén megölelte az embereket. Sajátos „szikárságát”, benső erejét nemcsak a beszélgetéseknél érzékeljük, hanem akkor is, amikor csak jelen volt vagy közösen imádkoztunk. Hatalmas élményt jelentett az is, hogy egyszerűen csak ott lehettünk a közelében. Ő pedig engedte, hogy betekinthessünk az útjába, és mélyebben megismerhessük az életét. Bármit lehetett kérdezni tőle; érzéseiről, nehézségeiről, elakadásairól is. A gyengeségeiben is ott volt az ereje.

Mi, a házi közösségben lévő „munkatársak” elsősorban arra vágytunk, hogy imádkozzunk, de közben figyelhettük, követhettük, hogyan vannak jelen a kísérők ebben a közösségben, és miként kísérnek másokat a lelkigyakorlatok során. Ugyanis a csoportoknál Feri atya mellett mindig volt egy-egy munkatárs, tehát a kísérők is változtak. A lelkigyakorlatoknál mindennap van egy megosztó kör. A reggelik után az elhangzó történetek, epizódok, tanúságtételek kapcsán rákérdezhettünk, kinél hol és hogyan jelent meg Isten. Aztán elemeztük, hogy akár imádkozóként, akár kísérőként mire kell odafigyelni. Ezek voltak azok az

Maria de Faykod balatonfüredi szobrának avatásán 2021 szeptemberében (Fotó: Lambert Attila)

alkalmak, „gyújtópontok”, amelyek során Feri atya több mindent elmondott nekünk az élettörténetéből. Így mindjobban megismerhettük ezt az érzelmekkel teli, végtelenül empátikus és igen szerethető „bácsit”. Mert persze mi akkoriban egy tisztelt bá-

tétet jelent a család. Mind a családterápiás eszköztár, mind a lelkigyakorlat-kísérés módszere óriási segítséget jelent ebben.

A füredi Krisztus Király-templomban a korábbi beázások miatt sérült a Szent Pált ábrázoló falkép; lényegében eltűnt az alak fele, restaurálásra szorul a festmény. A misszionáló Pál alakjáról eszembe jutott, milyen gyümölcsözőek voltak a Krisztust hirdető útjai. Remélem, a mi közösségünk is úgy néz most erre a félig látható Szent Pálra, hogy azt a jelenleg láthatatlan „másikat” ők teszik hozzá a lelki életükkel: misszionálással, a másokra való odafigyeléssel és az evangélium megosztásával. Idén az Egyházi Fejlesztők csapata fog segíteni abban, hogy közösségtudatosan élhessük meg keresztény mivoltunkat és Istenhez tartozásunkat. Reményeim szerint ez egyszerre lesz belső út és kifelé mutató jel.

– Közeledik a húsvét. Az idejünnepet, a szent három napot milyen gondolatokkal várja?

– 2021 szeptemberében avattuk fel a Krisztus Király-templom mögötti parkban Faykod Mária Eucharisziát ábrázoló szobrát. Számomra a nagyhét, húsvét üzenetéhez, átéléséhez tartozik az, amit annak idején Mária egy interjúban mondott. Arról beszélt, hogy az Isten miként teremt újja benne a dolgokat. Olyan alkotásokat készít, amelyek az imádságból születnek. Isten folyamatosan újjáteremt a képzeletvilágát, benső megtapasztalását; és ő a művei által ezzel a látással ajándékozza meg a világot. Mesélte, hogy Isten mutatja meg neki ezeket a „képeket”, önmagát. Isidor Baumgartner a *Pasztorálszociológia* című könyvében elemzi, hogy a búslakodó emmauzsi tanítványokat milyen öröm, remény tölti el, amikor belép hozzájuk a feltámadott Krisztus; a Lélek lángja gyullad fel bennük. Ugyanezt az élményt, bizonyíthatóan tapasztalhattam meg Faykod Mária által, aki egy-egy képet meglát az Isten segítségével, aztán heteken, hónapokon át tartó munkával márványba faragja, megörökíti azt. Húsvétra gondolva most ezt a belső indítást és ezt a benső tüzet hoznám ide. Bizom abban, hogy én is ezt a hegyeket mozgató, formáló erőt fogom megtapasztalni. Isten adja, hogy az ünnepre hangolódva új képek, új célok, új remények születnek bennünk! Mária a munkáival igazolja: Isten nemcsak megmutatja az utat, hanem erőt is ad, hogy azt végigjárva eljussunk hozzá.

Pallós Tamás
Fotó: Fodor János archívuma

A virágvasárnapi körmeneten 2022-ben

„Én nem hiszem, én tudom, hogy van Isten”

Az újpesti Egek Királynéja Plébánián Horváth Zoltán plébános minden év szeptemberében meghirdeti a felnőttkatekizist. Az érdeklődők szerda esténként találkoznak, hogy felkészüljenek a beavató szentségekre. „Eddig minden évben voltak jelentkezők, de soha nem lehet tudni, hogy ketten vagy esetleg tizenketten lesznek. Folyamatosan jönnek újonnan érkezők, előfordul, hogy valaki később csatlakozik a csoporthoz” – mondja Zoltán atya, aki harmincöt éves papsága alatt eddig legalább háromszáz felnőttet vagy már megkeresztelt, de még elsőáldozásban, bérmálásban nem részesült fiatalot és idősebb embert vezetett el a szentségek felvételére. Akiket megérintett valami a hitből, azok járnak szentmisére is, jóformán minden vasárnap. „Hinni kell a kegyelmekben. A szertartáson való részvétel nagyobb élmény lehet számukra, mint egy hit-tanóra” – vallja Zoltán atya.

Február ötödikén jött el a nagy nap, amikor a vasárnapi szentmisén bemutatják a templom közösségének a katekuménokat, akik nagy-szombat éjszakáján részesülnek az Egyház szentségeiben. Az ünnepélyes szertartáson megkapták a Bibliát és a keresztet, átadták nekik az Egyház parancsait és a hitvallást, s egyesével kimondták, mit kérnek az Egyháztól, Zoltán atya pedig megkenté őket a katekuménok olajával. Ő soha nem próbálja el velük előre a szertartások menetét, nem tudja, ki mit fog válaszolni a kérdésekre. Számára az a legfontosabb, hogy szívből szülessen meg a válasz.

Az ezt követő szerdai alkalomra látogattam el hozzájuk az Egek Királynéja Plébánia hittantermébe, ahol Zoltán atya először is arról kérdezte őket, hogyan élték meg a vasárnapi első beavató szertartást. Szinte mindannyian azzal kezdték, hogy sokkal többet kaptak az alkalomtól, mint amit vártak tőle.

Ibolya idén ment nyugdíjba. A szentmisén jelen volt a fia, a menyé és három unokája. Ahogy hazaért, otthon azonnal olvasgatni kezdte a Bibliáját, amit a misén kapott. Őt éve jár már katolikus templomba. Vallását nem gyakorló evangélikus volt, és úgy döntött, szeretne katolikus lenni. Gyerekkorában nem volt lehetősége arra, hogy templomba járjon, ahogyan oly sok mindenki másnak sem.

Nóra két évvel ezelőtt egyszer már nekifutott a katekumenátusnak, ám először közbeszólt a covid-járvány, majd pedig a legédesebb hang: megszületett a kisbabája. Szilárd volt az elhatározása, hogy elsőáldozó és bérmálkozó lesz; ő már meg van keresztelve. Mint mondja, „vasárnap belém égett az oltár és mindaz, amit Zoltán atya mondott. Megszólított éreztem magam”.

Zoltánnak megnyugtató volt a szertartás, megkönnyebbülés járta át a szentmisén. Zoltán atya kérdésére azt felelte, közelebb szeretne kerülni Jézushoz. Megköszönve a sok jót, amit eddig kapott, segélyt és támogatást kért ahhoz, ami még vár rá. Őt is megkeresztelték kisgyermekként, édesanyja vitte is templomba, amennyire lehetett abban az időben, hiszen Zoltán édesapja katonatiszt volt. „Bár Szentesen születtem, Zalaegerszegen kereszteltek, elvittek az ország másik végébe.”

Tamás elfogódottságot érzett vasárnap. Valahol olvasta Zoltán atya felhívását a katekumenátusra. „Úgy voltam vele, megnézem, és az első egy-két alkalom után majd eldöntöm, maradok-e. Olyan közvetlen és emberi volt az egész, hogy maradtam” – mondja.

Zsolt nagyon izgult a katekumén bemutatásán, jobban, mint a

szeptemberi esküvőjén, pedig a múlt évben látta már a feleségének és az ő kislányának keresztelését és elsőáldozását. „Az utóbbi időben fenekestül felfordult velem a világ. Másfél-két évvel ezelőtt még másfajta életet képzeltem el magamnak. Aztán jött egy érzés, majd egy döntés, és ez

alapján folytatódik az életem. A család egyetlen tagja sem maradt ki ebből a változásból, sőt, kedves anyósom lesz a keresztanyám!” – teszi hozzá boldogan.

Adrienn elérékenyülve beszél a történetéről. „Nem gondoltam, hogy ennyire meg fog érinteni ez a bemutatás; örültem, hogy egyáltalán tudtam valamit válaszolni. Számomra fontos a családi valószínűsítés: a szüleim és a férjem római katolikusok, a kislíam is római katolikusnak van keresztelve. Pedagógus anyukával, rendőrtiszt apukával engem nem vittek el az ország másik felébe, hogy megkereszteljenek. Egy gyerekkori barátság vezetett a reformátusokhoz, annak kerestelkedtem meg felnőttként. Amikor magam is anyuka lettem, megváltozott a Szűzanyához való viszonyom. Nyolcéves kislíam lelkesen járt ovis, most pedig iskolás hittanra. Tavasszal azzal jött haza, hogy idejön hittantáborba nyáron. Az időpont éppen egybeesett a focitáborával, ami az életet jelenti neki, mégis ezt választotta. Onnantól fogva ő cipelt el minket a templomba. Tavaly nyártól vagyunk rendszeres templomba járók. Karácsonyra azt kérte tőlem ajándékba, hogy legyenek én is katolikus” – mondja meghatottan Adrienn.

Zsófi fiatal jogászlány. „A családnak és mindenkinek, aki támogatott ezen az úton, azt mondtam, hogy csak az áprilisi keresztelkedésemre jöjjenek majd. Ezt utólag megbántam, örültem volna, ha látják a mostani szertartást. Beleírtam a Bibliámba, hogy milyen alkalomra kaptam, így tudják majd a gyerekeim is. Évek óta istenkeresésben vagyok. Korábban egy másik templomba jártam misére, de ott nem volt felnőtt katekumén csoport. Elég céltudatos vagyok, szerettem volna fejlődni ezen a téren, és szükségem volt valakire, aki terelget. Ott nem éreztem, hogy igazán befogadott volna a közösség, nem tudtam, hogyan tudnék közelebb kerülni hozzájuk.” Amikor katekuménként vasárnap Zsófi a többiekkel együtt az első sorban ült a templomban, ahová soha nem ült volna azelőtt, úgy érezte, itt fontosak, befogadta őket ez a közösség.

Józsinak egyelőre nehéz megszólalnia, ahogy a szertartáson is az volt. Tudta, mit szeretne mondani, de amikor rákerült a sor, a megérintettségtől teljesen más jutott eszébe.

Az este azzal folytatódik, hogy Zoltán atya bemutatja az Egyház szentségeit. Kioszt egy lapot, amin táblázatba szedve megtalálható az összes fontos tudnivaló, s ezeket bővebben kiegészíti történetekkel. Lebilincselő stílusban magyaráz el mindent.

Szeretném megtudni a katekuménoktól, mi vonzza őket a Katolikus Egyházhoz, a templomhoz, a szentségekhez, milyen úton jutottak idáig. Zoltán atya maga is elmeséli, hogyan

letett katolikus, aztán még ráadásul lett pap is. „A Jóistennek sokféle eszköze van” – mondja előre a történet konklúzióját. Fiatalon sokszor járt úszni a Margitszigetre. Egyszer egy hatalmas eső elől betért a Batthyány téri templomba, ahol a mise végén kihirdették, hogy másnap hittant indítanak egyetemistáknak. „Biztos lesznek ott szép hölgyek” – gondolta magában. Aztán valahogy mégsem talált olyan lányt, aki megfelelt volna neki – válogató volt. Eljárt a csoportba, és egy alkalomra neki kellett készülnie egy bibliai szövegrész magyarázatával. „Mit lehet mondani erről? Geofizikusként végeztem, azt gondoltam, nincs mit magyarázni ezen, hiszen le van írva minden feketén-fehéren, érthető magyar nyelven... Egy mondat sem jött ki belőlem, de elindult bennem egy folyamat, szerettem volna, hogy élő kapcsolat legyen a Jóistennel.” Később, egy időben bárhová ment is, mindig olyan emberek akadtak az útjába, akik éppen akkor a papságról beszéltek. „Utaztam a hetes buszon, és két kispap a szemináriumból beszélgetett. Három héttel később elromlott a táskám cipzára. Amíg várok a cipzárósznál, két nő hangosan beszélgetett: az egyiknek a fia Esztergomban volt kispap. Vagy öt-hat ilyen eset történt velem, amíg azt nem mondtam: igen!”

Adrienn racionális, pragmatikus nőnek tartja magát. „Előbb érkeztem a Jóistenhez háláadással, mint kéressel. Minél inkább próbáltam magyarázatot találni az életemben jelen lévő bőségre, annál kevésbé találtam.

Nem volt más magyarázat, mint hogy ezt valahonnan kapom. Tizenöt évvel ezelőtt reformátusnak keresztelkedtem, egyre többet szerettem volna tudni Istenről. Amikor a gyerekeim koraszülötként az intenzív osztály inkubátorában feküdt, azt éltem meg, hogy mindez rajtunk és az orvosokon kívül álló dolog. Ha később misére vittük őt, eléggé rosszalkodott, így letértem erről az úrtól, de csak visszavezetett rá a Jóisten.” A katolikusoktól Adrienn szinte irigyelte a szentségeket, látta, milyen változáson mennek keresztül azok, akik kilépnek a gyóntatószékből.

Ibolyával öt évvel ezelőtt fordult a világ. Az egyik fiáéknál három unokája van, egyikük betegen született. Volt itt, a templomban egy közös ima és mise, amin ő is részt vett, mert tele volt gondokkal. Megszólította érezte magát. Aztán kiderült, hogy meg lehet műteni a baba szívét, aki később minden vasárnap ott csúszkált, mászott a szentmisén a többi kisgyerek között. „Olyan hitet adott nekem ez akkor, hogy azt mondtam: ehhez a közösséghez akarok tartozni, ezen az úton szeretnék járni.” Kiskorában úttörőnek kellett lennie, csak titokban volt szabad

templomba menni, amit a szülei nem értettek. „Nekem a hit erőf ad. Sokkal könnyebb lett volna, ha hamarabb érzem ezt a hívást. Mindenhol erősnek és határozottnak kellett lennem, de belül nem voltam az. Most belül is több az erőm. Valami miatt csak most jött el ennek az ideje, megértem rá.”

Józi most bátran jelentkezik, hogy megossza a többiekkel a történetét. Ő nem vallásos családba született. Hatéves korában elváltak a szülei, a nevelőapja szülei viszont gyakorolták a hitüket. „Amikor kiskoromban megkérdezték, miben hiszek, mindig azt mondtam: magamban. Úgy éreztem, velem nem történhet baj. Kamikazegyerek voltam: még véletlenül sem estem le a fáról, mindenbe belementem, és mindenből jól jöttem ki. Egyik születésnapomra kaptam egy *Képes Bibliát*. Nem nagyon olvastam könyveket, de ennek nekiálltam, és többször is végigolvastam, mert tetszett. Mindig úgy éreztem, több minden van körülöttünk annál, mint amit látunk. Van egy erő, amitől ha kérünk valamit, segít. Próbáltam keveset kérni, nehogy telhetetlennek tűnjek, de amikor kértem, mindig ott volt és segített. Megismerkedtem a párommal, s az ő és a szülei hatására elindultam a hit útján.”

Nóra, amikor megkeresztelték, két hónapos volt. Édesanyja révén kapcsolódott az Egyházhoz. Az édesapja nem hívó, de abba beleegyezett, hogy Nórárt és a testvérét megkereszteljék. A családban mindig az anyai ágon volt jelen a hit, a

nagymamát is az segítette át sok nehézségen a világháború alatt. Nóra mindig is tudta, hogy ez az igaz út. Járt templomba, a hite megvolt, de úgy gondolta, a többi csak formalitás. Egyszer aztán eljött az idő, amikor megelégette ezt az állapotot, és eljutott arra a gondolatra, hogy szívesen felvenné a többi szentséget is. Egyértelmű volt számára az is, hogy templomi esküvőt szeretne. „Hogy-hogy pont én nem voltam elsőáldozó, és pont én nem bérmálkoztam?” – kérdezte sokszor magától, mert annyira ott volt benne ezek hiánya. Ez az úr most betöltődik. „Az, hogy anyává váltam, és nem minden ment zökkenőmentesen, összekapcsolt a női felmenőimmel, akiket sok nehézségen segített át a hitük” – teszi hozzá. Nóra kislányát novemberben keresztelték meg, és szeretné majd átadni neki a hitet. A szentmisén való bemutatásra pedig vasárnap még az édesapja is eljött.

Zsolt „kakukktójásnak” tartja magát. „Én voltam az örök lázadó, a minden ellen küzdő, örült bolond” – mondja szenvedélyesen. De már nem tudná megszámolni, hányszor volt szentmisén, pedig még nincs megkeresztelve. A családjában a felmenői általában római katolikusok, de mivel kötelező volt a hit, így nem hatott rá. A kilencvenes években próbálkozott, mégsem jutott el az Egyházba. Tudta, hogy Isten létezik, csak azt nem, hogy hol. Húsz évvel ezelőtt megismert egy lányt, akivel később szétváltak az útjaik; túl fiatalok voltak. Zsolt sokat dolgozott külföldön, számára a munka volt a legfontosabb. Egy időben feleséget keresett, de nem járt sikerrel. Ennek a húsz évvel ezelőtti lánynak, Timinek – akivel a sok-sok külön töltött idő alatt is mindig tudtak egymásról – egyszer segített a költözködésben és a lakása felújításában. Ezalatt egyre mélyebb beszélgetések alakultak ki közöttük, s egy idő után Zsolt már nem tért vissza Hollan-

diába. Felismerte, hogy neki Timi kell, akinek akkor már volt egy kislíam. Aznap, amikor a kislíam elsőáldozó lett, Zsolt megkérte Timit az édesanyjától. Tavaly szeptemberben összeházasodtak Isten színe előtt. „Én nem hiszem, hogy van Isten, én tudom, hogy van – mondja lelkesen. – Attól a pillanattól kezdve, hogy képes lettem kidobni a vasmacskát, nincs bennem semmi ellenkezés. Sőt, én akarom ezt” – mondja. „Beindult a domingó – teszi hozzá Zoltán atya. – A nagymama hozta a kislíam hittanra, Zsolt felesége pedig szeptemberben volt elsőáldozó és bérmálkozó.”

Nagybőjt negyedik vasárnapján a katekuménok újra az első sorban ültek a szentmisén, amelyen az úgynevezett vizsga volt, és bűnbánati szertartás is ördögűzéssel. Zoltán atya már előre felkészítette őket erre, és életgyónásra biztatta azokat, akik már meg vannak keresztelve. Akik még nem, azok így adják jelét a bűnbánatnak. A katekuménok a templom közössége előtt kimondták és megindokolták, melyik szentet és melyik bibliai idézetet választották maguknak. Szent II. János Pál pápa, Kis Szent Teréz, Szent Mónika, Aquinói Szent Tamás és Szent Anna is szerepelt a sorban. Megindító volt hallgatni a vallomásaikat, főleg úgy, hogy tudom, a szentek és a jelmondatok, amelyeket választottak, milyen szoros és mély összefüggésben vannak az általuk bejárt életúttal.

A szeretetszolgálat a plébánia életének zászlóshajója

Az esztergomi szeminárium diakónusszentelésre készülő növendékeinél jártunk

Mit jelent a papság diakóniai küldetése? Milyen keretek között végez szeretetszolgálatot a Katolikus Egyház Magyarországon, és tevékenysége hogyan épülhet be a lelkipásztori szolgálat mindennapjaiba? Az esztergomi szeminárium ötödéves, diakónusszentelésre készülő növendékei Blanckenstein Miklós pasztorális helynök vezetésével meglátogatták a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Miklós utcai telephelyét, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye Szent Erzsébet Karitászs Központját és a pestszentimrei katolikus plébánia karitászcsoportját.

Ha az egész szociális ellátórendszer nézzük, a fele már egyházi fenntartásban működik. Ez az arány a gyermekvédelmi területen még magasabb, ott hetvenöt százalékáról beszélhetünk, a nevelőszülői hálózat pedig csaknem teljes egészében egyházi fenntartású. Az Egyház mindemellett a legnehezebb területeken is jelen van, így a szenvedélybeteg, a pszichiátriai problémákkal küzdők, a halmozottan sérültek ellátásában. Mindez azt mutatja, hogy az állam elismeri az egyházi szervezetek szakértelmét a szociális gondoskodásban, és értékeli azt a többletet, amit az egyházi szerepvállalás mélysége jelent az ellátásban.

Blanckenstein Miklós pasztorális helynök a caritas szociális tantárgy oktatása során nagy hangsúlyt helyez arra, hogy megmutassa a papnövendékeknek a szociális munka gyakorlati megvalósulását. „A szociális terület kiemelt helyet foglal el a papi szolgálatban, és a képzés során szerzett gyakorlati tapasztalatok hozzájárulnak egyfajta szociális érzékenység kialakulásához. A mostani szeretetszolgálati körút a szociális ellátórendszer három szintjére adott rálátást a kispapoknak. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat intézményeket működtet és hoz létre, amelyek átvállalják az állami kötelezettségeket. Itt az intézményi megbízhatóságon és stabilitáson van a hangsúly. A Katolikus Karitászmozgalom, amely önkéntesei révén eljut az ország minden részébe és a külhoni magyarsághoz is. Működésében a hangsúly az önkéntességen van. A karitás kiválóan tudja mobilizálni a szociálisan érzékeny embereket, sokszor olyanokat is, akik nem feltétlenül tartoznak az Egyházhoz. Fontosnak tartom, hogy a pap aktív legyen ebben a szolgálatban, élére álljon a kezdeményezéseknek. A Magyar Máltai Szeretetszolgálatnál Morva Emília közép-magyarországi régióvezető, a Szent Erzsébet Karitászs Központban Csorba Gábor állandó diakónus, a főegyházmegyei karitászs igazgatója mutatta be a tevékenységüket. Pestszentimrei a helyi karitászcsoport vezetője, Boda Éva, illetve a kispesti Nagyboldogasszony-főplébánia csoportvezetője, Szigetvári Györgyné beszél a kispapoknak a karitászmunka hétköznapjairól. Utunk során így két olyan szervezetet ismerhettünk meg, amelyek meghatározóak a magyarországi szociális munkában” – foglalta össze a látogatást Blanckenstein Miklós. A kispapok ta-

pasztalatairól pedig az alábbiakban adunk képet.

Az üdvösség felé segítjük egymást

Alpek Gergely (Esztergom-Budapesti Főegyházmegye) már diákként belekóstolhatott a karitatív munkába, főként az idősgondozás területén. Ferences diákként rendszeresen látogatta a gimnázium épüle-

Alpek Gergely
(Esztergom-Budapesti Főegyházmegye)

tében lévő idősothont, majd később ferences növendékként Szécsényben is rendszeresen járt az idősekhez. „Megtanultam, hogyan tudok kapcsolatot teremteni idős emberekkel. Elkísértem őket a templomba, ha kellett, kézen fogva vezettem őket, vagy toltam a kerekesszéket.” A szociális szervezeteknél tett látogatás után azt hangsúlyozta, örül, hogy rálátást kaptak arra, mit is jelent a szociális munka gyakorlati oldala. „Elgondolkodtam azon, hogyan fogok tudni plébánosként részt vállalni ebből a szolgálatból, imádsággal, jó példával elől járni, és másokat is buzdítani a részvételre. Papként észre kell majd vennünk, ki miben szorul segítségre. Hányszor fordul elő, hogy valaki szépen fel van öltözve, de azon gondolkodik, mit adjon enni a gyerekeknek! Mindvégig szem előtt kell tartanunk azt is, hogy a diakóniában sokkal többről van szó, mint arról, hogy ételt, ruhát adunk a rászorulóknak. Észreveszszük-e bennük Krisztust? – ez a fő kérdés, hiszen amit „a legkisebb testvéreim közül egygyel is tettetek, velem tettétek”. De nekünk is sugározniuk kell Krisztust! A kapcsolat, amit egy-egy találkozásból építünk, mindkét félnek ad valamit. Ahogyan a rászoruló fogad minket a segítségnyújtásban, az minket is közelebb segít az üdvösséghez.”

Nagy benyomást tett Gergelyre a hosszú sor, amely a Máltai Szeretetszolgálat épülete előtt várákozott, ahol éjeli

menedékhely és nappali melegedő működik hajléktalanok számára. „Rácsodálkoztunk arra, milyen nagy teherbírása van a szeretetszolgálatnak, és mennyi ember összehangolt munkájának köszönhető a hatékonyság, ami annyira jellemző rájuk.” A látottakból azt a következtetést vonta le, hogy a karitatív munka akkor lesz igazán eredményes, ha egy közösség végzi, jól kidolgozott rendszerben.

Gergely szerint a diakónia legfőbb feladata, hogy „Krisztushoz vezessen”. Mint mondja, papként az lesz a célja, hogy minél több fiatal bekapcsoljon ebbe a szolgálatba. „Az a fiatal, aki fölfigyel arra, hogy milyen nehézségekkel élnek a környezetében mások, és hogy mit jelent a nélkü-

zés, érzékenyebb lesz, más-ként fog viszonyulni az anyagi dolgokhoz, és át tudja értékelni a saját helyzetét is.”

A segítség belső elkötelezettségből fakad

A Pécsi Egyházmegye papnövendékeinek képzésébe beépül egy szociális év, amelynek során kórházban, idősothtonban és hajléktalanok között teljesítenek szolgálatot. „A szociális év alatt sokféle emberrel találkoztam, egyszer például zsolárt imádkoztam egy zsidó asszonnal. A kórházban nehéz volt elfogadnom, hogy gyakran csak egyetlen alkalommal beszélgettem egy-egy beteggel. Az idősothtonban már meg-

Mihovics Szabaszián
(Pécsi Egyházmegye)

volt a folyamatosság, minden látogatásnál onnan folytathattuk, ahová előző alkalommal eljutottunk. Így kialakulhatott

egyfajta kötődés” – mesélte a korábbi tapasztalatairól Mihovics Szabaszián.

A szociális szervezeteknél tett mostani látogatásukból azt emelte ki, hogy a segélyszervezetek munkatársai, önkéntesei nemcsak fizikai segítségnyújtást végeznek, hanem lelki útvalót is tudnak adni a rászorulóknak. „Ahogy a nehéz sorsú emberek között szerzett tapasztalataikról, a hozzájuk fűződő kapcsolatukról beszéltek, abból az derült ki számomra, hogy minden, amit tesznek, belső elkötelezettségből, hivatásból fakad. Ez a lelki indíttatás az alapja annak a szerető, segítő attitűdnek, amellyel az emberekhez viszonyulnak.”

Szabaszián is készül a jövőre. Úgy látja, az a legfontosabb, hogy a plébánosnak személyes kapcsolata legyen a rábízott emberekkel, és erre buzdítsa a híveit is. „Gyakori jelenség, hogy valaki utal a karitásznak ötezer forintot, s úgy érzi, ezzel kipálta a segítségnyújtást. Azt pedig esetleg észre sem veszi, hogy a szomszédjánál kikapcsolták az áramot.”

Vajon én hol lennék, ha ilyen sorsom lett volna?

Miklovits Attila (Pécsi Egyházmegye) számára a szociális év a hajléktalanok között végzett szolgálat terén nyújtott maradandó tapasztalato-

Miklovits Attila
(Pécsi Egyházmegye)

kat. „Sokat tanultam. Mentor kísértette a tevékenységünket mindhárom területen, és segítette meglátni, miért fontos

nagy lelki ajándék. Lehet, hogy a kórházban csak az ötödik beteg fogadja a látogatásunkat, de érdeklődésünkre nagy meghatottsággal válaszol, azzal az örömmel, hogy Istennek gondja van rá. Ezért élünk meg mi sok élményt ezekben a találkozásokban. Ha egy hajléktalan elutasítja a beszélgetést, amögött gyakran az áll, hogy nem tud kapcsolódni az emberekhez. A vezetőnkől megtanultam: a hajléktalan számára az a legfontosabb, hogy valaki beszélgesse vele. Ha tehát elutasít, akkor próbálkoznom kell, ugyanis a

Schmotzer Kristóf
(Esztergom-Budapesti Főegyházmegye)

legtöbb, amit tehetek érte az az, hogy leülök vele beszélgetni. El kell felejteni az előítéleteket, azt, hogy úgysem lehet szóra bírni. Amikor elmondják az élettörténetüket – ezek sokszor kitalált történetek –, nem egy esetben merült fel bennem a kérdés: vajon én hol

lennék, ha ilyen sorsom lett volna? Az ember »ítélkező képességét« helyre tudja tenni ez a munka.” Papként Attila nagy figyelmet akar majd fordítani a segítőkre. A szociális év alatt azt tapasztalta ugyanis, hogy sokszor belső érintettségéből válik valaki segítővé, s ez együtt jár azzal a veszéllyel, hogy nagyon mélyen bevonódik a munkájába. Ezért szüksége lehet arra, hogy lelkipapként kísérelje, segítse valaki.

A lelki segítség időigényes, de közelebb visz a célhoz

„Olyan vendégszeretettel fogadtak minket a szeretetszolgálatok, annyira élő volt, amit elmondtak a munkájukról, hogy bele tudtam helyezkedni annak az embernek az

életébe, aki hozzájuk fordul. A hírek általában számokról szólnak: ennyi csomag, annyi tonna élelmiszer. A látogatáson ezzel szemben emberekkel találkozhattunk, olyanokkal, akik kapják, és akik osztják ezeket a csomagokat. Látuk, milyen profizzionálisan felépített szervezetek a katolikus szeretetszolgálatok; rácsfolnak arra az előítéletre, amit hallani olykor, hogy ami katolikus, az a futottak még kategóriába tartozik. Az országos szervezetek hatékony válaszokat adnak akut helyzetekre, legyen az a me-

nekütlprobléma vagy akár a rezsiárak emelkedése. A plébániai önkéntesekkel való találkozás során pedig a belőlük áradó természetes szeretet volt az, amire rácsodálkoztunk. Önzetlenség, tudatosság és jó értelemben vett ravasság van bennük, felismerik, hogy kinek miben kell segíteni” – szól Schmotzer Kristófból (Esztergom-Budapesti Főegyházmegye) a lelkesedés. Elmeséli egy másik élményét is. „A svájci karitás honlapját böngészve az ember semmi jelét nem találja annak, hogy a szervezetnek bármi köze lenne Jézus Krisztushoz, az Egyházhoz, a hithez, az üdvösséghez. Egy segélyszervezet honlapját látjuk, de csak egyvalami utal a katolikusságra: az alapító okirat szerint a fenntartó a svájci püspöki konferencia. Úgy gondolom, egy katolikus segélyszervezet célja elsősorban nem a szegénység problémájának megoldása kell hogy legyen. Persze segítenie kell azokat, akiknek semmijük sincs, de a legfontosabb az, hogy elvezesse őket az üdvösségre. A karitatív szervezeteknek lelki segítséget is nyújtaniuk kell. Ez sokkal időigényesebb feladat, jóval több energiát igényel, de sokkal inkább elvezet a célhoz.”

Kristóf a feladatának tekintti, hogy papként majd megfelelő embereket találjon maga mellé munkatársnak, és segítsen nekik „elhivatottá válni, biztosítva számukra a lelki képzést, fenntartva bennük a lelkesedést. Ugyanakkor a pap feladata az is, hogy megteremtse a szervezeti kereteket, és gondoskodjon arról, hogy a szeretetszolgálat a plébánia életének egyik zászlóshajója lehessen”.

Trautwein Éva
Fotó: Lambert Attila

Kis Szent Teréz passiója

Csaba Veronika Mária CB nővérrel beszélgettünk a lisieux-i szent lelki éjszakájáról

„Amikor eltűnik a hitem elől, megduplázom a szeretetet” – írja Jézusról Kis Szent Teréz a lelki éjszakája idején keletkezett egyik versében, miközben azt érzi, hogy nincs hite, nincs Isten. Halála előtt másfél éven át éli ezt a passiót, s egyre súlyosbodó tuberkulózisa miatt nagy testi fájdalmak is gyötrik. Keresztes Szent Jánostól Teréz anyáig számos szent szembesült a lelki sötétséggel. Ismerjük meg Lisieux-i Szent Terézét!

– Mikor és hogyan kezdődött Kis Szent Teréz sötét éjszakája?

– 1896 húsvétján. Nagycsütörtökön és nagypénteken még elárasztotta Isten szeretete annak ellenére, hogy az elhatalmasodó tuberkulózisa miatt akkor hányt vért először. Nem ijedt meg, azt írja, nagy öröm töltötte el, hogy ha meghal, a mennybe mehet. Húsvétkor viszont teljes sötétség borult a lelkére.

– Hogyan képzelhetjük el ezt a lelkiállapotot?

– Ez egy spirituális jelenség; nem érzelmi vagy pszichológiai jellegű, bár nyilván erősen kihat az érzelmekekre is. Keresztes Szent János, aki szintén karmelita szent és egyházdoktor, jóval korábban leírta egy könyvében, milyen a lélek sötét éjszakája. Olyan lelkeknél fordul elő, akik már őszintén és mélyen Istennek adták magukat, előrehaladtak a lelki életben, és arra vágnak, hogy még jobban szeressék és ismerjék Istenet. Sokszor egy felajánló imádság vagy egy olyan könyörgés után jelentkezik (Teréz az előző évben ajánlotta fel magát az Irgalmas Szeretetek), amelyben az ember azt kéri, hogy Isten vezesse még messzebbre. Tehát semmiképp nem a bűnösség idézi elő! „Langyos” lelkeknél nem következik be a lélek éjszakája. Általában hirtelen jelenik meg. Nem arról van szó ilyenkor, hogy Isten távol lenne, sőt éppen az ellenkezőjéről: túl sok fény árad a lélekbe, amely még nem tudja befogadni azt. Mint amikor a napba nézünk, s az elvakít, mert a szemünk nem képes elviselni ilyen hatalmas fényt. A lélek is fokozatosan szokik hozzá, hogy új módon, „új hullámhosszon” fogadja be Istenet.

– Kis Szent Teréz hogyan ír a lélek éjszakáról?

– Ezt írja: „A húsvéti idő örömteli napjaiban Jézus megérezte velem, hogy valóban vannak olyan lelkek, akiknek nincs hitük, akik a kegyelmeket elhanyagolva elveszítik ezt az értékes kincset, ami az egyedüli tiszta és igazi örömforrása. (Isten) megengedte, hogy a lelkemet a leg-sűrűbb sötétség árasssa el, és a Menny gondolata, ami oly édes volt számomra, már csak a küzdelem és a kín tárgya legyen.” (C kézirat)

– Teréz másfél évig marad ebben az állapotban, 1896 húsvétjától egészen a haláláig, 1897. szeptember 30-ig. Mégsem volt terméketlen ez az időszak.

– Írásainak nagyobbik részét, a B és a C kéziratot, valamint sok versét ebben a lelki

sötétségben írja, szenvedve, de igazi szenvedéllyel. Ekkor érti meg a legmélyebben a hitvatását is, hogy az Egyház szívében szeretet legyen. A B és a C kéziratban írja le lelkiségének lényegét, a „kis út” szintézisét. „Nem elszalasztani egyetlen kis áldozatot, egyetlen tekintetet, egyetlen szót sem, kihasználni a legkisebb dolgokat is, és szeretettel tenni őket... szeretetből szenvedni és még szeretetből örülni is.” (B kézirat)

– Miként élte meg Teréz, hogy azonosult azoknak a lelkiületével, akik nem tudnak hinni?

– Mindig vágyakozott arra, hogy „a bűnösök asztalához üljön”. Azért lépett be a Kármelbe, hogy imádkozzon a papokért és a bűnösök megtéréseért, illetve az életét adja értük. Ez nem csak azt jelenti, hogy imádkozik értük. Életet adni vértanúság. A „bűnösök asztalához ülve” – a kifejezés utal arra a jelenetre, amikor Jézus Máté házában egy asztalhoz ül a vámosokkal és a bűnösökkel – Teréz teljes szolidaritást vállal azokkal, akiknek nincs hitük, sőt akik harcos ateisták. Nem felelőre tekint rájuk, hanem azt mondja: ők a „testvéreim”, egy vagyok közülük. Már a lelki éjszakája előtt is igazi anyai szívvel imádkozott a bűnösökért, például Pranziniért, a korabeli lakokból mindenki által ismert sorozatgyilkosért. De akkor még nem tudta felfogni, milyen az, ha valaki istentagadó, ateista vagy materialista.

– Kockázatos ez a lelkiállapot, amelyben él, hiszen a lelki sötétségben végleg kiábrándulhatna Istenből, felszámolhatná az eddigi életét.

– Teréz azt gondolja: olyan jó volt hozzá a Jóisten, hogy csak akkor adta meg neki ezt a megpróbáltatást, amikor már elég erős volt ahhoz, hogy ne keseredjen el. Van municiója, még akkor is, ha mérhetetlenül gyengének érzi magát. Most van itt ennek az ideje, ha korábban kapta volna, nem bírta volna ki. Ezt a próbát az éli át, aki valamilyen módon fel van rá készítve. De persze megvan a kockázata is: az ember fellázadhat, megkeseredhet vagy mindent otthagynak.

– Lehet ezt a belső sötétséget passióként értelmezni?

– Egyik életrajzírója, Guy Gaucher püspök Teréz passiójaként beszél erről az utolsó másfél évről. Nagyon kifejező a szó: szenvedéstörténet és szenvedélyt is jelent. Teréz mindkettőt mélyen megéli: a végletes testi-lelki szenvedést, és közben a szenvedélyes hi-

tet, reményt, szeretetet. Végig szenvedélyesen szereti Isten és a lelkeket, akikért az életét adja. Ő egészen egy akar lenni Jézussal, akit mindvégig így szólít: „Jézus, szerelmem.”

– Vajon mennyire függött össze a betegségével ez a lelkiállapot? A megváltozott, legyengült fizikum, a kiszolgáltatottság, a halál közelsége okozhatja ezt a sötétséget? Hiszen a betegek gyakran átélnek, hogy lelkileg is mások lesznek.

– Nyilván nehezebb a lélek éjszakáját élnie úgy, hogy a tüdőtuberkulózisa miatt, ami aztán a beleire is átterjed, mindene fáj, nem tud szabadon lélegezni, a csontjai kilyukasztják a bőrét, üszkösödik, tályogok vannak a testén. Ennél több lelki és fizikai szenvedést már nehéz elképzelni. Ugyanakkor nem a betegség miatt élte át a lelki sötétséget, hiszen a halál közelségét először örömmel fogadta, szinte ujjongott, hogy a mennybe megy. Egy évig még talpon maradt, mindent úgy tett, mint azelőtt, egészen 1897 júniusáig. Júliusban aztán ágy-nak esik, és három hónappal később meg is hal.

– Ebben az időszakban volt valaki, lelkivezető vagy nővértárs, aki támogatta őt?

– Teréznek igazából soha nem volt lelkivezetője. Diszkurált, nem nagyon beszél arról, amit legbelül átél. Amikor elkezdődik a lélek éjszakája, Gonzaga anyának, az elöljárójának beszámol róla, azután Ágnes nővérnek (azaz Pauline-nak, a testvéreinek) is, és érintőlegesen a többi nővérnek, akik hisznek is neki, meg nem is, hiszen Teréz mindig mosolyog, egészen a haláláig. Vannak a Kármelben olyan nővértársai, akik végéig azt gondolják, hogy Teréz nem is beteg. 1897 januárjában, a halála évében, amikor már kilenc hónapja él a lelki éjszakában, verset írt Pauline névnapjára ezzel a címmel: *Az én örömmöm.* „Amikor a kék Ég sötét lesz / És úgy tűnik, hogy el-

hagy engem / Az örömmöm az, hogy az árnyékban maradjak / Elrejtőzsem, alázattal. / Az örömmöm Jézusnak, egyetlen szerelmemnek / Szent Akarata / Így minden félelem nélkül élek / Ugyanúgy szeretem az éjszakát, mint a nappalt. (...) Amikor (Jézus) eltűnik a hitem elől, megduplázom a szeretetet (...) Az örömmöm, hogy szüntelenül küzdjek azért, hogy kiválasztottakat szüljek.” Meg akarja találni az örömet ebben az állapotban is, és az a döntése, hogy ugyan-

ham: van Mennysorság. Elmondom neki, hogy boldogan vállalom, hogy ne élvezzem itt a földön ezt a szép Mennysorságot, azért, hogy Ő mindörökké megnyissa azt a szegény hitetleneknek... Van-e nagyobb öröm, mint a te szeretetedért szenvedni?” (C kézirat) Végig ez a stratégiája: a kísértésnek hátat fordítani, Jézushoz futni, mindig vele beszélni.

– A halálakor valóban csodálatos isteni fénybe borul az arca, egy fénykép is tanuskodik erről. Hogyan halt meg Teréz?

– Az utolsó napon ott vannak mellette a nővérei, akik lejegyzik a szavait. Ránéz a feszületre, és ezt mondja: „Szertem őt... Istenem, szeretlek...”, aztán kileheli a lelkét, a feje jobb oldalra hanyatlik. Gonzaga anyja kérésére kitérik a betegszoba ajtaját, bejönnek a nővérek, mindannyian látják, ahogy az arcán a sok szenvedés után átsuhan a mennyei szépség. Olyan, mintha csak aludna.

– Kalkuttai Teréz anyja, aki éppen Kis Szent Teréz tiszteletére választotta a nevét, szintén megkapta a lelki sötétség próbáját. Korunk legnagyobb szentjei éltek át ezt a megpróbáltatást. Könnyen mondhatná erre egy hitetlen: ekkor jönnek rá, hogy mi az igazság, és hogy egész életükben valami butaságban hittek.

– A lélek éjszakája megpróbáltatás, amelynek komoly gyümölcssei vannak. Ebből az állapotból mélyebb istenkapcsolattal, nagyobb alázattal és békével jönnek ki, akik átéltek. Teréz végig az éjszakában marad, de néhány órával a halála előtt ezt mondja: „Nem bánom, hogy kiszolgáltam magam a szeretetnek, ó nem, nem bánom.” Olyan ez a próbatétel, mint a szülési fájdalom: amikor a gyermek megszületik, már nincs mit sajnálni.

– Magunk is sokszor elbizonytalanodhatunk, lelki megpróbáltatásokat élhetünk át. Miben erősíthet meg bennünket Teréz lelki éjszakája?

– Ha Jézust akarjuk követni, megpróbáltatásokból sem lesz hiány az életünkben. Terézről azt tanulhatjuk, hogy a legnagyobb testi-lelki gyengeségben, betegségben, küzdelemben is dönthetünk a hit, a remény és a szeretet mellett. „Amikor a mennyei boldogságról, Isten örökkévaló birtoklásáról énekelnek, én semmi örömet nem érzek... én egyszerűen csak azt énekelem, hogy HINNI AKAROK.” (C kézirat)

Ezt is írja: „Mivel nincs meg számomra a hit élvezete, igyekszem legalább a hit cselekedeteit tenni. Azt hiszem, hogy az elmúlt egy évben többet cselekedtem hitből, mint egész életemben. Minden újabb küzdelemnél, amikor az ellenségeim rám támadnak, bátran viselkedem... hátat fordítok az ellenségeimnek, nem nézek velük szembe, hanem Jézusom felé futok, és azt mondom neki, hogy készen vagyok az utolsó csepp véremmel is odaadni, hogy megvall-

elé hozott, s úgy döntött, „akkor abból csinálom magamnak örömet!” (Utolsó beszélgetések). Nem félt megmutatni a gyengeségeit, az ügyetlenkedéseit, sőt még örült is ezeknek. A betegségein egyszerűen azt mondja Pauline-nak: „Itt tartok, még szükségem van rá, hogy sajnáljanak.” Teréznek nem igazán volt lelki kísértője, aki ilyenkor a legnagyobb segítséget jelentheti ahhoz, hogy benne tudjunk maradni a megpróbáltatásban, és jó módszerekkel küzdjünk. Aki látja, amikor mi képtelenek vagyunk erre, hogy az Úr munkálkodik bennünk, és a gyümölcsök már érnek. Fontos az is, hogy meg tudjuk különböztetni a lélek éjszakáját attól a sötétségtől, amit a bűn, a lázadás vagy egy pszichés betegség okozhat.

– Említette, hogy Teréz azt írja versében: „kiválasztottakat szül”. Hogyan értsük ezt?

– Látjuk, hogy Teréz az egész világ lelki anyjává vált. A novíciamesternő helyetteseként, a szeretet tudományát élve és tanítva „világra hozza” a rábízott újoncokat és azokat is, akiket imádkozik. Többször mondja, hogy a halála után a mennyben is dolgozni fog, meglátogat majd mindenkit, és az „olyan lesz, mint egy rózsasző”. Biztos abban, hogy mivel soha semmit nem tagadott meg a Jóistentől, a Jóisten sem fog megtagadni tőle semmit. És ő mindent akar kérni. Azt mondta, az lesz a missziója, hogy a lelkekkel megismeresse az ő „kis útját”. „Érzem, hogy be fogok lépni a nyugalomba... De főleg azt érzem, hogy el fog kezdődni a küldetésem, az a küldetésem, hogy megszerettessem a jó Istent, úgy, ahogy én szeretem őt, és az én kis utamat adjam a lelkeknek. Ha a jó Isten meghallgatja a vágyaimat, az én Mennysorságom a földön fog történni a világ végéig. Igen, azzal akarom tölteni a Mennysorságomat, hogy jól teszek a földön... Én nem tudok addig megpihenni, amíg megmentésre váró lelkek lesznek.” (Utolsó beszélgetések, 1897. július 17.)

A Szovjetunió felbomlása után egy nővértársunk végighordozta Kis Szent Teréz ereklyéit Moszkvától Vlagyivosztokig. Mindenütt tömegek jöttek, hogy kifejezzék előttük tiszteletüket, még ebben az ortodox országban is! Bárhova viszik az ereklyéit, rengeteg ember gyűlik össze, sokan megtertek. Ha a világon bárhol meghirdetünk egy Rózsasző-imaestet, biztos, hogy úgy megtelik a templom, mint semmilyen más ünnepen. Egy másik nővértársunk a kommunista Kína nyolc városában szervezett Teréz-imaesteket, délről haladva fel, egészen Mongóliáig, és a tapasztalat ott is ugyanez volt. Egy kis érdekességet még hozzátennék mindehhez: tudja, mikor van Kína nemzeti ünnepe? Október elsején, Kis Szent Teréz liturgikus emléknapján!

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

Görföl Tibor

Van-e ára a feltámadásnak?

Istenkáromlás lenne azt állítani, hogy a rosszé és a gonoszé lehet az utolsó szó”, állította Szerгий Bulgakov, akit húsz évvel ezelőtt még a 20. század legjelentősebb ortodox gondolkodójaként tartottak számon világszerte (azóta inkább Georges Florovskynak szokás tulajdonítani ezt a kitüntetett első helyet). Azért érte fel istenkáromlással a rossz végső győzelmének feltételezése, hangsúlyozza Bulgakov, mert Krisztus feltámadása mindennél meggyőzőbb zálogát jelenti annak, hogy a dolgok jóra fognak fordulni, mégpedig minden ember számára. A feltámadásnak ez a minden embert érintő, egyetemes távlata pedig nélkülözhetetlen ahhoz, hogy pontosan megmutatkozzon a húsvét valódi súlya.

Hosszú időn keresztül úgy tűnt ugyanis, hogy saját lényegéről gondolkodva a kereszténység viszonylag sok mindent tudott mondani Krisztus megtestesüléséről, földi életéről, szenvedéséről és keresztaláláról, de kevésbé volt bőbeszédű, amikor a feltámadásra kellett terelnie a szót. Isten „alászálló” mozgását jóval könnyebben tudta magára vonatkoztatni a hívő keresztény élet, és sokkal könnyebben tudta megvilágítani a teológiai gondolkodás, mint „felemelkedő” mozgását. Ha emberré válva Isten „leszűkíti” vagy „összepréseli” magát, ahogyan a keleti egyházatyák nyomán Szerгий Bulgakov is állította, ebben a látszólagos emberi kicsinységében sokkal megfoghatóbbnak és befogadhatóbbnak látszott, mint feltámadott állapotának lényegesen kevésbé

megfogható valóságában. Az egyetemesen elérhető és határokat nem ismerő Isten kézzelfogható lesz Krisztus határolt alakjában, s ez a határoltóság mint ha jobban vonzotta volna magához a hívő érdeklődést, mint a határoktól immár egészen másként viszonyuló és ismét egyetemesen elérhetővé váló Feltámadott, aki úgy nyerte vissza életét, hogy annak nem volt szemtanúja, s bár egy ideig megmutatkozott néhányaknak, végül ismét eltűnt a tekintetek elől, s Isten nagy láthatatlanságába húzódtott vissza. A katolikus világban belül különösen sokat panaszkodott erre Karl Rahner, aki fejcsóválva idézte fel, hogy ifjúsága teológiai tanulmányainak idején olyan könyvekből tanult, amelyekben sok száz oldal szólt a megtestesüléséről és Krisztus keresztaláláról, de legfeljebb egy-két oldal jutott a feltámadásnak. A jezsuita teológus ugyanakkor az egyházak, a nyelvek és az országok határain át kezdet is nyújtott a nála több mint harminc évvel idősebb Bulgakovnak, hiszen a húsvét jelentőségével kapcsolatban nem utolsósorban éppen azt emelte ki, hogy Krisztus fel-

támadásával „már minden elkezdett jóra fordulni”.

A Bulgakov halála óta eltelt nyolcvan év során a teológusokat azonban egyre jobban kezdte foglalkoztatni, hogy vajon vannak-e határai annak az egyetemes reménynek, amelyre a feltámadás feljogosít bennünket. Lehet-e határt szabni annak a reménynek, hogy valóban nem a

rosszé lesz az utolsó szó, egyetlen ember életében sem? Vagy ha határt nem is akarunk szabni, legalább a feltételei megjelölhetők-e annak, hogy ne a gonoszság legyen a végpont, és minden valóban jóra forduljon?

A feltámadott Krisztus teste és földi életéhez fűződő viszonya számos tanulságos következtetés levonására adott alkalmat. Ha a Feltámadott teste magán viseli a sebhelyeket, akkor joggal állítható, hogy a jó végső győzelme nem ártalmatlanítja teljesen a történelem keserveit és igazságtalanságait – de mivel a Feltámadott megjelenéseit sem földi sorsa miatti panaszokat, sem másokra szórt elmarasztalások nem kísérik, az is joggal feltételezhető, hogy a történelmi sebeket valamilyen végső megbékélés veszi oltalmába, amely a legtöbbünk számára javarészt elképzelhetetlen jóindulattal és nagylelkűséggel viszonyul minden átélte negatív jelenséghez. De vajon magát, mintegy automatikusan valósul-e meg ez a történelemhez hű megbékélés? Szükség van-e valamire ahhoz, hogy ki tudjon bontakozni? Van-e feltétele annak, hogy egyete-

messé váljon, és ténylegesen jóra fordítson mindent?

Korunk teológusai azt állítják, hogy mindenekelőtt az igazságra, az igazság elfogadására van szükség hozzá. Mivel az élettörténeti sérüléseket, a történelmi hegeket és az elszennvedett igazságtalanságokat nem valamiféle névtelen sors idézi elő, hanem emberek okozzák egymásnak, ezért ahhoz a megbékéléshez, amelynek reményét a feltámadáshoz kapcsoljuk, a rossz okozásának elismerésére van szükség, talán egyszerűen csak arra, hogy az ember kész legyen meglátni azt az ártást, amelynek okozója volt. És nem pusztán rejtetten és mindenkitől elkülönülve, hanem pontosan áldozatainak arcába nézve és áldozatainak gyötrelmeit szemlélve. Az igazságnak talán egyetlen pillanata is képes jóvátenni a hazugságnak azt a folyamatát, amely az emberi élettörténetek többnyire elkerülhetetlen kísérője. A személyes szembenézésben pedig az igazság olyan megértést eredményez, amelynek révén át utat találhat magának az emberhez a valódi élet. Ahol az áldozatokkal való szembenézés elmarad, ott még várni kell arra, hogy megtörjön az élet ellentétének, vagyis a hazugságnak az ereje. Mindenesetre korunk teológiáján belül aligha van vigasztalóbb értelmezése a húsvétnek, mint a Szerгий Bulgakov örökségét is folytató melkita Khaled Anatóliosész, aki szerint az igazság jegyében álló húsvéti töredelem már olyan módon dicsőíti meg Istent, hogy a feltámadás fényét gyűjti fel az ember felett.

Gájer László

A kereszt mint jel(kép)

„Mert a zsidók csodajeleket kívánnak, a görögök pedig bölcsességet keresnek, mi azonban a keresztrefeszített Krisztust hirdetjük, ami ugyan a zsidóknak botrány, a pogányoknak pedig oktalanság; maguknak a meghívottaknak azonban, zsidóknak és görögöknek egyaránt, Krisztus Isten ereje és Isten bölcsesége, Isten oktalansága ugyanis bölcsőbb az embereknél, és Isten gyöngösege erősebb az embereknél” (1Kor 1, 22–25).

Pál apostol ezekben a mondatokban a kereszt eseményét állította az igehirdetés középpontjába. Ez az esemény a mai napig zavarba ejtő lehet azoknak, akik csak kultúrkereszténységet keresnek, akik beérnék azzal, hogy valamiféle vallásos élményük legyen, hogy nyugalmat találjanak a templomokban, a vallások tanításában. A keresztnek ezzel szemben konkrét és kemény üzenete van. A kereszténység – ahogyan XVI. Benedek pápa gyakran mondta – nem egy tanrendszer, amely megadja a választ a világ és az élet értelméről szóló kérdéseinkre. Az is, de nem elsősorban az. A kereszténység nem egy erkölcsi rendszer, amely megtanít helyesen és így boldogan élni. Az is, de nem elsősorban az. A kereszténység találkozik egy személlyel, a Názáreti Jézus Krisztussal, aki értünk megtestesült, meghalt és feltá-

madt. És mindennek elfogadása után a kereszténység számunkra már tanrendszer és erkölcsi rendszer is, de csak ennek nyomán és ennek erejében az. Jézus korában a zsidók politikai messiást akartak: számukra a kereszt botrány volt. A görögök bölcs szavakat és filozófiai rendszert kerestek: számukra a kereszt nevszerű oktalanság volt. Ma az emberek gyakran könnyen fogyasztható spirituális élményeket akarnak: számukra a kereszt felesleges. Ma a becsületes, jó állampolgárok a helyes erkölcs forrásait, a helyes cselekvésre bíró motivációt keresik: számukra a kereszt legfeljebb csak eszköz. A keresztények azonban egy találkozási keresnek a Názáreti Jézus Krisztussal, aki értünk megtestesült, meghalt és feltámadt. És hogy mindennek mi értelme van? Hogy mi értelme egy ember szenvedésének régi történetét újra és újra elmesélni? Az az értelme, hogy ez a történet messze felette áll minden konvencionális történetnek, amit a valláshoz kapcsolnánk. Ez a legnagyobb szeretet története: az Atya odaadta értünk egyszülött Fiát a keresztben. Ez a kereszt

Michael Czerny bíboros mellkeresztje (Fotó: Merényi Zita)

üzenete, amely meghalad minden elképzelhető emberi elbeszélést a valóságról. Jézus életének és üzenetének középpontjában a kereszt állt. A kereszt maga a kérés. Pál apostol másutt ezt írja: „Nem szégyellem az evangéliumot” (Róm 1,16). Mintha arra buzdítana bennünket, hogy vállaljuk fel a keresztet. Tegyük ki az életünkben látható helyre. Ennek elsősorban spirituális jelentősége van: a keresztet a szívünk középpontjában kell elhelyeznünk. De tegyük ki a lakásunkban, a köztereken és életünk más fontos helyszínein is. Keresztet elhelyezni azt jelenti, hogy a világ és a szellemvilág előtt

is kijelentem: nem szégyellem az evangéliumot, bennem Jézus az úr. A régiek a települések határába keresztet állítottak, jelezve ezzel a szellemvilág hatalmasságainak is, hogy innentől kezdve ezen a területen Jézus az úr, és hogy aki nem hozzá tartozik, annak nincs itt keresnivalója. A nyakban hordott aranykereszt szokása mára részben kiüresedett, mégis jó felelevenítő. Manapság sokan egy puritán fakesztet viselnek a nyakukban, ugyancsak hitvalló céllal. Eközben kezdünk egy olyan világban élni, ahol a középületekből eltávolítják a keresztet a világnézeti semlegesség nevében. Anélkül,

hogy a semleges állam értékét elvitánám, felvetem, hogy talán érdemes volna elméleti, jogi, politikai filozófiai vitákat folytatni arról, mikor van létjogosultsága annak, hogy a semlegesség nevében eltávolítsuk a keresztet, és mikor van helye annak, hogy a lelkiismereti meggyőződés szabad felvállalása okán kitegyük őket. A kereszt eltávolításának jogi indoklása nyomán érdekes volna jogi indoklásokat kidolgoznunk a kereszt védelme érdekében is. A kereszt mint kihelyezett jelkép ugyanis jelentőséggel bír a lelki életünkben és a magasabb szellemi erő küzdelme okán. Ezért egyáltalán nem mindegy, hogy a kereszt ott van-e valahol vagy nincs. Fontos, hogy elhelyezzük, hogy lássák.

A kereszt mint nyilvánosan kihelyezett szimbólum a hitvallás értékével bír, ugyanakkor jelentősége van a szellemi harcban is. A keresztnek mint tárgynak van azonban egy további jelentése is az életünkben. Nagy hatást tett rám, amikor egyszer a kezembe került egy úgynevezett lampedusai kereszt. Ezek a keresztetek a 2013. október 11-én Lampedusa szigeténél hajótö-

rest szenvedett, Tunéziából érkező menekültek emlékét hordozzák. Akkor háromszázötven ember halt meg a hajótörésben az európai partoknál. A hajóroncs faanyagából később többen keresztet készítettek, amelyek bejárták a világot. Michael Czerny bíboros például gyakran ilyen kis lampedusai fából készült mellkeresztet hord a nyakában. Ezek a tárgyak a kereszt szimbólumának egy további rétegét tárták fel. A keresztet a fájdalmak férfja magához ölelte. Jézus ezzel arra tanít, hogy nekünk is magunkhoz kell ölelnünk a világ fájdalmát. Eszembe juttatja ez a szempont az orosz ortodox Párizsi Szent Mária életét, aki a II. világháború idején, sőt már azelőtt is, cselekvő lelkeséget élt közösségében a francia fővárosban. Megnyitotta házat a kérészek előtt, szállást és élelmet juttatott nekik, és közben otthonában a legmagasabb teológiai viták folytak az emigrációban élő orosz gondolkodók részvételével, mindenki, aki megfordult ott, tudta, hogy a kereszt teológiája ezeknek a szegényeknek az aktív szeretetében ölt végül testet.

A kereszt a hit által több lesz mint jelkép: a tárgyban benne van a személyes hitvallás, benne van a szellemi harc és a kicsinyek melletti szeretetteljes elköteleződés felvállalása is. A kereszt – így elfogadva a tárgyat – egy döntés, egy életforma kifejezése.

Közösségek közössége a Szentimrevárosban

Múltfeltárás Buda egyik legnagyobb, idén százesztendőös plébániáján

Idén százéves a Budai Ciszterci Szent Imre Plébánia. Az egyházközség sokszínű programkínálattal, valamint jubileumi közösségépítő akcióval is ünnepelel a február 22-én kezdődött és a novemberi templombúcsúig tartó időszakban.

Szkaliczki Örs ciszterci szerzetest, a Szent Imre-templom plébánosát a Himfy utcai plébániahivatalban kérdeztük a kiemelt évfordulós eseményekről, az egyházközség életéről, múltjáról.

Szkaliczki Örs OCist plébános az egyik ifjúsági csoport, a Szikra körében

Örs atya elsőként arról beszélt, hogy a jubileumi teendők része a plébánia elmúlt száz esztendejének alapos történeti feldolgozása is. E nagy munkára egyetemi oktatókból szerveződött kutatócsoport vállalkozott; a szakemberek felosztották egymás között a korszakokat, figyelembe véve a huszadik század meghatározó eseményeit.

Az egyházközség lapja, a *Lépcső* tanúsága szerint már 2010-ben – az őszi templombúcsúra készülve – is többekben felmerült az átfogó történeti kutatás igénye, egy „mélto kiadvány és kiállítás alapjainak” megteremtése „a plébánián és a levéltárakban fellelhető anyagokat katalogizálva”, ahogyan ezt Sziráki Márton cikkében olvashatjuk. A szerző tudomása szerint többek között „a modernizált fővárosi terv- és levéltárakban rajzok, fotók százai pihennek a Szent Imre Gimnáziumról és a templomunkról”.

S bizonyára érdemes lenne megkérdezni a múlttól a plébánia idősebb tagjait is; egy-egy visszaemlékezés kortörténeti érdekességeket hozhat elő, sőt akár új megvilágításba is helyezheti a „tényeket”.

A *Lépcső* ugyanezen számában Hevenessy György emlékezéseiből kirajzolódik a plébánia száz évvel ezelőtti környezete. E néhány sor igazi történelmi csemege a lokálpatrióta polgárok számára szeretett Szentimrevárosuk múltjából. „1926 táján a Villányi út kifelé vezető része volt kövezett. A befelé vezető földút a villamosvonal építésével egyidejűleg nyerte el mai (akkor még alig járható) alakját. A »tömegközlekedés« egy társzeker bonyolította le két lóval, kalauz nélkül. Fizetni

felszálláskor (hátról) kellett, ülőhelyek kétoldalt egy-egy deszka. Végállomás a vasúti töltés.”

Szkaliczki Örs plébános a múltfeltárást még távolabbról kezdi, nagyívű képet fest a plébánia létrejöttének előzményeiről.

A 20. század elején a Gellért-hegy lábánál az itteni lakosok egy egész városrész kialakulásának lehettek tanúi. A Szabadság híd megteremtette az átjárás itteni lehetőségét Pestről Budára, működött a Vincellér-iskola (a Kertészeti Egyetem „elődjé”), hiszen

vashatjuk a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium intézménytörténetének fontos fejezetét a középiskola honlapján.

Hivatalosan 1923-ban alapították meg a plébániát, akkor még Kelenföldi Nagyboldogasszony Plébánia néven. 1930-ban a városrész neve Szentimreváros lett.

A Wälder Gyula által tervezett templomot Serédi Jusztinián hercegprímás szentelte fel 1938-ban Szent Imre herceg tiszteletére. A későbbiekben a XI. kerület jelképe lett a kéttornyú épület (a címerébe is bekerült), amely csendes időben festői látványként tükröződik az előtte elterülő Fenekeletlen-tó felszínén.

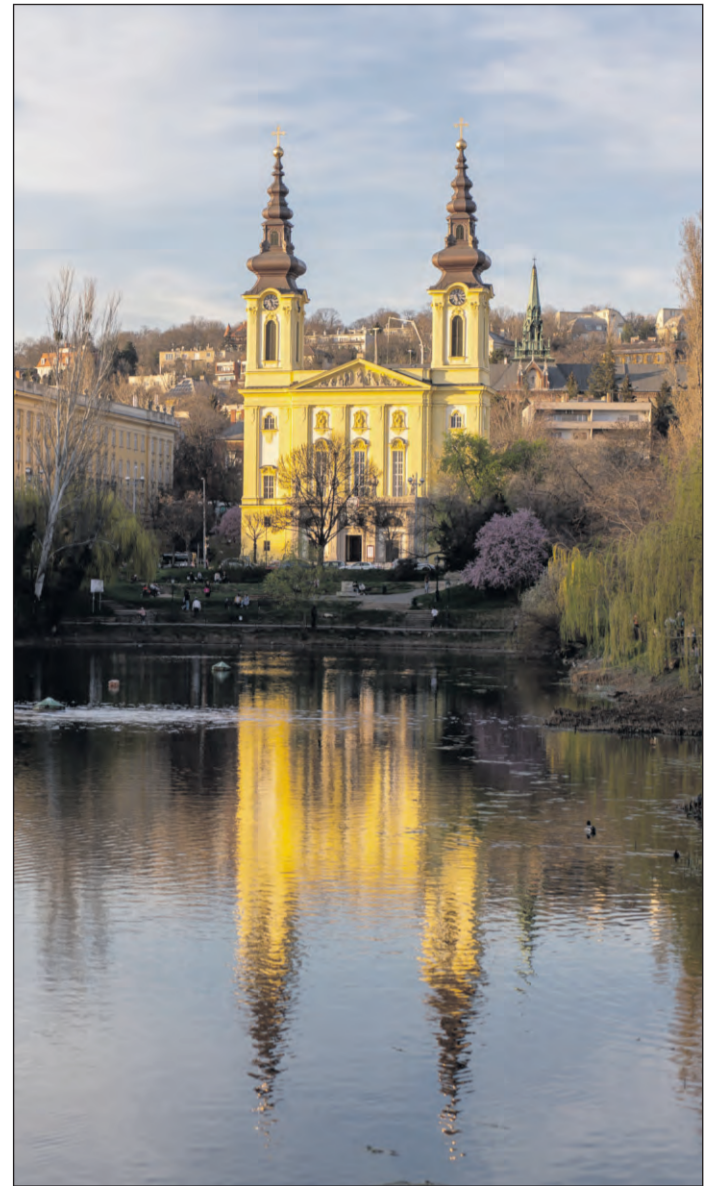
Mint említettük, a részletes múltfeltárás jelenleg is zajlik, a plébánia életének különféle korszakairól minden bizonynyal részletes képet kapunk a jubileumi év végére. Szkaliczki Örs leszögezte: „a jövő nemzedéknek is tartozunk ezzel”.

A szociológusokból, történészekből álló kutatócsoport konferencia keretében ismerteti majd a feltárt anyagot, jövőre pedig kötet is megjelenik a kutatási eredmények összegzéséeként.

A történeti adatok megismertetése, a tények felmutatása valóban érték, ugyanakkor léteznek olyan, a kutató érte-

rendszerváltozás idején már országos ismertségű teológia-professzort, Bolberitz Pált, akit az *Új Emberben* (a *Mértékadó* című kulturális melléklet hasábjain) megjelent nekrológban 2020-ban így méltattott kollégánk, Mészáros Ákos (aki nem melleleg a *Lépcső* tördelőszerkesztője): „Az ifjúságnak tartott hétfői előadásai egyre népszerűbbek lettek, annyira, hogy a templom már néhány hét után mindig teljeseen megtelt ezekben az időpontokban. A *Jelenések könyvének* magyarázatába kezdett, amiről nem túlzás azt állítani, hogy fergeteges siker volt. A Szent Imre-templom majdnem teljes négy padsorát megtöltötték az érdeklődők. Nem csak a környező gimnáziumokból jöttek a fiatalok. A Műgyetemről, az építészmérnöki kar hallgatói közül is sokan ott voltak. „Itt ül az egész tankör” – jegyezte meg építészhallgató barátom... Azelőtt soha senkit nem hallottam ilyen érdekesen beszélni a *Jelenések könyvéről*, és mondhatnám, azóta sem.”

A kiemelkedő személyiség sorába tartozott az idén március 27-én nyolcvankét éves korában elhunyt Máday István is, aki 1969 és 1977 között fiatalok sokaságát vonzotta a templomba, s hitüket

sőbb már hajnali miséket celebrálhatott, majd a kommunizmus végetértével az ország szeretett, nagyra becsült Placid atyja lett. Százesztendősen hunyt el, minden korok emberét élni segítő szellemi örökséget hagyva maga után.

Örs atya beszélgetésünkör megjegyezte, hogy a papi sze-

készcsapatát, amely szintén a plébániához kötődik.

Minden vasárnap 9.15 órakor tartjuk a családós misét rengeteg kisgyerekekkel – folytatja a plébános. – Az ott szolgáló skólába a fiatalok mellett szállhatnak apukák, anyukák is. Ezt az ötven-hatvan főt Szili Melinda, a skóla vezetője fogja össze, nyári tábor is szervez nekik.”

Örs atya plébánosságának idején megújult a Szent Imre-templom, a munkálatok épen a covid-járvány idején zajlottak. A lelkipásztor ugyanakkor fontosnak tartja megemlíteni, hogy mivel a II. világháború miatt a tervezett ciszterci rendház nem épülhetett meg, s a kommunizmus idején annak helyén pártfőiskolát építettek, a templomnak jelenleg sincs plébániája, közösségi összejövetelekre alkalmas belső tere, ami egy ilyen nagy egyházközség esetében elvárható volna. A plébániahivatal néhány kisebb teremmel Wälder Gyula villájában – a Himfy utcai épületben – működik, távolabb a templomtól.

Tervek már készültek a Szent Imre Gimnázium és a templom közötti füves terület szintje alatti közösségi tér kialakítására. Az igény iránta óriási, a hatósági engedély is megvan, de az energiaválság és a háború okozta bizonytalanság közepette nem áll rendelkezésre anyagi forrás. Márpedig a jövő kulcskérdése e közösségi tér megépülése – teszi hozzá Örs atya. S búcsúzóul még elmondja: az egyházközség jelenleg a jubileumi évre koncentrált, a plébániai képviselő-testület tematikus hónapokra bontva szervezi, rendezi a programokat, amelyekről folyamatosan tájékoztatást adnak a *szentimre100.hu* honlapon. A rendezvényekre pedig mindenkit szívesen vár a Szentimreváros százesztendőös plébániájának közössége.

Körössy László
Fotó: Lambert Attila

Szentimrevárosi hívók zarándoklata Pálósszentkúton (fotó: Szent Imre Plébánia)

lem számára megfoghatatlan jelenségek is, amelyek jelenléte nélkül a valóság csak töredékben értelmezhető. Brückner Ákos Előd OCist egykori szentimrevárosi plébános szavaiival szólva (*Lépcső*, 2008. október) „felmérhetetlen”, hogy „ebben a világos, derűs, tagölélésű templomtérben hány szorososan tapétázta ki, fűtötte át a falakat a hitvallás, az imádság, a szentségek örök életet építő ereje, a vallásos kultúra, a kiváló és számos vendég lelkesége”.

Igen, a Szentimreváros szíve, a templomával együtt létező közössége elsősorban a szellemiségében hordozza jellegzetességét. Ennek alakítói pedig többek között azok a kiemelkedő egyházi személyiségek, akik újra és újra megerősítették a budai hívők öntudatát, identitását. Megemlítiük közülük számos helybeli családkedvelt és tisztelt papját, a

elmélyítő papként szolgált a Szentimrevárosban. Nem feledhetjük Kállay Emil piaristát sem, aki hiteles életével, szeretetével volt jelen a plébánián, rengeteg XI. kerületi gyermeket oktatott-nevelt (köztük e sorok íróját is) a templom zsúfolásig megtelt hátsó hittantermében.

Akár folytathatnánk is a névsort, de abból senkit sem volna illendő kihagynunk, ideértve a plébániához tartozó kápolnák elkötelezett lelkipásztorait és a világi vezetőket, akik nehéz időkben is egyben tartották a közösségeket. Visszaveszünk tehát a lendületből, s csupán egyvalakit említenek még, a Gulagról hazatért Olofsson Placid benedek szerzetest, akit 1974 táján Szabó Géza plébános fogadott be; a szerzetes papi szolgálatát korábban titokban gyakorolhatta, a „Szent Imreben” eleinte csak gyóntatott, ké-

mélyiségek mellett meghatározó az egyházközség életében az itteni polgári-értelmisségi mag is, amely képes önszerveződéssel, kezdeményező erővel megtartani, fejleszteni a hitéletet.

A ciszterci szerzetest a jelenlegi plébániai életéről is kérdeztük. „Budapest egyik legnagyobb egyházközsége a közösségek közössége: a három seniorcsoport mellett számos ifjúsági és tizenhét (!) házaspár működik itt. Azoknak, akik a templomunkban kötnek házasságot, rendszerint felkínáljuk a lehetőséget, hogy közösségbe tartozzanak, így szerveződnék az öt-hét párból álló csoportok – mondja Örs atya. – Csányi Tamás karnagy vezetésével Szent Imre kórus működik itt, s meg kell említenünk a szentségfelvételre készülő közösségeket is, valamint az ország egyik legnagyobb cser-

„A parazsat mi tartjuk életben”

Sekrestyések – a templomok ismeretlen hősei

Éppen becsengetnek a sekrestyébe, amikor elkezdődik a beszélgetés Pap Adriennel és Szalai Zsolttal. Egy református férfi érkezik, akinek novemberben öngyilkossági gondolatai voltak. Szeret beszélgetni Zsolttal, aki, mivel most épp ott vagyunk, másnap délelőttre hívja vissza. „Az atya még sok neki, kell egy közvetítő” – mondja Zsolt. Sokan vannak így, akik be akarnak jönni a templomba, de még nem mernek. Megtalálják azt a „rést”, ami a „leglaikusabb”: a sekrestyést.

Vannak, akik a temetőkertet vagy az irodát keresik, mások az atyát, őket el kell látni információval. Olyanok is jönnek, akik egy hozzátartozójuk temetését szeretnék intézni. A templomban hátul ugyanis van egy osszárium, ahova az egyházi előírások szerint lehet temetkezni. Általában Adrienn-nél jelentkeznek az irodán, aki segít nekik. A sekrestyések készítik el a ravatalt a szembemiséző oltárnál, majd ők viszik hátra a hamvakat az osszáriumhoz, és ott ők végzik a temetést. „Mi ezt úgy fogjuk fel, hogy a végtisztesség megadása egy szolgálat, amit méltóságteljesen és alázattal kell végezni. Ha nem jönnek el a hozzátartozók, mi akkor is ugyanazzal a liturgiával, ugyanazokkal az énekekkel temetjük el a halottat, mint ha itt lenne a teljes rokonsága” – mondja Adrienn. Nem csak magányos embereket temetnek ide, a közös sírba – szívesen temetkeznek ide azok is, akik ebbe a templomba jártak. Mivel a templom egész nap nyitva van, a hozzátartozók bármikor bejöhettek gyertyát gyújtani, imádkozni.

Zsolt két éve van főállásban a Budapest-Újlipótvárosi Árpád-házi Szent Margit Plébánián, Adrienn majdnem öt éve. Azelőtt óvónőként dolgozott. Itt először több mint két és fél évig sekrestyés volt, utána lett irodavezető. Vasárnap délelőttként és a nagy ünnepeken besegít Zsoltnak, aki két évig papnak készült Esztergomban. Aztán felismerte, hogy inkább a háttér munka való neki. Amikor Monostori László atya sekrestyést keresett, szívesen vállalta a feladatot. A templom többi sekrestyése már idősebb. Ili Zsolt váltótársa, Gábor pedig önkéntes sekrestyés, ő fogja össze az áldozatokat. Egy idősebb sekrestyés harminchárom éve van itt szolgálatban, sokszor helyettesít a szabadságok alatt, és besegít a perselypénz számolásába.

A Szent Margit-templom egész nap nyitva van, be lehet menni imádkozni, de csak a templom közepén húzóódó kordonig, amely be van riasztva. A sekrestyéből egy képernyőn keresztül követhető a templomtérben zajló események, melyeket több kamera rögzít. Tulajdonképpen ez biztonsági őri feladat. Vannak önkéntes templomőrök is, főleg idősebbek, időnként ők figyelik a kamerát. Zsolt ilyenkor el tud menni beszerezni, amire szükség van, vagy dolgozhat a templomtérben, a karzaton, a pinceteremben. A sekrestyések felelnek a templomban lévő tárgyakért és az Oltáriszentség védelméért. Mindig van más tennivalójuk is, de közben folyamatosan rajta tartják a szemüket a képernyőn is. Ha valaki nem megfelelően viselkedik a templomtérben, kijönnek a sekrestyéből, és megkérdézik az illetőt, hogy segíthetnek-e neki valamilyen. Sokszor előfordul, hogy valaki rossz szándékkal megy be a templomba. „A járvány alatt nem voltak nyilvános szentmisék, de online szentéimádást tartottunk. Egy ember egy alkalommal el akarta vinni a monstranciát – meséli Adrienn. – Általában a hívek is figyelnek, tudjuk, ki az, akire számíthatunk egy-egy szentéimádás alatt; addig mi végrehajthatjuk a feladatainkat.”

Vagyonvédelemmel kapcsolatban még soha nem kellett értesíteni a rendőrséget, de előfordult már, hogy a sekrestyés kolléga több utcasarok-

nyi távolságra futott valaki után, aki az előtérből elvitte az alumíniumtáblákat. „Ha valakit el kell vitetni, mert részeg, agresszív, nekiesik más híveknek, akkor rendőrt kell hívunk.” Általában egy sekrestyés van jelen a templomban, így előfordul, hogy Adrienn-nek is határozottan kell fellépnie. „Volt, hogy a kántor szaladt le, és lépett elem. Ketten kísértük ki az urat, aki egy kést tartott a kezében.” Többször előfordul olyan, hogy valaki pénzt követel a hívektől, vagy „horgászni” próbál a perselyekből. „Ha egyedül vagyok a templomban, olyankor azért félek, de az embernek fel kell szívnia magát, hiszen meg kell védeni a templomot vagy adott esetben a híveket, akik meglepetésükben sokszor nem tudják, mit csinálnak” – mondja Adrienn. „Ha valaki rosszul lesz a szentmisén, a hívek azonnal orvost, mentőt hívnak, de atrocitások esetén megijednek, tanácstalanok. A férfiak szoktak segíteni, ha valakit ki kell vinni a templomból. Durvább eset évente háromszor-négyszer fordul elő, de minden hónapra jut egy-egy részeg ember, akit ki kell kísérni a templomból” – teszi hozzá Zsolt. A balesetekre is felkészültek, van egy tökéletesen felszerelt elsősegélydobozuk. „Volt már olyan, hogy itt helyben elláttunk egy sérültet, és aztán küldtük tovább a balesetre.”

Adrienn kitarja az egyik szépen felújított szekrény ajtaját, amelyben a miseruhákat és a stóllákat őrzik. „Tudjuk, melyik kazula Laci atyáé, melyik Bálint atyáé. Vannak vendég papoknak szánt ruhák is. Ezeket is mi tisztítjuk, de nem kell hazavinnünk őket, mert van itt mosógépünk és vasalónk” – magyarázza Adrienn. „Varnni a legnehezebb – teszi hozzá Zsolt, de Adrienn nevet, mert mint mondja, „Zsolti nagyon szépen tud varrni”. Kinyitják az asztal egyik fiókját: itt tartják a szépen elrendezett varrókészletet, amit még nagymamáink is megirigyelhetek volna. Mellette, a műszaki fiókban, ugyanilyen rendben sorakoznak a különböző szerszámok. Az asztal túloldalán, a talált tárgyak fiókjában még egy 1820-as kiadású latin nyelvű könyv is várja a tulajdonosát. Egy másikban pedig az előre elkészített imacédulák sorakoznak.

„Minden szentmiséhez tiszta helykendőt készítünk elő. Krisztus vérért törlik vele, így mindig hófehérnek és makulátlanul tisztának kell

lennie” – mondja Zsolt, s közben kinyit egy másik fiókot. „Van egy kis lavórunk, amit arra szoktunk használni, hogy az előírásoknak megfelelően egy teljes napig áztassuk benne a korporalét és a kehelykendőt. Csak utána lehet csak kimosni. Az áztatóvizet nem a csatornába öntjük, ha-

lat mindenki hazavihetett.” A krizmaszentelési mise előtt az egész évben használt olajos vattákat el kell égetni, valamikor máskor pedig a barkákat is, a következő évi hamvazáshoz. A nagyheti szertartásokra az önkéntesük, Gábor szervezi meg az áldozatokat, ilyenkor a szokásosnál több embert kell hívni. A sekrestyések is áldoztatnak egész évben, és nemegyszer ministrálnak is.

Nagycsütörtökre gondoskodni kell arról is, hogy meglegyen a tizenkét apostol „helyettese”, akiknek az atya a szertartás alatt megmossa a lábát. Az ehhez használt fémlavór a „mindent elnyelő szekrényben” várakozik, az ideiglenes tabernákulum mellett, ami a Szent Margit-fülkében, a templomhajó oldalában kap helyet a szent három napon. Erre teszik majd az örökmécesként szolgáló, most még szintén a szekrényben nyugvó piros lámpát. De itt vannak egy dobozban a kereplők is. „Tegnap a kisbárányokkal (az elsőáldozás előtt álló kism ministránsokkal) kerepeltünk – mondja Adrienn, és mutatja is helyes mozdulatot, hogyan kell ezt csinálni. – A gongot és a csengőt már megszokták, de kereplőt még nem láttak a kicsik.” „A ministránsoknak azt is meg kell tanítani, hogy lábmosásnál az egyik férfinak a bal, a másiknak a jobb lábát mossák, mert precíznek kell lenni, gyorsnak és pontosnak, hogy szépen haladjon a szertartás” – magyarázza Zsolt.

A nagycsütörtök esti szentmise a legfontosabb, hiszen ez az Eucha-

risztia megalapításának napja. Erre az alkalomra az összes lila terítőt lecserélik fehérre, és virágdíszben pompázik a templom. Az oltárfosztásnál gyorsan kell váltani, le kell szedni a terítöket, eltenni a virágokat úgy, hogy a nagyszombati vigíliára tökéletes állapotban legyenek.

Nagypénteken a kereszthódolat áll a liturgia középpontjában. Ehhez van egy olyan feszület, amit egész évben nem látunk – egy másik szekrényben őrzik, a feltámadási kereszttel együtt. Itt van a halott Krisztus szobra, a feltámadt Krisztus szobra, egy 17. századi barokk oltárkereszt és egy díszes misekönyvtartó is, amelyet a nagybőjtben egy fából készült másik helyettesít. „A szent sirt nagycsütörtökön, zárás után készítjük elő – mondja Zsolt. – A gondnok szokott segíteni a megépítésében, mert az emberléptékű sirt nehéz mozdítani.”

Nagyszombat estére már nagybőjt közepén készülnek a híveknek gyertyákkal, melyekre egy kis csöpögéscső papírt tesznek. A templomon kívül van a tűzszentelés. A ministránsok ebből a tűzből szedik ki a parazsat a füstölőbe, és erről gyújtják meg a húsvéti gyertyát, aminek a lángját búrával védik a szélől, esőtől. Le kell kapcsolni a világítást a templomban, ilyenkor a húsvéti gyertya az egyetlen fény.

Mindennek a helyén kell lennie, hiszen a sötétben nem könnyű tájékozódni. Nem szokott előfordulni, hogy a tűz osztásából baj legyen, de van, hogy a ministránsok vagy a hívek közül valaki rosszul lesz nagypénteken a bőjt, nagyszombaton pedig a hosszan tartó állodgálás miatt. Egy kis ropit, szőlőcukrot, csokit elő szoktak készíteni nekik ezekre az esetekre. „Nagyszombaton újra megszólalnak a csengők és a harangok. Folyamatosan ellenőriznünk kell, hogy minden úgy történik-e, ahogy terveztük, mindenki a helyén van-e, amikor kell. Előfordul, hogy gyorsan be kell ugrani, és megoldani egy-egy helyzetet, például, ha szénkosár nélkül viszik ki a ministránsok a füstölőt. A parazsat mi tartjuk életben, ha leég, csinálni kell másikat. A tömjént rendelni szoktuk, akár még Jeruzsálemből is. Kísérletezünk, melyiknek finomabb az illata” – sorolja Zsolt a vigília speciális feladatait.

„A körmenethez hangosítási és irányítási feladatok is hozzátartoznak, ez utóbbira önkénteseket kérünk fel. A rendőrségnek is be kell jelentenünk az eseményt, hogy biztosítsák az útvonalat. Fogadni kell a járőrt, megbeszélni vele, hova álljon. Közben figyelni kell a monitort is, mert nem mindenki megy ki a templomból a körmenetre. Ki-be szaladgálunk, hogy felügyeljük a helyszíneket. Előfordult már olyan eset, hogy nem érkezett meg időben a rendőr, így gyorsan meg kellett kérni az önkénteseket, hogy segítsenek a körmenet útvonalának biztosításában. Nem mondhattuk a híveknek, hogy csak húsz perc múlva kezdődik a körmenet, addig várjanak. A hangosításra felkérünk egy csapatot vagy céget, amely hangszórókat telepít a templom köré – mondják egymás szavába vágva. – A felnőttek kereszteseléséhez, elsőáldozásához és bérmálkozásához elő kell készíteni a megfelelő eszközöket, a fehér albatka vagy ministránsruhákat méret szerint, az olajokat, a krizmát. Gondolnunk kell arra is, hogy a bérmálás utáni kézmosáshoz sót, kenyeret, citromot vigyünk ki az atyának; ezekkel távolítható el a kezéről az olaj. Szappant nem adhatunk neki.”

Hátramegyünk a kis helyiségekbe, ahol a szekrényekben a ministránsok és a szkolatagok ruháit tárolják. Ezeket is helyben mossák, javítják. Van olyan pici ruha, amit derékig visszahajtott Zsolt, hogy jó legyen a kisgyerekekre. A szentély túloldalán van a virágszoba, itt sorakoznak a kaspók, a vázák és a fagyűrű virágok, hiszen hét fok alatt minden virág tönkremegy. Ebben a helyiségben van a mosógép, amit mindennap használnak, és a mosogatógép is. A szomszédos hittanteremben gondosan szétválogatva tárolják a tartósélelmiszer-adományokat, melyeket a karitás gyűjtött, mellettük a szent sirt, amit nemrég újratáptáztak.

A sekrestyések számára nincs külön képzés. Nehéz embert találni erre a munkakörre, főleg olyat, aki könnyen megérti a háttérben elvégzendő feladatokat is, jól ismeri az egyházi hagyományokat és a liturgiát. Ebből fakadóan általában olyanok lesznek sekrestyések, akik elkötelezettek, komolyan veszik ezt a szolgálatot, és bírják a túllórázást. „Annnyiféle esemény és váratlan helyzet van! Most is, amióta itt vannak, hányan jöttek már! Ezért jó előre kell tervezni, és A, B, C tervet is érdemes készíteni – mondja Zsolt. – Sekrestyésnek az való, aki addig van itt, amíg el nem végzi az összes aznapi feladatot.”

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

„A nyomor közepette tapintható volt közöttünk Isten országa”

Interjú Körtevényessy Mónika orvossal

Körtevényessy Mónika orvos, aki szabadidejéből néhány hetet két-három évente Malawiban tölt, hogy segítse a Sant'Egidio közösség AIDS-betegeket gondozó központjainak munkáját. Idén februárban blogot írt tapasztalatairól, az afrikai emberek életéről, kiszolgáltatottságáról és reményeiről, a közösség Afrikáról szőtt álmáról és arról, mit tanulhatunk egymástól.

A 2000-es évek elejétől kezdve tíz szegény szubszaharai országban működik a Sant'Egidio közösség DREAM-programja: ötszáz ezer beteget kezeltek már, százötvenezer újszülött jött a világra egészségesen a programnak köszönhetően, amelyben Mónika először 2010-ben vett részt. Készségesen oda ment, ahová küldték. Idén a blantlyre-i központban töltött három hetet egy barátnőjével, Zsuzsával, aki most először járt Afrikában.

– Hogyan működnek a DREAM-központok? Mi kell ahhoz, hogy egy ilyen összetett program sikeres legyen Afrikában?

– A DREAM (Drug Resources Enhancement against AIDS and Malnutrition) egy megvalósult álmom. A titka az együtt munkálkodás: a stáb minden egyes tagja felelős a betegért, együtt és személyesen is. Főként a HIV-pozitív nőket kezeljük, hogy ne adják át a vírust a gyerekeiknek a szülés és a szoptatás során. Egy gyógyszerbe sűrítettük a három hatóanyagot, a gyógyszeres zacskókon jelek állnak: felkelő és delelő napocskák, lemenő nap és éjszakai hold, hogy az is értse, aki nem tud olvasni. Ezek az egyszerű dolgok és a rengeteg személyes gesztus, beszélgetés is segít abban, hogy a betegek hűségese maradjanak a terápiához. Most is talákoztam olyan anyukával, akinek a két éves gyermekén éppen elvégezték az utolsó tesztet: igazi örömnép volt, hogy egészségesen kerülhet ki a programból. Vannak önkénteseink, maguk is kezelt betegek, akik az életükkel tesznek tanúságot a többiek előtt arról, hogy a kezelés visszaadja a fizikai erejüket, a munkaképességüket, az életkedvüket. Ha valaki nem jön el a kötelező vizsgálatra, ők utánamennek. Malawiban ennek a programnak köszönhetően elkezdtek szűrni a terhes nőket. Ma már tbc-, méhnyakrák-, sőt kis idegei emlőrákszűrés is történik.

– Hogyan élnek a malawi emberek?

– Ez egy mezőgazdasági ország, kevés az út, azokat is még az angol gyarmatosítók építették, leselejtezett japán minibuszok járnak rajtuk néha. A betegek messziről gyalognak be a központba a térdig érő sárban vagy a porban. A fiatal afrikai nők nagyon szépek, de sokat fáradoznak, hamar megöregsznek az élet viszontagságaiban. Amikor hazajöttem, kivettem a fagyasztóból a félkész halat és a zöldséget, pár perc alatt készen volt az étel – óriási a kontraszt ahhoz képest, hogy ők mennyit küszködnek egy tál ételért. A vízért öt-tíz kilométert kell gyalogniuk, aztán tizenöt-húsz literes edényben, a fejükön viszik haza a rossz utakon botorkálva, miközben a hátukra van kötve egy gyerek, esetleg a pocakjukban ott egy másik, és akkor még szerezniük kell faszent is, meg kell főzni a nsimát, a fehér kukoricából készült puliszkát, ami a legtöbbek számára az egyetlen elérhető táplálék. Az infláció miatt most nagyon felment a nsimaliszt ára is; az emberek többsége csak naponta egyszer tud enni, sokan éheznek, talákoztunk negyvenegynéhány kilós férfiakkal, a kamaszfiúk kisgyerekek látszanak. A kicsinyek, a betegek „por és hamu” létét megtapasztalni nagyon szívszorító. Az új arisztokráciának van pénze, időnként szurreális a kont-

raszt, látni, ahogy szakad ketté a társadalom.

– Hogyan került a Sant'Egidio közösség Afrikába? Hogyan született meg az álm Afrikáért?

– A római esti imádságunkra egyszer eljött egy mozambiki püspök, Jaime Gonalves, és elpanaszolta, hogy az országában már tíz éve polgárháború dúl, amely több mint egymillió polgári áldozatot is követelt. Matteo Zuppi jelenlegi bolognai érsek meglátogatta a püspököt, aztán sikerült kapcsolatba kerülni a gerillák csoportjával és a kormányparti erővel is. A barátság gesztusaival, egyszerű emberi gesztusokkal kezdtek el egyengetni a béke útját az egész világon jelen lévő közösségek imádságaitól kísérvé. Két év elteltével, 1992. október 4-én, Szent Ferenc napján aláírták a békeszerződést. Rengeteg közösségünk született, október 4-e a béke napja lett, a Sant'Egidio a béke neve Mozambikban. Nem sokkal később azt láttuk, hogy a közösség tagjait is tizedeli egy betegség, ami nálunk már jól kezelhető volt. Római anyaközösségünkben infektológusok és táplálkozástudományi szakemberek elkezdtek azt a komplex programot, amellyel megmutattuk, hogy afrikai körülmények között is lehetséges a HIV elleni kezelés. Működik egy BRAVO nevű programunk is, ez a születés kori anyakönyvezést tüzte ki célul, hiszen ha nincsenek anyakönyveztetve, a gyerekek nem járhatnak iskolába, könnyen eladhatók gyerekkatonának, vagy szervkereskedők kezébe kerülhetnek. Az utagyerekeknek foglalkozásokat tartunk béke iskolája néven, az elhagyott idősök számára házak tartunk fenn sok országban, és az AIDS-en kívül más betegségeket is elkezdünk kezelni. Vannak táplálkozási központjaink is, ahol európai támogatók jóvoltából, táv-örökbefogadási programunk segítségével sok-sok gyereknek naponta adunk nagyon tápláló ételt. Nekünk is van egy táv-örökbefogadott fiunk, akit öt év után sikerült személyesen is újra megkeresnem, egy kis ajándékkal leptük meg. Ehhez a programhoz

csatlakozni lehet; az örökbefogadók évente kapnak fényképeket az általuk támogatott gyerekről, és egy kis beszámolót arról, hogyan él.

– És ott vannak Malawiban a kicsiny közösségek, afrikai fiatalok, akik szeretnék jobbat tenni a körülöttük élő szegények életét. Hogyan látta az ő életüket?

– Sokszor nagyon szegény barátaink, a Sant'Egidio közösség tagjai segítenek másoknak. Ahogyan az egyikük mondta: senki nem olyan szegény, hogy ne segíthetne egy nála még szegényebbnek. A közösség az első templomát a világ periferiáján, Blantlyre-ben építette fel. Az egyik szombaton utcagyerekekkel és a he-

– Az imádság végigkísérte a mindennapjainkat, a szolgálatainkat, amelyeket a saját kis erőfeszítéseinkkel nem tudnánk fenntartani. Amikor van internet, be tudunk kapcsolódni a római anyaközösség imádságába. Mindennap olvastuk az aznapi evangéliumot. Zsuzsi barátnóm megrendülve élte meg, hogy a hétköznapokban ugyanazokkal az evangéliumi jelenetekkel találkoztunk – például mintha csak a szegény Lázárt láttuk volna, szemtől szemben. Zsuzsi úgy érezte, a Jóisten már régóta vezetni próbálta, most pedig kézen fogta, és azt mondta: Évek óta ezt akarom elmondani neked, most tessék, itt van! Az evangélium él. Olykor tényleg csoda, hogy honnan, miből tudunk adni. Volt egy gyerekfoglalkozás. A beszélgetés után haza akarták küldeni a résztvevőket, mert nem volt ennivaló, de az általunk hozott rajzeszközökkel elszórakoztattuk a gyerekeket, magyar dalokat tanítottunk nekik. Közben valahonnan szerezték kenyeret és margarint, olyan volt ez, mint valami kenyérszaporítás. Nagyon szépek ezek a találkozások, és valóban az evangélium konkrét megnyilatkozásai.

– Mit tanulhatunk az afrikaiaktól?

– Zsuzsi azt mondta, ő sokkal többet kapott, mint adott. Én is ezt élem meg Afrikában, de ugyanezt éljük meg itthon is a magyar szegényekkel, a szociális otthonban az idősekkel, a hajléktalanokkal. Malawiban az emberek nagyon barátságosak, kedvesek, és a legnagyobb nyomorúság közepette is tudnak mosolyogni. Nekik minden nap ajándék, türelmesek és derűsek, tudnak hálásak lenni, ha betegek, ha szegények is. Hálásak egy kis gesztusért, egy mosolyért, egy beszélgetésért. Afri-

lyi közösség tagjaival mentünk el oda, és a világ problémáiról beszélgettünk, a világ nyolcadik legszegényebb országában. Van egy kis székhelyük Mpembában, Blantlyre egyik külvárosába, ott gyűlnek össze, tanítják a gyerekeket, és be is fogadtak egy

– Sokat emlegeti a blogon is az imádságot, amely mindennap ott van e kezdeményezések mögött.

kában időből van a legtöbb. Nincs határidőnapló, rohanás, szabadabb az életük, mint a nyugati emberé. Az időpontokhoz való ragaszkodás, minden percünk tökéletes kitöltése épp annyira nem hiányzott ezekben a hetekben, mint a konfliktusok, a tévéműsorok, a dugóban eltöltött órák vagy az egymillió tárgy, amelyek körülvesznek minket az otthonainkban. Afrikában az emberek egyszerű dolgoknak tudnak örülni: annak, hogy van mit enni aznap, hogy süt a nap, vagy hogy esik az eső... Ők nem a pesszimizmus és az elkeseredettség szemüvegén át nézik a dolgokat. Egyszerűen csak élnek, egyik napról a másikra, mindennap újabb és újabb nehézségeket legyőzve. A klímaváltozás hatásai nagyon sújtják ezeket a szegény országokat. Épp hogy kitették a lábunkat az országból, lecsapott egy ciklon, és óriási árvizet hozott; Blantlyre-ben százkil-

encven ember meghalt, pedig nem ők termelik a szén-dioxidot, nem ők okozzák az üvegházhatást. Szomorú volt látni, hogy mégis ők az áldozatok. Mi sem vagyunk feltétlenül érdemesebbek a jó életre, mint mások. És pont ugyanannyira kiszolgáltatottak vagyunk mi is, csak a nyugati társadalmak fiai ezt nem akarják felismerni és tudomásul venni. Különféle védelmi rendszerekkel, felesleges, csillogó díszletekkel veszik körbe magukat vagy a fiatalság és a csillogás, a siker ígéreteivel, mintha így elkerülhető lenne az öregség, a betegség, a fogyatékos, ami éppúgy alapvető része a rövidke emberi életnek, mint a boldogság.

– Mi lehet a remény Afrika, Malawi számára? Mit tehet az ott élőkért a világ gazdagabb fele?

– Az egészségügy kicsit már fejlődött, a DREAM úttörő munkájának is köszönhetően. A mezőgazdaság fejlesztése óriási erőforrás lenne. Vannak kertjeink, ahol a program keretében megpróbálunk a sovány, fehér kukoricán kívül más növényeket is termesztetni a biodiverzitás jegyében, s egyúttal munkalehetőséget adunk ezzel AIDS-betegeknek. Fontosak az oktatási programok is, lehetőséget kell adni a gyerekeknek a tanulásra. Malawiban fizetni kell az amúgy igen gyenge színvonalú oktatásért, sok gyerek csak néhány osztályt végez. Van egy bölcsődénk három óvónővel, háromszor tizenöt gyerekkel; a legszerencsétlenebb kicsiket választják ki, hogy a szülők el tudjanak menni dolgozni. Az anyukák homokot hordanak a folyómederből pár fillérért, a gyerekek viszont nagy esélyt kapnak. Nagyon szomorú, hogy elveszett a gyarmatosítás végén született nagy afrikai álmom; a következő generációknak esélyt kell adni a tanulásra, hogy megvalósítsák az álmokat.

Gyönyörű pillanatokat is megéltünk, például a chilei szülészeten, ahol néhány lepellel választják el egymástól az ágyakat, és félig leszákadtt mennyezet alatt fekszenek a vajúdok. Nagyon szép búcsúzás volt Malawitól, amikor egyszer csak azt hallottuk, hogy a nővérek három szólamban énekelnek a vajúdo aszszonyoknak. Ott ülnek a nyomorban a semmi közepén, nincs víz, nincs áram... és szól ez a gyönyörű, örömmel teli ének. Fekete-Afrikában valóban a perifériára érkezünk. Ha pedig a fővárostól pár kilométerrel arrébb megyünk, a végtelen semmibe jutunk. Gyönyörű az égbolt, a felhők, az ember valahogy úgy érzi, hogy sokkal közelebb van az ég a földhöz. Nincsenek meg a biztonságot adó dolgok, amikhez persze jó visszatérnünk Európába, ahol vannak erős házak, áram, ellátnak az egészségügyben, védik a jogainkat... Ott a periférián viszont az ember úgy érzi, sokkal inkább benne van a teremtésben, nagyobb fölötté az ég. Ott valóban látható a fény, a plázák fénye nélkül, látható, érezhető a gondviselés működése, nagyszerűsége. Amikor a rendelésben a várakozó gyerekekkel játszottunk, aranyunk, ezüstünk nem volt, de pár önfelelt, vidám órát szereztek a kicsinyeknek, és tapinthatóan ott volt közöttünk az Isten országa, Malawi végtelen ege alatt, Afrika forró szívében.

Thullner Zsuzsanna
Fotó: Merényi Zita

Nemcsak a háború tud elsöprő lenni, hanem a béke is

Beszélgetés Jurij Lifanszéval, az ukrajnai Sant'Egidio közösség vezetőjével

Az európai Sant'Egidio közösségek közül az egyik legnagyobb, legszebb az ukrajnai. 2022. február 24-én megváltozott az életük, valamennyi honfitársukéval együtt, amikor egy, a generációjuk számára valóságosan eseményre, a háború zajaira, híreire ébredtek. A háborús helyzet újabb bizonyosságát adta annak, hogy nemcsak gondolják a szegényeket, hanem valóban a barátaik, akiket a legnagyobb bajban sem hagynak magukra. Bebizonyosodott az is, hogy a közös imádság és a szegényekkel való barátság által olyan bölcsesség és olyan képességek alakulnak ki, melyülnek el, amelyek váratlan helyzetekben a segítségünkre vannak. Az ukrajnai közösség tagjai mások megsegítésében találták meg a választ a háborúra, és hisznek abban, hogy ki-ki a maga szerény módján, de tehet valamit azért, hogy közeledjen a béke napja. Imádságaikhoz Lvivben számos menekült csatlakozik, és hittel remélik, hogy közelebb hozzák ezt a napot országuk és a világ számára. Jurij Lifansze, a kijevi Sant'Egidio közösség vezetője a családjával Lvivbe menekült, ahol új otthonra talált. A helyi közösség tagjaival és Kijevből evakuált barátaival – a meglévő szolgálatok mellett – létrehoztak egy nagyszerű humanitárius missziót, amellyel támogatják a menekülteket, valamint az ország középső és keleti részén maradt, szenvedő lakosságát is. Arról kérdeztük, kiket és miként segítenek, s hogyan merítenek erőt az imádságból és a Szentírásból ezekben a nehéz időkben.

– Közvetlenül háború kitörése előtt ünnepelte a házasságkötését. Hogyan éli meg ezt a hirtelen változást?

– Négy nappal a háború kitörése előtt volt az esküvőnk, február 23-án pedig Kijevben, a Majdan téren ünnepeltük meg a házasságkötésünket a hajléktalan barátaikkal. Másnap bombák hangjára ébredtünk. Egy ideig még Kijevben maradtunk, de aztán elmene-kültünk; nem volt könnyű, huszonhét órán át buszoztunk. Nemrég született kislányunk a Miroslava nevet kapta, amelynek jelentése: *dicsőség a békének*. Lvivben új otthonra, új családra lettünk. Sokat segített, hogy együtt lehettünk a közösségünkkel, így ezeket a hónapokat úgy éltük meg, hogy nem vesztettük el a reményt, az életvágyunkat, a jókedvünket.

– A háború kitörése után azonnal megélték a szolidaritást a rászorulókkal, miközben bizonyos értelemben Önök is rászorulókká váltak. Milyen út vezetett odáig, hogy Kijevből menekülőként ma egy nagyszerű szolgálatot vezetnek Lvivben?

– Minden közösség, a legkisebb is kincset jelent annak a városnak, amelyben él. A háború első heteiben, hónapjaiban Kijevet bekerítették, bombázták, és bombázzák ma is. A közösségünk tagjainak el kellett menekülniük a városból, de abban a szerencsés helyzetben voltunk, hogy a Sant'Egidio kijevi otthonából egy-egy másik otthonába költöztünk: volt, aki Lvivbe, Ivano-Frankivsza, mások Varsóba, Rómába, Berlinbe... Ukrajnában Kijevben van a legnagyobb közösségünk, de a kisebb helyeken, Lvivben és Ivano-Frankivszaiban is nagy dolgok születtek. Nem azért választottuk Lvivet, mert szép város, hanem mert itt is volt közösségünk, és ezért itt szerveztük meg a rendkívüli humanitárius misszió központját. Eközben Kijevben és más városokban sem hagy-

tunk fel azzal, hogy segítsük szegény barátainkat. Február 24-e egy csütörtöki nap volt. Lvivben ez az utcai ételosztás napja. A közösségben a barátaink nem tudták, mit tegyünk, de arra gondoltak, a szegény barátaik várják őket, ezért végül elmentek ételt osztani. Kijevben március elsején már mi is mentünk az utcákra, a házaik pedig menedékhelyekké váltak. Március 15-én bombatámadás érte a közösség házáat is, ahol menekültek laktak; szerencsére senki nem sérült meg. A Sant'Egidio számára természetes módon jött a válasz a kérdésre, hogy mit tegyünk a háborúval szemben. Mert mi lesz a szegény barátainkkal? Mentünk, hogy segítsünk nekik! Az első kamion a segéllyel március 7-én érkezett, szinte azonnal a háború kitörése után. Ez éppen azért volt lehetséges, mert a közösségeinkben mindenütt a világon ott van a figyelem és az aggodalom a gyengék, a rászoruló iránt.

– Honnan érkeznek a segélyek, és hová juttatják el azokat?

– A Sant'Egidio a háború kitörése után nagyszabású humanitárius missziót indított Ukrajna megsegítésére. Tizenötmillió eurónyi segítség jött eddig, minden hónapban három-négy kamion. Az első hónapokban rengeteg orvosság érkezett, és nagyon sokat dolgoztunk azon, hogy beteg embereket Európába evakuáljunk. Mások mellett sok dializált beteget juttattunk el Ukrajna középső és keleti területeiről Olaszországba, Németországba, Lengyelországba, Csehországba, Magyarországra és Romániába. A misszió mozgatója a római központunk, ott fogják össze az erőforrásokat, ott hozzák meg a döntéseket, hogy mit és hol vásároljanak. Egy szállítócég hozza el az adományokat Lvivbe, ahol a logisztikai központunk négy nagy raktárá-

ból osztjuk el az egész országban az adományokat. Közel száz ukrajnai településre és kétszáz egészségügyi intézménybe szállítottunk már adományokat. Négy városban osztunk közvetlenül segély-csomagokat menekülteknek, Lvivben több ezer család jön hozzánk ételért, tisztálkodószerekért, ruháért, gyerekábrákért.

– Hány menekült él most Lvivben, és hogyan boldogulnak?

– Jelenleg Lvivben és környékén kétszázötvengezer menekült él. Nagyon sok fiatal foglalkozunk, közülük sokan velünk együtt segítenek a szegényeknek. A béke iskolába együtt járnak a menekült családok gyerekei és lvivi gyerekek, közösen játszanak, tanulnak. Van egy nagy béke iskolája a konténervárosban, ahol mintegy ezer menekült él, köztük háromszáz gyermek: a foglalkozásaink valójában a napfényt jelentik ebben a szomorú környezetben. Sok-

féle tevékenységet végzünk a városban, nem hagyjuk abba a békeidőben végzett szolgálatokat sem, ételt osztunk hajléktalanoknak, segítjük az időseket.

– Szép volt látni Önöket együtt imádkozni. Mit jelent az imádság ezekben a nehéz időkben?

– Érzem, ahogy Isten keze vezet az életben az imádság által. A háború kitörésének napján délelőtt 11-kor már összegyűltünk. Nem tudtuk, mit tegyünk. Az imádság volt a válaszuk, szavakat adott a szánkba, segített, hogy ne szóródjunk szét, megmentette a közösség nagy családját, segítette azokra gondolni, akiknek el kellett hagyniuk az otthonaikat, és akik elindultak megvédeni az országot. Az imádság szavakat és érzéseket ad nekünk. Mindig a *Zsoltárok könyvére* gondolok ilyenkor: akkor is élhetsz a Szentírás szavaival, amikor perlekedsz

Istennel. Reményt találhatsz, ha a zsoltárokat olvasod. Amikor nem tudod, mit tegyél, amikor csak sírni tudsz, akkor is olvashatsz a zsoltárokat: engem mindig megőriztek, és igaz érzéseket adtak a szívembe. A háborúval a harag, a gyűlölet érzései költöznek az emberbe, de az imádság megvédi ezektől a szívünket. A zsoltárok a város felszabadítása felett érzett örömről szólnak, nem pedig az ellenség halála feletti örömről.

– Mit jelent a menekültek számára, hogy bekapcsolódnak a közösség imádságaiba?

– Minden héten összegyűlünk az egyik nagy templomban, hogy imádkozzunk a békéért. Ukrajna és más országok békéjéért. Ez nem magától értetődő, sokan a győzelemért imádkoznak. Mi a békéért imádkozunk, amit csak Isten tud megadni. Az emberek szívesen jönnek, mert szeretnének igaz szavakat hallani, tekintéllyel bírni szavakat. Vigasztalásra, társaságra vágy-

zán tudom... Amit viszont tudok, hogy növelni kell az emberek szívében a béke akarását. Enélkül a háború soha nem ér véget, a győzelem után is folytatódik, mert ott maradhat az emberek szívében. Fontos tehát, hogy már most elkezdjük építeni ezt a békét a szívünkben és magunk körül. Mert nemcsak a háború tud elsöprő lenni, hanem a béke ofenzívája is a háború ellen. Majd az elnökünk eldönti, milyen feltételekkel lesz béke, de biztosan szükség van a mi segítségünkre is abban, hogy építsük ezt a békét az emberek szívében.

– Mi segít szavakat találni a nehéz helyzetekben? Hiszen sokan elvesztették a családtagjaikat, gyászolnak...

– Az anyagi segítségünk, az adományaink nagyon értékesek, valóban életet mentenek. De van, ami még ennél is fontosabb: több száz embert ment meg az, hogy velünk együtt végzi a szolgálatot. Az emberek az egyik nap eljönnek se-

lamit az országért, és velünk ezt megtehetik. Én biztosan megtaláltam a szabaduláshoz a közösség házában, és azt hiszem, sokan mások is.

– Mi mit tehetünk a békéért, konkrétan mire van szükségük?

– A legfontosabb, hogy ne feledkezzenek meg a háborúról! Európában a háború már nem szerepel az újságok vezető hírei között, miközben tízmillió a menekültek száma, két generáció fiataljait gyilkolja mindkét oldalon, oroszok és ukránok. Ez nem igazságos. És a keresztények segíthetnek az imádságukkal is. Legyen az imádságunk erős, látható, ez is segít, hogy ne feledkezzünk meg a szenvedőkről! A másik nagyon lényeges dolog, amit a hívők tehetnek, hogy az emberek valós problémáit helyezik a középpontba. Az állam érthető módon az ország védelmével, a fegyverekkel foglalkozik, de humanitárius segítségre is szükség van. Itt igazi humanitárius katasztrófa uralkodik. Lviv lakossága harminc százalékkal növekedett, ez azt jelenti, hogy nincs elég lakás, orvosság, munka, nincs semmi. És akkor még nem beszélünk Kijevről, ahol sokszor napokig nem volt áram. Ha foglalkozunk ezekkel a problémákkal, akkor a vezetőink figyelmét is felhívjuk rájuk. Persze szükségünk van konkrét segítségre is. A magyar közös-ségtől kapott gyapjútakarók például most a kramatorszki kórházban tesznek jó szolgálatot, takarókra mindig szükség van. A központjainkba kellene számítógépek, nyomtatók, a sok munkához ez mindig hasznos.

– Közeledünk a húsvéthoz. Hogyan készültnek idén az ünnepre?

– A húsvét az igazi győzelem, legyőzi az emberi szívben a gonoszt. És a háború mindig a szív gonoszságának, bűnének a következménye. A nagyböjten egy olyan kereszt előtt imádkozunk, amelyet Irpinyben lerombolt iskola ablakának fájából készítettek – hogy ne feledkezzünk meg a szenvedőkről, a távolban szenvedőkről sem. Ez már a második húsvétunk itt, most már sok új baráttal, akik közül többen korábban nem jártak templomba, nem olvasták az evangéliumot. A házuk az imádság háza, sok menekültnek, új barátainknak ez az első alkalom, hogy így ünneplik a húsvétot.

Thullner Zsuzsanna
Fotó: az ukrajnai Sant'Egidio közösség Facebook-oldala

A BIBLIA ÜZENETE

Aki irgalmasságot cselekedett vele...

Jn 20,19–31

Egykor ősi magyar szokás volt, hogy amikor a legény megkérte a lány kezét, az édesapa így bírta rá leányát a jövődéli vejeire: „Vigyázz rá fiam!” És erre azt illet válaszolni: „Ne féljen, úgy vigyázok rá, mint szemem fényére!”. Néha még ma is használjuk ezt a kifejezést, vigyázok rá, mint a szemem fényére. Mély igazságokat mondunk ki ebben a mondatban. Nem csupán a szemről beszélünk, hanem a szem fényéről. Arról, hogy a szemünk több mint látószerv. Erről így beszél Jézus: „A test világsága a szem. Ha tehát a szemed jó, egész tested világos lesz, de ha a szemed rossz, az egész tested sötét lesz. Ha pedig a benned lévő fény sötétség, milyen nagy akkor a sötétség!” (Mt 6,22–23).

A szemünkben ott lehet a fény, a világosság, a remény, a mosoly, a derű, ugyanakkor ott lehet homály, az elkeseredettség, a kilátástalanság, a szomorúság. Nagypénteken sok tanítvány elvesztette szeme világát. A szemüket nem, de a szemük világát, azt igen. A húsvéti fény azonban húsvétvasárnapról kezdődően újra kezdi munkáját, az egyébként látó tanítványokat belsőleg is látóvá tenni. Nem teljesen gördülékeny és nem egységes ez a folyamat a tanítványok esetében sem. Hiába megannyi csodatétel, hiába három év szüntelen tanítás és lelkesítés a Mestertől, hiába tíz jó barát egybehangzó állítása, Tamás apostolt mindez hidegen hagyja, és kijelenti: „...én ugyan nem hiszem!” Micsoda belső sötétség, amely ráborult Tamás apostolra...

A lelki traumák feldolgozásához idő kell! Bár már maradi szokásnak tűnik, mégis volt

abban valami bölcsesség, hogy régebben egy évig gyászolták az elhunytat. Átélni az első karácsonyt, az első húsvétot, az első családi ünnepeket a meghalt családtag nélkül... A gyász feldolgozása rendkívül időigényes folyamat, nem szabad és nem lehet az időt e kapcsán megspórolni!

Időre volt szüksége Tamásnak is, hogy belássa, nem az Isten hagyta el őt, hanem mindez fordítva történt: saját maga volt az, aki elhagyta az Isten biztonságát nyújtó közösségét. Az pedig az Isten végtelen irgalma, hogy az egyéves gyászidőt Tamás apostol gyásza esetében tíznaposra lerövidítette. Jézus irgalmasságot cselekedett vele!

Krisztus nemcsak Tamásnak, hanem nekünk is folyamatosan megmutatja tenyerét és oldalát: Érted lett átverve...ilyen tényéren hordozlak, ilyen tényéren váltottalak meg, ilyen tényéren vittem fel a fára összes bűnödöt.

Köszönjük meg a mai napon Jézusunknak ezt a jóságos, szelíden figyelmeztető és közben simogató, végtelenül irgalmas tenyerét! Ahogy Ady is hálalkodik, mikor életének egyik mélypontjából Isten kegyelméből kilábal: „És magvakultak hiú szemeim, meghalt ifjúságom, de őt a fényest a nagyszerűt, mindörökre látom.” Engedjük, hogy megvakuljanak hiú szemünk, melyekről azt hittük, hogy jók és látók. Bűnbánóan merjük mondani: „En Uram, én Istenem!”, hogy újra felcsillanjon a Fény, a Világ Világsága szemünkben! És ne felejtjük el, fontos feladatunk: vigyázni kell szemünk fényére, nagyon-nagyon!

Fekete Szabolcs Benedek

PÁRBESZÉD A LITURGIÁRÓL

A közelség ajándéka

Húsvét nyolcadában az egyházi közösség Krisztus szentségeit ünnepli. Időt kapunk arra, hogy a tanítványokhoz hasonlóan, akik zárt ajtók mögött fogadják a megjelenő Urat, felfogjuk, mi is történt velünk Jézus Krisztus halála és feltámadása által. Hiszen ebből az egyetlen áldozatból, az Atyához tartó nagy átmenetből születik meg az Egyház, amelynek tagjai a húsvéti szentségekben részesednek.

Mi mindannyian megtisztultunk a keresztség által, és újjászülettünk a Szentlélekből. Krisztus, az igazi Bárány, elvette a világ bűneit, tanítványai között Feltámadóként megjelenve pedig békeséget adott nekik, és a bűnbocsánat Szentlelkét közölte velük (vö. Jn 20,22).

A Feltámadott számára nincs többé akadály, ami elválaszthatná tőlünk. Nincs zárt ajtó, hiszen halálunkat halálával megtörte, és ha szüntelenül megmarad lelkünkben ennek a húsvéti szentségnek az ereje, a keresztségben újjászületve eljutunk az örök boldogságra.

Az első keresztség közösségének a húsvéti tapasztalatnak a közelségében telepedt le. Ahogy az *Apostolok cselekedeteiben* olvassuk: állhatatosan kintartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban (vö. ApCsel 2,42). Az apostolok hagyományára épített egyházi közösségben Krisztus mindmáig ezzel a közelséggel szeretne megajándékozni bennünket is, akik bár nem láttuk őt, mégis hiszünk benne, és Tamás apos-

tollal együtt vágyakozunk a vele való találkozásra.

Ne ítéljük el a saját szívünkben és gondolatainkban élő, kételkedő, vonakodó Tamás apostolt! Ő az a vágyakozás bennem, ami nem elégszik meg kevesebbel, mint hogy a saját szememmel lássam, és a saját kezemmel átölelhessem az értem megsebzett és feltámadt Urat. Ő az a hiány bennem, ami vigasztalan csecsemőként sóvárogja az ő visszatérését és közelségét. A békeség Lelke földi életem során az evangélium könyvei, továbbá az Egyház szentségei és liturgiája révén közvetíti számomra Krisztus közelségének ezt az ajándékát, és időt, évtizedeket ad arra, hogy olykor megérezzem, milyen közel van hozzám – karnyújtásnyira.

Gérecz Imre OSB

A HÉT SZENTJE

Szent Kateri Tekakwitha

Április 17.

„A mohawkok lilioma” – nemritkán így nevezik Kateri Tekakwitha indián lányt, az első észak-amerikai óslakos női szentet. Ossernenon mohawk faluban született. Algonkin keresztény anyját foglyul ejtették, s a mohawkok törzsfőnöke mentette meg és vette feleségül. Négyévesen Kateri árván maradt, szüleiével és öccsével a mohawkok körében két évig pusztító himlőjárvány végzett. A lány megmenekült ugyan, de arca heges lett, s látása is sérült, emiatt szerénnyé, visszahúzódóvá vált, és fejét legtöbbször kendővel takarta el. Miután árvaságra jutott, nagybátyja, a Teknős törzs főnöke vette magához. A törzsben aztán megtanulta, hogyan kell ruhákat, öveket készíteni bőrből, szőnyegeket szőni, kosarat fonni szalmából, fűből, ételt készíteni vadhúsból, vetni és aratni. Tizenhárom éves korában férjhez akarták adni, ő azonban ellenállt.

1667-ben Kateri jezsuita misszionáriusokkal találkozott, akik a falujában jártak. Tőlük hallott először a kereszténységről, a keresztséget azonban csak később vette fel. 1673-ban mostohaanyja aggodni kezdett, amiért a lány még tizenhét évesen sem érdeklődött a férfiak iránt, így megpróbálták összeházasítani egy mohawk fiúval. Kateri azonban elfutott, amikor találkoznia kellett vele, ezért aztán büntetést kapott, de ennek ellenére is kintartott meggyőződésében. Megkezesztelkedése 1676-ban, húszéves korában tör-

tént. Törzsének nem tetszett a lány megtérése, boszorkánysággal vádolták, ezért menekülnie kellett. A jezsuitákkal 1677-ben Kahnawake területére, Québecbe, a kanadai keresztényekhez ment, ahol imádságos, önsanyargató életet élt. Két év múlva – az indián nők között elsőként – szüzességi fogadalmat tett. Így beszélt erről: „Jézusnak szentelem az életem, őt választom férjemül...”

Kateri hite, életszentsége sokakra mély benyomást tett, még a szerzetesekre is. Egyikük a lány tisztaságát, szorgalmát, állhatatosságát emelte ki. „Bátorság, azoknak a szavai ellenére is, akiknek nincs hitük!” – mondogatta a lány, aki sokat betegeskedett. Huszonnégy évesen halt meg. Utolsó szavai ezek voltak: „Jézus, szeretlek téged!” Halála után a himlő ejtette sebek nyomtalanul eltűntek az arcáról. „Own-keonweke Katsitsiu Teonsitsianekaron: a legszebb virág, mely a rézbőrűek között virágzott” – olvasható a sírján. Nevéhez megannyi csoda kötődik. A XVIII. században egy kisfiú himlős lett. Jezuíták ápolták, ám nem lett jobban. Volt ugyan ereklyéjük Kateri sírjáról, de nem akarták használni a nem katolikus gyermekben. A segítség reményében azonban a fiú megtért, s a szerzetesek odaadták neki Kateri koporsójának egy darabját. A kisfiú meggyógyult. Zarándoklatok indulnak Kateri sírjáról, néhányan földet gyűjtenek róla, s ereklyéként tisztelik.

L. K.

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

A Szent Liturgiáról (120.)

Ha görögkatolikus ember meghallja a pászka szót, azonnal a húsvéti kalácsra gondol. Ugyanígy, amikor pászka-szentelésről hall, akkor tudja, hogy a húsvéti Szent Liturgia végén történő ételmegáldásról van szó. A húsvétkor megáldott eledelnek azonban lelkeségi háttérük is van.

A pászka a húsvéti kalács: finom eledel, amit a nagybőjti önmegtartóztatás után először vesznek magukhoz a hívek. Ez a pászka nem a zsidók kovász nélküli, száraz, ízetlen eledele; valójában édes. Mert már a feltámadás által elnyerhető mennyi boldogságra utal előre. Sokszor mazsolát is tesznek bele, hogy még finomabb legyen. A rajta lévő, tésztából készített kereszt és öt rózsza Jézus keresztségét és sebeit jelentik. Igaz, a pászka-szentelés szertartása egyszerűen „kenyérként” említi. Az értelme akkor is megvan: a mindennapi kenyérért imádkozhatunk vele.

A húseledel között a bárányt említi a pap. Ma már kevés pászkaköszörben látható. Nem mindenki szereti ugyanis a bárányhúst. A teológiai értelme azonban annál több! Nemcsak azért, mert az áldó imádság három bibliai előképet hoz vele kapcsolatban, hanem azért is, mert Jézust kifejezetten az „Isten Báránya” névvel illetve Keresztelő János: „Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit” (Jn 1,29). S mikor máskor lehetne ezt a legteljesebben és legtudatosabban átélni, mint a feltámadás szent napján, amikor Jézus Krisztus áldott szenvedésével, áldozati halálával, de

mindenekelőtt dicsőséges feltámadásával bebizonyította, hogy ő az Isten Fia?! Az áldozati bárány, aki odaadta életét „a világ életéért és üdvösségéért” – amint Szent Liturgiánk megfogalmazza.

A tojás külön kategóriát képez. Nemcsak azért, mert – legalábbis a mi népünk körében – régi idők óta szokásban van a tojásfestés, a hímes tojás készítése, illetve a locsolódóknak ajándékozása. Ennél sokkal többet jelent, hogy a tojás ősi idők óta fogva az élet jelképe. Amint az élettelennek látszó tojásból kibújik a kiscsibe vagy a madárfióka, úgy jött elő Jézus a lezárt, lepecsételt sírból a feltámadás napján! Hiába fektették halottként – mert tényleg halott volt! – a sírba, mégis új életet nyert: feltámadt, élőként jött elő a lezárt sírból. Íme, a húsvéti tojás ennek az igazi jelképe!

Pászkaszenteléskor a pap megáldja a túrot is a többi tej-

neművel együtt. A görögkatolikusok között nagyon elterjedt gyakorlat a sárgatúró készítése. Külön receptje van ennek, amit a háziasszonyok ismernek és alkalmaznak. A lényeg, hogy mire összeáll a tejből és a tojásból főzött sárgatúró, amit cukorral és mazsolával is édesíthetnek, ismét a feltámadott létre, az örök élet öröme és boldogságára lehet gondolni. Gyakorlatilag pedig jól kiegészíti a húseledelket, amelyeket veszélyes lenne nagy mennyiségben magunkhoz venni. Főleg akkor, ha nagyon szigorúan tartottuk meg a nagybőjtöt. Vannak ugyanis olyanok, akik egész nagybőjtben nem esznek húst.

Tejet nem lehet látni a pászkaköszörökben, noha az áldó imádság említi. Ősi idők óta nyúlhat ez vissza. Egyes tanúságtételek szerint az ősegházban az újkereszteltek tejet is megitták.

Ivancsó István

ÁPRILIS 16., HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA, vagyis az Isteni Irgalmasság vasárnapja (Soubirous Szent Mária Bernadett szűz, Enikő, Csongor) – ApCsel 2,42–47 (A hívek mind összetartottak, és közös volt mindenük.) – 1Pét 1,3–9 (Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása élő reményre teremtett újjá bennünket.) – Jn 20,19–31 (Nyolc nap múlva eljött Jézus.) – **Énekrend:** Ho 85 – ÉE 545, 416, Ho 85 – ÉE 102, Ho 119 – ÉE 548, Ho 213 – ÉE 264.

ÁPRILIS 17., HÉTFŐ (Rudolf, Izidóra) – ApCsel 4,23–31 – Jn 3,1–8.

ÁPRILIS 18., KEDD (Andrea, Ilma) – ApCsel 4,32–37 – Jn 3,7b–15.

ÁPRILIS 19., SZERDA (Emma, Malvin, Zseraldina) – ApCsel 5,17–26 – Jn 3,16–21.

A hét liturgiája

A év

drága vére váltott meg titeket.) – Lk 24,13–35 (Amikor a kenyeret megtörte, felismerték.) – **Zsolozsma:** III. zsolotár-hét – **Énekrend:** Ho 89 – ÉE 552, 416 Ho 89 – ÉE 111, Ho 116 – ÉE 554, Ho 206 – ÉE 117.

ÁPRILIS 20., CSÜTÖRTÖK (Tihámér, Tivadar, Töhötöm) – ApCsel 5,27–33 – Jn 3,31–36.

ÁPRILIS 21., PÉNTEK – Szent Anzelm püspök és egyháztanító emléknapja (Konrád) – ApCsel 5,34–42 – Jn 6,1–15.

ÁPRILIS 22., SZOMBAT (Csilla, Noémi) – ApCsel 6,1–7 – Jn 6,16–21.

ÁPRILIS 23., HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA (Szent Adalbert püspök és vértanú, Béla, Norma) – ApCsel 2,14,22–28 (Lehetetlen volt, hogy a halál fogza tartása.) – 1Pét 1,17–21 (Krisztusnak, a szeplőtelen báránynak

Templomépítés, területfejlesztés, tehetséggondozás

A premontréiek gödöllői letelepedésének és iskolaalapításának jubileumi évéről

A közelmúltban megkezdődött a Gödöllői Premontréi Apátság és a gödöllői Premontréi Iskolaközpont jubileumi időszak, amely 2024. november 29-ig tart. A premontréiek gödöllői letelepedésének és iskolaalapításának századik, valamint a gimnázium újraindulásának harmincadik évfordulóján a helyi fejlesztésekről, az intézmény életéről, a jubileumi tervekről tájékoztunk a helyszínen.

Röviddel a jubileumi időszak kezdete után látogatunk a gödöllői premontréiekhez, intenzív munka, építkezés

nénk megmutatni a történelmi értékeinket a plébániai és a szülői közösségnek, sőt Gödöllő egész lakosságának. Er-

post nevéhez fűződik. Ő azokkal a premontréikkel érkezett Gödöllőre, akik a kassai, a rozsnyói és a nagyváradai premontréi gimnáziumok megszüntetését követően az utódállamokban nemkívánatos személyek lettek. Gödöllőt 1937-ben a Szentszék önálló perjelsséggé tette. A trianoni határok 1945-ös visszaállításától 1950-ig, a szerzetesek szétszórására Gödöllő újra önálló lett, rövid ideig saját plébániával.

Takács Menyhért jászóvári prépost, prelátnak Gödöllőn egy premontréi oktatási intézetet is létrehozott (a mai iskola elődjét). 1923-ban az akkori kultuszminiszter, Klebelsberg Kuno közreműködésével a rend megkapta a gödöllői Fácán-erdőt (csaknem kilencven hold területet), hogy nagy múltú oktatási tevékenységét folytathassa. Ebben az évben tették le az iskola alapkövét is.

1948 júniusának közepén a gödöllői gimnáziumot is államosították. Az akkor érettségiző diákok osztályfőnökeinek, Fényi Ottó gödöllői kormányzó perjelnek később, a rendszerváltozáskor kárpótlásként sikerült megszereznie az államosított régi intézmény közvetlen szomszédságában két kisebb épületet – és a kör-

Az 1928-tól működő fácánosi sírkertbe a szétszóratiság lehetővé tette a temetést. Az, hogy a temető az államosítás után is megmaradt, a csodával határos – mondja Balogh Péter Piusz. – Az elmúlt száz év egyházpolitikai zűrzavara miatt a premontréi atyáknak máshol lett nyugóhelyük. Mécs Lászlót Pannonhalmán temették el, ott élte utolsó éveit. Most idehozzuk őt és vele együtt hat másik atyát az új templomunk közelébe, végül nyugóhelyükre. (E szerzetesek exhumálása éppen gödöllői látogatásunk napján zajlott – a szerk.) Mécs László jászói premontréiként egyébként sokszor megfordult itt, hagyatékát is mi ápoljuk. A gödöllői premontréiek a jászóiak anyasországnak élő jogutódai – teszi hozzá az apát.

Ahogy Balogh Péter Piusz említette, a múltfeltáráshoz bevonják a diákokat is. Takácsné Elek Borbála, a Premontréi Szent Norbert Gim-

Épül az apátság templom

Takácsné Elek Borbála igazgatónő és Balogh Péter Piusz OPraem gödöllői apát

kellős közepébe. Körülnézünk a terepen. A rendi központtól indulva, a felvonulási területen sorakozó konténerek között haladva hamar feltűnik a kora tavaszi, lombtalan fák hátterében a tornyaival felmagasodó, épülő apátság templom; mint egy látomás, megragadja a tekintetet. Még közel sincs készen, de már részleteiben is mutatja stílusát, lényegét, méltóságát, szépségét. A szentelését a jubileum végére, jövő novemberre tervezik.

„Jelentős állami támogatásból sokrétű terület- és iskolafejlesztés zajlik most itt, az 1990 óta kibővült, korábban az agrárügyet megőrzésében álló területen – mondja Balogh Péter Piusz gödöllői premontréi apát. – A legnagyobb projekt kétségkívül az új templomunk építése, ami rendtagjaink számára felszólítás a »belső templom«, a lelki életünk megújítására, ugyanakkor a környezetünkben élő közösségeink bővítésére, a rájuk való gondos odafigyelésre is.

A premontréiek gödöllői letelepedésének századik évfordulójához szorosan kapcsolódik gimnáziumunk évszázados jubileuma és az újraindulás harmincadik évfordulójának ünneplése is – folytatja az apát. – Látványos a sportcsarnok épülése. Ugyanakkor arra törekszünk, hogy az ünnepi programjainkba tevékenyen bevonjuk a diákokat, a tanárokat, sőt az öregdiákokat is, valamint szeret-

re többek között egy vándorkiállításal is készülünk.

Százesztendős múltunk feltárása jelenleg is zajlik; úgy gondolom, most jött el ennek az ideje. Az iskola története sok szempontból jól dokumentált (például az évköny-

Iskolakert magasságyásokkal

veknek köszönhetően), de az alapítás körül még sok a fehér folt: miért Gödöllő jött szóba a letelepedéskor, az ország akkori vezetése hogyan jutott arra a döntésre, hogy premontréi iskola legyen itt? A válaszokat az új kutatások adhatják meg. Szintén feltárandó korszak az államosítás ideje és az utána következő évek. Ennek az időszaknak a tudományos igényű feltérképezésében tanári vezetéssel már a diájkaink is bekapcsolódnak” – tette hozzá a szerzetes.

Annyi bizonyos, hogy a száz évvel ezelőtti alapítás Takács Menyhért jászóvári pré-

nyező erdőrészt –, ahol 1992 őszén újraindulhatott az oktatás. Fényi Ottó lett a gödöllői Szent Norbert Gimnázium első igazgatója. A mostani jubileumi időszak éppen az ő halálának évfordulóján, március 6-án kezdődött.

A következő jelentős jubileumi esemény április 21-én Mécs László premontréi pap költő és hat további premontréi szerzetes újratemetése lesz a megújított és kibővített fácánosi rendi sírkertben, az épülő templom közelében. Ehhez kapcsolódóan kiállítás is nyílik a gödöllői Premontréi Auditorium galériáján.

Figyelmet fordítanak az érzelmi intelligencia fejlesztésére is

názium, Egyházzenei Szakgimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium igazgatója arról tájékoztat, hogy egy diákja, Papp Ágoston éppen Mécs Lászlónak a gödöllői premontréi levéltárban őrzött, máig kiadatlan verseit kutatja, és elemzi irodalomtörténeti szempontból. Eddig harminchat verset – a költő bujdosásának időszakából való „bunkerverseket” – vett lajstromba a fiatal kutató.

„A jubileum folyamán tizenegyedik diákok több projekt keretében dolgozzák fel az iskola történetét. Törekszünk arra, hogy erősítsük gimnáziumunk premontréi identitását. Az intézmény jelmondata kezdettől fogva a Virtute vinces! (Erénnyel győzni fogsz!) – folytatja az igazgató. A jelenről szólva elmondja: hat- száz diák tanul az iskolában, ahol az elsődleges szempont a

tehetséggondozás, ahogyan az korábban is jellemzője volt a premontréi nevelésnek itt, Gödöllőn. A két háború közötti

A diákok körében nagyon népszerűvé váltak ezek a foglalkozásaink, ahogy az iskolakert is, ahol nyaranta rendszeresen látni fiatalokat dolgozni, pedig nem noszogattja őket senki” – teszi hozzá Takácsné Elek Borbála, és arról is szót ejt, hogy a kétkezi munka fontosságára a mára méltatlanul elfeledett nagy nevelő, az iskola egykori igazgatója, Stuhlmann Patrik is nagy hangsúlyt helyezett.

A kertben egyébként meglegház és magasságyás is található, az itteni foglalkozások a közösségépítést is szolgálják.

Az igazgatónő a továbbiakban megemlítette, hogy négy szerzetes tanít az intézményben, és vannak novíciusok is, akik jelenleg is részt vesznek az iskola életében. Fontos a kötődés a renhez.

Balogh Péter Piusz apát a beszélgetésünk folyamán további kiemelt jubileumi programokra is felhívta a figyelmünket, többek között a november 28–29-én sorra kerülő *Premontréi 100 éve Gödöllőn* című ünnepi konferenciára, amelyet a gödöllői királyi kastélyban rendeznek meg. Ugyanott jövőre a Gödöllői Városi Múzeummal közös rend- és iskolatörténeti kiállítás nyílik, amely február és június között lesz látogatható. A jubileumi időszak 2024. november 29-én, Takács Menyhért premontréi prépost halálának évfordulóján zárul.

A jubileumi év programjairól bővebb tájékoztatást a *premontréi.hu* oldalon olvashatnak az érdeklődők.

Körössy László

Fotó: Lambert Attila

Új sportolási lehetőségek

Tehetséggondozás

Művészeti képzés

Nekik kell tudni talpra állni

Mintha egy katasztrófa-film forgatásába csöppentem volna a beregsurányi polgármesteri hivatal körül kiépült táborba érkezve. Letettem a csomagomat a főhadiszállásá átalakított hivatal egyik belső helyiségében, és ahogy kiléptem az épületből, még nem működő reflektorokkal találtam szemben magam. Egy éve, 2022. március elején érkeztem meg az ukrán határ mellett fekvő településre, ahol nem egy reality show forgatására készültek, hanem a menekültek mellett az egyik magyar politikai vezető fogadására, aki a valós helyzetet jött felmérni a háború kitérője utáni héten.

Nem ilyen katasztrófa-helyzetre gondoltam akkor, amikor 2020 elején beadtam a jelentkezésem a Magyar Máltai Szeretetszolgálat százhusz órás képzésére. A segélyszervezet vészhelyzetkezelési csoportjának (VHK) vezetője, Szabján Imre sem gondolta, hogy az inkább néhány hetes beavatkozásokra koncentráló, széles működési területet lefedő tevékenységük a szomszédban kitörő háború miatt a menekültválság kezelésével egészen más jelleget ölt, más léptékűvé válik.

„A felsőfokú tanulmányaim vége felé kezdtem kicsit hiányozni az egyetemi életemből, hogy valami gyakorlati vetülete is legyen annak, amit tanulok. Ekkor kerültem kapcsolatba az elsősegélynyújtással. Hihetetlenül tetszett, hogyha van egy seb, és azt bekötözi az ember, akkor az be van kötve – beszél Imre arról, hogyan tapasztalta meg a konkrét segítségadást kísérő elégedettségérzést, és milyen úton jutott el a hivatása megtalálásához. – Az első pozitív élmények hatására 2006 körül elvégztem

rópai Unió segítségnyújtási önkéntesei (EU Aid Volunteers) kezdeményezésnek hála pedig kinyílt előttem a polgári védelem nemzetközi világa, és rátaláltam egy közösségre, egy nagy családra, ami teljesen új szintet adott az életemnek. 2019-ben kerültem aztán a Máltai Szeretetszolgálat-hoz főállású munkatársként” – idézi vissza az eseményeket Szabján Imre.

Azt a bizonyos katasztrófavédelmi tanfolyamot, amire jelentkeztem, már

elszakadt, zokogó asszony feldúltan azt kiabálta: „Hol a férjem? Hol a férjem?” Ráadásul, mivel nem megfelelően végeztük el az egészségügyi kiképzést, egy covid-fertőzött is bekerült a szállásra, így mi magunk is veszélyeztetetté váltunk. Voltak azonban a vizsgának jóval sikeresebbnek bizonyult részei is, így a gyakorlati eljutók végül mindannyian megfelelték a kívánalmaknak.

Alig fél évvel később pedig már ott voltam egy igazi befogadóhellyé átalakított művelődési házban, valódi bajbajutottak között. A legtöbbjüknek még a nyelvet sem beszélem, hogy tudok így segíteni nekik? – me-rengtem. Ilyenkor jön rá az ember, hogy a metakommunikáció meg a Google Translate applikáció csodákra képes. Lehet, hogy a kakaót, amit a télinek is beillő, hideg éjszakában megmelegítettem, a kisgyerek végül nem itta meg, mert nem ízlett neki, de mégiscsak hálás volt. És nem, itt senki nem kiabált kétségbeesetten, hogy hol a férje, csak felhívta, és elmondta, hogy megérkezett egy nyugodt helyre itt a határon,

vagy magában sírt, hogy nem érte el. Örökre megmarad az emlékeimben a néni, aki rózsafüzért mormol, hogy kibírja ezt a helyzetet, a srác, aki nem hiszi el, hogy ingyen kap ételt és italt, és leginkább az a hölgy, akivel egy szót sem tudtam rendesen beszélni, mert nem volt közös nyelvünk, mégis egy szelet süteményt adott halála jelenként, amit még az anyukája sütött nekik, mielőtt eljöttek otthonról.

Szabján Imrét leginkább a Felsőzsolcán megélt személyes történetek inspirálták arra, hogy a katasztrófavédelem bűvkörébe lépjen. „Egy bácsi háza előtt álltunk meg, és az eljárás részeként egy kérdőív alapján elkezdtünk beszélgetni vele. A bácsinak egyszer csak elhomályosult a szeme, s mondta, hogy ez volt itt az élete, negyven-ötven év. S ott volt egy ház, ami menthetetlennek bizonyult, romokban állt. Ugyanezen a településen, ugyanebben az időszakban találkoztam egy fiatal házaspárral is, ők épp csak elkezdtek az életüket, s máris szó szerint elúszott. Kevés pénzüket igyekeztek beosztani, de

biztosítást nem kötöttek. Ilyenkor megáll a tudomány, de azért ezeknek az embereknek is igyekeznünk kapaszkodót adni, segítséget a továbblépéshez. Mindig abban próbálunk segíteni, hogy mozgósítsák azokat az erőforrásokat, amijük van, hiszen nekik kell újrakezdniük az életüket, nekik kell tudni talpra állni, mi ebben legfeljebb kísérők lehetünk.”

E szívbemarkoló történetek, a külön, de segítőkész emberek sajátos világa mellett az is ebbe az irányba vitte Imrét, hogy vonzotta a vészhelyzetkezelés összetettsége: vannak olyan időszakok, amikor „sterilebb” környezetben végzik a munkájukat, szinte tanteremnek számító körülmények között, máskor viszont, ha helyzet van, azonnali reagálás szükséges, és ott kell lenni a gáton, akár átvitt, akár szó szerinti értelemben.

A szakterület vezetője hangsúlyozza: egy-egy gyors beavatkozásnál a szeretetszolgálat elsődlegesen támogató szerepet lát el, főként pszichoszociális segítséget nyújt, emellett pedig egészségügyi segítségnyújtást is vállalni tud és egyéb, szervezési feladatokat.

A segélyszervezet vészhelyzetkezelési csapatának ereje abban a hozzáállásban rejlik, amellyel a Máltai Szeretetszolgálat alapvetően a társadalmi problémákhoz viszonyul. Ennek legfontosabb mozzanata, „hogy ott, helyben legyünk jelen azoknak az embereknek az életében, akik segítségre szorulnak, úgy tudjunk segíteni nekik, hogy elérhetőek legyenek”. Szabján Imre úgy látja, emiatt tudják megérteni, mire van szükségük a bajbajutottaknak a beavatkozást igénylő helyzet legaktívabb, legakutabb szakaszától kezdve egészen a helyreállítási, az újjáépítésig.

Az országos központ hetven fős, jelentős részben önkéntesekből álló

csapatának a feladata, hogy az első reagálást megtegye egy-egy helyzetben. Egy elhúzódozó eseménynél, mint amilyen most az ukrán válság, vagy amilyen korábban a koronavírus-járvány, egy-egy árvíz, a vörösiszap-katasztrófa volt, a VHK hetven fős kapacitása egy adott ponton már kevés lenne, ha nem volna ott mögötte a segélyszervezet biztos háttere a régiókkal, a csoportokkal, az intézményekkel – mutat rá a területvezető. – „Ez a több ezer főt számláló közösség biztosítja eszköztárunk komplexitását. A VHK-sok már a beavatkozás első pillanatától támaszkodhatnak a szervezet egy-egy térségben jelen lévő különböző intézményeire, mind a tapasztalataikra, mind pedig az infrastruktúrájukra.

Az adott helyzetben mindenkinek személyre szabottan igyekeznünk segíteni, ez a hozzáállás fontos fegyvertény. Ehhez kapcsolódik az a szakmai alapelvünk, hogy segíteni csak jól szabad – hangsúlyozza Szabján Imre. – Lehet ez például egy segítő beszélgetés, amikor odamegyünk mondjuk egy árvízkarosult-hoz, és beszélgetünk vele arról, amit átélt. Innentől kezdve a lakhatási programig vagy az integrációs programig nagyon széles az a spektrum, amelyen a segítségnyújtás mozoghat. Mindig arra törekszünk, hogy megértsük, mi az, amiben erősítésre van szükség a kárhelyen, nem utolsósorban a Máltai Szeretetszolgálat lelkiségéből, szellemiségéből fakadó különleges módon.”

A vészhelyzetek mellett a VHK csapata elsősegélynyújtó képességgel is foglalkozik. Egyrészt a felzárkózó települések lakosságát oktatják, mivel a Máltai Szeretetszolgálat jelen van a legszegényebb falvakban. Másrészt segítenek annak a fontos alapelvnek a megvalósulásában, hogy minden máltai munkatárs rendelkezzen alapvető elsősegélynyújtó ismeretekkel, képességekkel.

A vészhelyzetkezelési csoport most is ott van a határon. „Kicsit máshogyan, mint a legelején, mivel kialakítottunk ott egy állandó csapatot, vagyis intézményesítettük a segítségnyújtó pontot, hiszen már bő egy éve zajlik a folyamatos beavatkozás. Ehhez kifejezetten olyan embereket verbuváltunk, akik jól tudnak ukránul. Emellett más feladatokat is ellátunk. Pár hete jöttünk vissza Törökországból, éppen most készítjük elő a harmadik segélyszállítmányt, ami a földregény sújtotta területre megy. Volt egy kezdeti szárazföldi segélyszállítmányunk, azután légi úton tudtunk eljuttatni a helyszínre egy húszmillió forint értékű gyógyszeres szállítmányt. Most szerveződik a harmadik szállítmányunk, ami reményeink szerint még húsvét előtt útnak indulhat. A törökországi szerepvállalásunk esetében az is megrendítő volt, hogy éppen az ottani földregény napján nyitotta meg a kapuit az az iskola, amit a 2020-as horvátországi földregény után állítottunk helyre.”

Agonás Szonja
Fotó: Magyar Máltai Szeretetszolgálat

Fotó: Merényi Zita

Beöltözés a koronavírus-tesztelés előtt (Fotó: Kovács Bence)

az emelt szintű elsősegélynyújtó tanfolyamot, ami egyben oktatói képzés is volt. Ezután mondta az egyik barátom, aki szociális munkásként dolgozott a Máltai Szeretetszolgálatnál, hogy mentőápolói tanfolyam indul náluk. Kapva kaptam az alkalmon, és a képzés alatt teljesen beszippantott ez a milió. Valahonnan innen datálható a vészhelyzetkezeléshez való közel kerülésem. Egy másik szervezetenél önkénteskedtem, amikor 2010-ben Felsőzsolcánál áradt a Tisza, és a szakmai vezetőnk, aki egyébként háziorvos, szólott, hogy szükség lenne ott egészségügyi segítségre. Akkoriban főállásban angol nyelvet tanítottam. Úgy terveztem, hogy egy hétvégére megyek le, de végül – a tanulócsoporthoz átszervezésével – jóval tovább tudtam maradni, csak úgy három hét, egy hónap után jöttem haza.

Mondhatni tehát, hogy Zsolcán, az árvízvel sodródottam bele ebbe a közegbe. És ott hozott össze az élet Adányi Lászlóval is, aki akkor ezt a területet vitte a Máltai Szeretetszolgálatnál. Amikor aztán véget ért a zsolcai beavatkozás, meg a nyár is, mindenféle képzéseket kerestem, látni akartam, miként lehet továbbfejlődni ezen a szakterületen. Több katasztrófavédelmi projektben is részt vehettem önkéntesként, az Eu-

Imre vezetésével hirdette meg a Máltai Szeretetszolgálat munkacsoportja. Talán a kíváncsi újságíró és a segíteni vágyó ember keveredett bennem, amikor a kurzus mellett döntöttem. Gondoltam, lassan esedékes már egy árvíz, amelyenél biztos nekem is hasznomat vesznek majd. Aztán a felvételi után jó hosszasan kellett várnunk, hogy megkezdődhessen az oktatás, mert bekövetkezett egy egyáltalán nem várt katasztrófa: a koronavírus-járvány. A képzésünk így a szokásos egy év helyett másfél évre hosszabbodott, számos jelenléti alkalmat csak online formában tudtak megtartani az oktatók. Az árvízkar utáni lakossági felmérést például úgy szimuláltuk, hogy ki-ki a saját szobájában ült, a „károsultak” meg a vonal másik végén.

Aztán 2021 kora őszen – még mindig a járványos időben – végre sor kerülhetett az első szimulációs gyakorlatunkra, ami egyúttal a vizsgánk is volt. A Duna felvidéki oldalán modelleztünk egy erdőtüzes helyzetet tűzoltók és a Vöröskereszt képzett imitátorai segítségével. Egy kis csapat tagjaként befogadóhelyet kellett üzemeltetnem az egyik község művelődési házában. Mivel nem voltunk elég határozottak, egy-két felbőszült károsult nem bírta kivárni a sorát, ránk törték az ajtót. Egy férjétől

Erdőtüzes mentési gyakorlat a Felvidéken (Fotó: Mózes Anita)

Amikor minden perc számít

Beszélgetés Eredics Gergő káplánal
a pestszentlőrinci plébánia életmentő defibrillátoráról

Az egyik szentmisén egy néni rosszul lett, kiesett a padból. Ekkortájt jelent meg a Budapesti Szent Ferenc Kórház Mentsünk együtt életet! programja, amelynek keretében defibrillátor támogatott vásárlására nyílt lehetőség. A pestszentlőrinci Mária Szeplőtelen Szíve Főplébánia a közösségbe járó orvosok tanácsára bekapcsolódott a programba. Az önkéntesként egészségügyi szolgálatot vállaló Eredics Gergő káplán mutatta be a kezdeményezést.

– Mi történt azon az emlékezetes szentmisén?

– Miután elmondtam a homíliát, a néni rosszul lett: elakadt a lélegzete, hörögni kezdett, és kiesett a padból. Éveken át önkénteskedtem sportrendezvényeken, rögtön láttam, hogy szívprobléma lépett fel nála. A hívek közül azonnal a segítségére sietett két orvos. Szerencsére nem volt szükség defibrillátorra, újra tudtuk élesíteni az időt asszonyt. Éppen ebben az időszakban jutott el hozzánk a Budapesti Szent Ferenc Kórház pályázatának híre. Ha így nagyobb biztonságban lesznek a hívek, kapcsolódjunk be a programba – mondta a plébánosunk, Harmai Gábor, és az orvosok is javasolták, hogy éljünk ezzel a lehetőséggel.

– Két készüléket nyertek a pályázaton. Hová kerültek ezek?

– Valóban, két eszközt tudtunk megvásárolni jelentős támogatással. Az egyik itt van a főplébánián, a Mária Szeplőtelen Szíve-templom sekrestyéjében, a másik a Fogarasi utcai Árpád-házi Szent Margit-templom sekrestyéjében. Ezt a két templomot látjuk el. Az utóbbihoz főleg idősebb korosztály tartozik, számtalan szív

eredetű rosszullet fordult már elő a temetésekén és a szentmisék alatt. A főplébánián aktív és nagy a közösség, sok a program. Vasárnaponként ezerhétszázán fordulnak meg a szentmiséken, százan a hittanórákon. Hozzánk tartozik a Szent Lőrinc Katolikus Általános Iskola, ahol több szívbeteg gyermekről tudunk, és a szomszédban lévő katolikus óvoda is száz feletti létszámmal működik. Így a főplébániai defibrillátor gyerekek számára alkalmas elektrodákkal is fel van szerelve. A készülékek mellé az egyik plébániához tartozó családtól sürgősségi táskát kaptunk. Rosszullet esetén így már emeltebb szintű ellátást tudunk nyújtani.

– Kik tudják használni a készülékeket?

– A kórház a pályázat keretében oktatást tartott az eszközös újraélesztésről. Ezen ketten vettünk részt a plébános atyával, a közösségbe járó orvosok vezetésével pedig folyamatban van a munkatársaink képzése. A készülék használata egyszerű, az elhangzó instrukciók végigvezetik a defibrillátor használóját a tennivalókon.

– Pontosan mi a defibrillátor feladata?

– Amikor fibrilláció alakul ki, azaz a szív helytelenül, szabálytalanul húzódik össze, az a pumpáló funkció elégtelenségéhez vezet. A szív ilyenkor nem képes megfelelően keringetni a vért a testben. A túléléshez helyre kell állítani a keringést egy elektromos sokk segítségével, ebben nyújt segítséget a defibrillátor. Minél gyorsabban történik meg ez, annál nagyobb a túlélés esélye. Defibrillátor hiányában mellkaskompresszióval és befúvásos lélegeztetéssel tudunk segíteni.

– Hogyan ismerhető fel, hogy mi egy-egy rosszullet oka?

– Ha magatehetetlen emberrel találkozunk az utcán, először is azt kell megállapítani, hogy van-e légzése. Ha nem kielégítő a légzés – azaz tíz másodperc alatt nincs két-három légvétel –, akkor újraélesztés szükséges. Ha rendelkezésre áll defibrillátor, az elvégzi az analízist, és a paraméterek alapján eldönti a rendszer, hogy sokkolandó-e a beteg.

– Szakértelmet hallhatunk ki ebből a leírásból...

– Éveken át tagja voltam egy csapatnak, amelyben papok és szeminaristák orvosokkal dolgoztak együtt rendezvények egészségügyi biztosításában. Sokat tanultam a közös munka során, és emberileg is sokat adott nekem ez az együttműködés, barátok lettünk. A szüleim mindketten orvosok, mindig vonzott a példájuk, korábban azon is gondolkodtam, hogy erre a pályára lépek. A téma iránti érdeklődést és nyitottságot tehát otthonról hoztam. Sokféle egészségügyi képzésen vettem részt, például magasból mentést is tanultam.

– Melyek voltak a legsúlyosabb esetek, amelyekkel találkozott?

– Egyszer egy léprepedéses sérülést láttam el, aki félt a műtétől, ezért megszökött, mi pedig a rendőrökkel együtt rettegve kerestük, tudván, hogy életveszélyben van. A lépet körülvevő tok egy ideig tamponálja a vérzést, de ha ez átszakad, a beteg pár perc leforgása alatt meghal. Egy focimeccsen egy alkalommal gerincsérülést láttunk el. Mozdulatlanul kellett tartanunk a mentő érkezéséig. Térdeltünk a műfüves pályán, amelynek a felülete a pályafelügyelők szerint úgy nyolcvan fokos lehet;

tett; a térdünkön másodfokú égési sérülések keletkeztek. A covid-járvány idején, az első nyáron nekünk kellett felszámolunk egy egyetemi gólyatábor. Miután a teszteredmények alapján kiderült, kik a fertőzöttek, mentünk elkülöníteni az embereket. Amikor védőruhába öltözve beléptünk az elsődleges kontaktokhoz, nagy riadalmat tapasztaltunk. Megütötte a fülünket a kérdés: van-e köztünk vallásos, mert jó volna imádkozni. Éppen a másik atyával voltunk szolgálatban. Megáldottuk őket, azután folytattuk az intézkedést.

– Hogyan fogadják az emberek, amikor kiderül, hogy pap a segítségnyújtó?

– Sokszor alakul ki mély beszélgetés a sérültekkel, így két fronton is segítséget nyújthatunk. Az egyik fesztiválon egy pályafelügyelővel kerültünk kapcsolatba. Szó szót követett, kiderült, hogy papok vagyunk. Meglepődött, hogy milyen közvetlenül beszélgetünk. Érdekelte, mi a hit, miért akarok pap lenni, ki számomra Isten, hogyan ismertem meg őt. Rákérdezett a cölibátusra, az egyházi vagyonra is, jó volt. Más alkalomkor is előfordultak ilyen találkozások. Egyszer vicces helyzetbe kerültem. A Szent Jobb-körmenetről mentem a gólyatáborba. Nem volt időm átöltözni, így papi civilben vágtattam le. A táborban épp jelmezből volt, aznap este mindenkinek na-

gyon tetszett a jelmezem. Aztán amikor kiderült, hogy ez a valóság, többen is hitről, istenkapcsolatról kérdeztek a táborban, és később még Budapesten is találkoztunk. Hosszabb távú kapcsolat alakult ki közöttünk.

– A hazai adatok alapján mennyire gyakoriak azok az esetek, amelyekben a defibrillátor életet menthet?

– A hirtelen szívhalál – a szindrómát hirtelen keringésleállásnak nevezzük – évente huszonhatezer, tehát naponta mintegy hetven ember életét követeli hazánkban, és vezet a halálozási okok statisztikáját. Minden segítség nélkül eltelt perccel csökken az életben maradás esélye, három-öt percen belül ugyanis megindul az agykárosodás. A Szent Ferenc Kórház azért indította el a Mentsünk együtt életet! programot, hogy minél szélesebb körben ismertté váljon, hogyan lehet ilyenkor segíteni. Magyarországon az infarktuson átesett betegek esetében huszonöt százalék az egy éven belüli, szíveredetű elhalálozás aránya. A helyszínen lévő, laikus által is használható defibrillátor segítségével az esetek legnagyobb többségében megelőzhető lenne az elhalálozás. Ezért tartottuk fontosnak, hogy beszerezzük ezt az eszközt. Így nagyobb biztonságban vannak a hívek.

Trautwein Éva
Fotó: Lambert Attila

A húsvét – különösen a háború árnyékában – lelkiismereti kontroll

„A világ kevés igazsággal és sok hazugsággal táplálkozik.”

(Romain Rolland)

A kereszténységet elvető világnak van egy elképzelése az ideális társadalomról, s úgy gondolja, hogy csupán fegyverekre, pénzre és haderőre van szüksége ahhoz, hogy ezt a fajta társadalmat bárhol a világban megteremtse.

Ez a kísérlet, sok próbálkozás ellenére, sehol sem működött.

A keresztény ember Krisztushoz fordul, aki nem legyőzni akarja az embert, hanem felemelni, megmenteni, megváltani.

A megváltás egyetlen indítéka Isten irántunk való szeretete. Isten alkotása vagyunk, benne élünk, s emberi életünk benne teljesedik ki. Mindezt nem értelmünk igazolja, hanem Isten határtalan jósága bizonyítja, amely szent Fia által valósul meg köztünk és bennünk.

Számos keresztény gondolkodónak volt a legfontosabb

evangéliumi kulcsmondata: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen.”

A világ élete, az ember megváltása, fejlődése az isteni szeretet műve Jézus Krisztus által.

Jézus nem azért jött, hogy megítélje a világot, az emberi értelem és igazságosság törvényei szerint megossza a világot, hanem a szeretet sokszor logikátlannak látszó és érthetetlennek tűnő tetteivel egyesítse és felemelje a világot, az Emberfia által minden emberfiát.

A szeretet elsősorban nem mérlegelni, ítélni, okoskodni akar, hanem gazdagítani és Istenhez vezetni. A szeretet logikája nem mindig azonos az értelem logikájával. Keresztény életünkben – csupán ésszel – sok mindent nem lehet teljesen megérteni, sokszor a szív titokzatos ereje is kell ehhez.

Főleg Krisztus keresztje nem fogható fel az emberi gondolkodás törvényei és az

igazságosság szabályai szerint. A keresztény életben az emberi logika szabályai szerint – látszólag – mindig van valami „észszerűtlen”, „logikátlan”. A szeretetben, amely Istenben gyökerezik, nincs logikátlanság, mivel nincs földi mércéje és határa. Ez határozza meg a világhoz, az emberekhez és mindenekelőtt Istenhez való kapcsolatunkat. Mi sem azért jöttünk a világra, hogy ítélezzünk, bíraskodjunk és kritizáljunk. Azért jöttünk, hogy szeressünk.

A hittudósok sokat vitatkoztak azon, miért éppen a Fiúisten jött el minket megváltani, velünk sorsközösséget vállalni. A mai hittudósok válasza szerint azért, mert a Szentháromságban ezen személye foglalja magában a legjobban az ember léthelyzetét: mástól, Istentől valóságát és másra, Istenre utaltságát. A fiúság a legszebb kifejezése Istenhez fűződő kapcsolatunknak, lett legyen minden ember az Atya gyermeke, s ő mindig mindenkit hazavár az atyai házba.

Megindítóan szép Jézus dicsőséges jeruzsálemi bevonulása. Sokan akarták látni. Legtöbbjüket talán a kíváncsiság vezette: ki lehet ez az érdekes ember? Sokan halálra akarják adni, még többen hozsannát zengenek neki, de nem is sejtik, hogy mi történik. Ez csak előképe a nagy eseménynek. Jézus bevonul a szenvedésbe, a halálba és az isteni dicsőségbe, de nem ismerik ennek a dicsőségnek a dialektikáját: Mennyit kell szenvednie a Megváltónak, a dicsőséges Királynak?! Ez az esemény bepillantást enged Jézus lelkébe szenvedése és halála előtt. Megismerjük a búzaszem titokzatos törvényét: A megdicsősülés ára a megaláztatás, az élet feltétele a meghalás.

Az elvetett búzaszem történetét mindnyájan ismerjük: Csak akkor sokasíthatja meg életét, ha meghal. Jézus rámutat arra: így van az emberek világában is.

Hitünk fénye által megvilágosítva tudjuk, hogy a bűn miatt van ez így, helyesebben, a bűn miatt érezzük „sér-

mesnek” ezt a törvényt. A magunk erejéből és önként egyikünk sem merne belebocsátkozni ebbe a „történelembe”. Jézus azonban nem önmagáért szenved és hal meg, hanem érettünk és helyettünk. Helyettesítő szenvedésével és halálával ugyan nem szünteti meg szenvedéseinket és halálunkat, de megmutatja mindennek az értelmét és értékét. Megszünteti céltalanságérzésünket, s példájával bátorít, hogy könnyebben viseljük fájdalmainkat. Az igazán elviselhetetlen az volna a szenvedésben és a halálban, ha nem lenne célja és értelme, ha hiába szenvednénk és halnánk meg.

Jézus szenvedése és halála tanúságtétel isteni küldetése és egyetemes megváltói szeretete mellett, de történelmi dokumentum is: Ha Jézus története megáll a jeruzsálemi királyi bevonulásnál, nehéz volna bizonyítani, hogy a megváltás nem társadalmi vagy éppen politikai mítosz, amelyet a történelmi időkre szabtak, és csak azoknak az időknek szólt. A Golgotára vonul-

va, keresztre szegezve „uralkodni” nem emberi gondolat. Jézus szenvedése és halála reményt nyújtó és vigasztaló adó esemény a feltámadás fényében.

Hans Urs von Balthasar írja: „Nem sokat ér az olyan vallás vagy eszmerendszer, amely az ember legnehezebb kérdéseiben (szenvedés, halál) nem tud értelmes választ és vigaszt mondani. A kereszténység lényegéhez tartozik a szenvedés és a halál értékelése: A húsvéti misztérium a halál és a feltámadás misztériuma együtt. Aki Jézussal átéli az egyiket, a másikban is részesül.”

Jézus keresztje fölemel és magával ragad, hogy osztozzunk dicsőségében.

2023 húsvétján a Krisztus áldozatából született Európa találjon vissza Megváltójához!

Böjttel és imádsággal

P. Kozma Imre OH
irgalmasrendi szerzetes,
a Magyar Máltai
Szeretetszolgálat
alapítója és elnöke

Meg kell teremteni a belső csöndet

Beszélgetés Varga Mártonnal és Sapszon Borbálával

Sapszon Borbála és Varga Márton a hazai MÉCS Családközösség oszlopos tagjai. Közel két évtizeddel ezelőtt kerültek kapcsolatba a katolikus lelkeségi mozgalommal, tíz éve pedig már maguk is házásoknak szóló lelki gyakorlatok vezetői és házigazdái. Civil és lelki feladataik összeegyeztetéséről, az ünnep családon belüli megéléséről és a húsvéti készülletekről beszélgetünk velük.

A családközösségben való szerepvállalásuk miatt Varga Márton és Sapszon Borbála neve sokak számára ismerősen csenghet. Bori nyilván a vezetőneve miatt sem rejtőzhet el – a híres zenész-karnagy család tagja, s folytatva a hagyományt, karnagyként és zene-pedagógusként maga is ezen az úton jár. (A Liszt-díjas idősebb Sapszon Ferenc a Magyar Rádió Énekkarának legendás karigazgatója volt, míg Bori édesapja, a Liszt- és Kossuth-díjas ifjabb Sapszon Ferenc a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola alapítója.) Marci gyógyszerész és egy gyógyszerekkel foglalkozó nagyvállalat középvezetője. (Csak érdekesség, hogy a szülei részt vettek Szent István király koronázási ereklyetartójának restaurálásában, sőt, édesapja a Szent László-hermán is dolgozott.) A házaspár négy gyermeket nevel. Mozgalmas tehát az életük, ám úgy tűnik, valahogy mindenre jut idejük és energiájuk. Kíváncsi voltam, hogyan csinálják, ezért is kértem fel őket a beszélgetésre. Mert láthatóan egy egyszerű, hétköznapi életet élő család ők, sok-sok feladattal. Semmi rendkívüli, csak a szokásos mókuserék, amelyben annyian akadunk el mégis, különösebb kihívások nélkül is. De ők nem. Vajon mi lehet a titka ennek?

Vacsoraidőben érkezünk, a család apraja-nagyja már a nappaliban – az édesanya szerint ritka pillanat, hogy mindenki egyszerre legyen otthon –, s bár fotós kollégámmal nem számítottunk rá, együtt készített finomságokkal várnak bennünket a feladataiba. Ez ugyanis az ő „reszortja és szakterülete”: ő gondozza a gyepet, a növényeket, és szívügye a kiskert, a veteményes is. A természet még felálomban, de azért már most is egy ápolts és hasznos konyhakert sejlik fel előttünk ebben a hangulatos külvárosi környezetben.

Vacsora közben szóba kerül, hogyan készülnek a közeledő ünnepre. Engem különösen az foglalkoztat, hogy a szülők a rengeteg szakmai feladat és a sok kihívás mellett hogyan tudnak időt szakítani egymásra és a gyerekekre. Sok családot látni, ahol a felnőttek a legjobb szándékuk ellenére is felaprózzák magukat a hétköznapi teendőiben, s a sok összegyűlt feszültség időről időre, különösképpen pedig az ünnep idején eléri a forráspontot, és kiutat keres. Hiszen itt is, ott is meg kell felelni, az energia pedig véges... A házaspár mindketten igyekeznek kiteljesedni a hivatásukban, a gyerekek iskolába járnak, valaki közülük mindig a továbbtanulásra készül, ezenfelül sportolnak, zenélnak, nyelvet tanulnak... Semmi

rendkívüli, mégis rengeteg a tennivaló, ezer dolog kíván odafigyelést. Mindig foglalkoztatott, hogy ha csak „átlagos” életet él egy család, akkor is, vajon hogyan, honnan tud töltkezni? Van erre recept?

Sokszor, amikor különlegesen terhelt élethelyzetekkel

„Beszélgetünk, vitatkozunk, ütköztetjük az álláspontjainkat, és összehangoljuk, megfogalmazzuk a konklúziót. Elmondjuk a meglátásainkat egymás tapasztalataival kapcsolatban, ezáltal is megpróbáljuk minél jobban megérteni egymást és egymás révén Jézust, aki mindannyiunkért szenvedett” – mondja Julcsi meglepően bölcsen. Arról is beszél, hogy szerinte a MÉCS közösség gyermekeket megszólító ága nagyon sokat segít a fiatalok útkeresésében, ahogyan egyébként a cserkész-

derül: Bence a cserkészvezető-képzésen vesz részt, és ő is tagja a MÉCS ifjúsági közösségének.

Természetesen a kilencéves, harmadik osztályos Janka sem hagyja válasz nélkül a kérdésemet, hogy mit szeretnek a legjobban a húsvéti időszakban. Mint kiderül, az ő kedvence – bármilyen ünnep legyen is – a kézműveskedés. S máris előkerül egy hengerből formázott, színes papírral borított, harmonikázó kartonnyuszi és a tojásdíszek, amiket saját kezűleg készített az ün-

végül életre szóló élményt és elköteleződést hozott. „Akkor már négy éve ismertük egymást, a máriabesnyői jegyeslelki gyakorlaton töltött idő alatt mégis olyan kérdések merültek fel, és olyan válaszok születtek a közös életünk küszöbén, hogy úgy éreztük, a házasságkötésünk után is tovább kell mennünk ezen az úton. Emlékszem, az érintett témákról írt jegyzeteinket sorra tettük be a dossziénkba, mert kevésnek bizonyult az idő mindent átbeszélni, miközben tudtuk, olyan dolgok ezek,

ben.” Marci és Bori így kerültek egyre közelebb a MÉCS lelkeségéhez. Egy idő után felkérést kaptak, hogy tanúságtévő házaspárként is megmutatkozzanak, később maguk is egy családközösség vezetői lettek, valamint lelkinapok megszervezését és vezetését is rájuk bízta. Sok fájdalmas és örömteli pillanatot osztottak meg a közösségben. Bori szerint ez mindenképpen megtartó erőt jelent számukra a hétköznapi életben. Ezt Marci is megerősíti, kiemelve, nem mindegy, milyen közegben és kik tartanak tükröt az embernek, ahogyan az sem, hogy van-e kivel megbeszélni, akár egészen mélyrehatóan, a házasságban felmerülő problémákat. Mindemellett pedig nagyon fontos az egymásért és a közösségben mondott ima is – mutat rá Marci, hozzátéve: imádkoztak már elveszített kisbabáért, gyerekek és felnőttek gyógyulásáért, válságos helyzetek rendezéséért, s mindig eredménnyel, megtapasztalva a közösségben rejlő erőt és a kegyelem kézzelfogható jelenlétét.

Felkészülni egy ünnepre kívül és belül is szükséges, ezt mindketten így gondolják. Sőt, ugyanezt mondják a gyerekeik is. Marci hangsúlyozza: a rend nagyon fontos, de a kifejezés itt most nem feltétlenül a különösképp vonatkozik – nem szükséges például háromszor körbeporszívózni a házat. Sokkal inkább a dolgok rendjéről van szó, például a liturgikus formákról. A szent három nap liturgikus eseményei ugyanis szerves és központi részét képezik az ünnepnek, s ez érvényesül a családi menetrendben is. Marci például már akkor is mindig kivette szabadnapnak a nagypénteket, mielőtt még munkaszüneti nappal nyilvánították volna, hiszen – mint mondja – a nagypéntek megélése nélkül a feltámadás felszabadító öröme sem olyan mély. De máshogyan készül az ember egyedül, máshogyan a házastársával, és megint másképp a gyerekeivel, illetve a tágabb családjával. Az elcsendesedést Marci és Bori is fontosnak tartják, ezt egymástól függetlenül hangsúlyozzák. Az egyre inkább elmélyülő figyelem, egyfajta kontempláció, belső csönd, az Istennel való nyílt párbeszéd lehetőségének megteremtése és a közös imádság egyaránt alapvető feltételei annak, hogy az ünnephez lélekben is megérkezzünk, külön-külön és a családban, a közösségben is – mondja Marci. Ezért házaspárként nagyon figyelnek arra, hogy mindennek a lehetőségét tudatosan megteremtésük önmaguk és egymás számára is. Mindeközben pedig megvannak azok a családi szertartások – együttlétek, imaalkalmak, liturgikus szerepvállalások –, amelyek a családi és a közösségi húsvéti ünneplés zálogai. S ha ezeket szem előtt tartják, akkor a feltámadás öröme valódi örömmé, igazi kovásszá válhat mindenkinek életében.

Horogszegi-Lenhardt Erika
Fotó: Lambert Attila

találkozom, vagy ilyenekről olvasok, elgondolgom, vajon én bírnám-e. És mindig arra jutok, hogy Isten – végtelen bölcsességében – jól tudja, kinek a vállára mekkora keresztet helyezzen. Sokan vagyunk, akik „hétköznapi” körülmények között próbálunk helytállni. Ám – talán éppen emiatt – nekünk is szükségünk van a megerősítésre, az útmutatásra. Látszólag vendéglátó családjunk sem kapott semmi „extra életfeladatot”. A külső szemlélő mindössze annyit lát, hogy a szülő szakmailag és magánemberként is pörgős életvitelt folytatnak, s közben a legjobb tudásuk szerint nevelik, irányítják gyermekeiket, koordinálják saját belső és közösségi életüket lelki és gyakorlati értelemben egyaránt. Aztán ahogyan elmélyültebben kezdünk beszélgetni, kiderül: keresztük mindig akadnak, hiszen kihívások, megoldandó feladatok mindenhol vannak – és lesznek is.

A gyerekek vacsora közben a húsvétot megelőző időszakról mesélnek. Julcsi tizenöt éves, most kilencedik osztályos. Valamivel közelebb, mint a többiek. Arról mesél, hogyan készül lélekben az ünnepre. Az elmúlt hetekben két lelki gyakorlaton is részt vett: először Mátraverébely-Szentkúton, ahol iskolai szervezésben Barsi Balázs atya tartott nagyböjti elmélkedést, majd onnan egyből a MÉCS gyermekközösségének lelki gyakorlatára ment. Mindkét alkalmon számos olyan kérdés került elő, ami kifejezetten az ő korosztályát foglalkoztatja.

is, amely mozgalomban ő is vezető szeretne lenni.

Rebi tizenkét éves, hatodik osztályos. Ő a passiót szereti a leginkább a szent három nap liturgikus történései közül. Ez azért is érdekes, mert az első, komoly találkozási a dramaturgizált szenvedéstörténettel 2020 húsvétján éppen a karantén idejére esett: édesanyja, bátyja és az egyházközösség még egy tagja a konvírus-járvány miatt bezárt templomban énekelte el. Hogy pontosan mi ragadta meg a passióban, azt nem tudja megfogalmazni, ugyanakkor egyértelmű számára, hogy a liturgikus esemény valami igazán földöntúlit közvetít, hatása és következményei pedig meghatározóak. Rebi szerint passió nélkül nincs is húsvét, hiszen ez után a szomorúság után lehet majd csak igazán örövendezni. Még nem is tudja, micsoda teológiai igazságot, misztériumot mond ki ezzel.

Bence, a legidősebb gyerek, ezzel kapcsolatban azt hangsúlyozza, hogy Jézus elképzelt szavait elénekelni azért is különleges dolog, mert – bár nem is gondolná az ember – a passióban való szerepvállalás egészen közel visz ahhoz, amit a szenvedéstörténet valójában jelent, s amit az előadása is megjeleníteni, felidézni próbál. Aki a Jézus – vagy akár Pilátus, Péter – szájába adott szavakat megformálja és elénekli, az még mélyebben éli át az evangéliumi történeteket. Emiatt egyáltalán nem mindegy, hogy hallgatói vagy előadói vagyunk a passiónak – mondja. Az asztalnál ugyan nem hangzik el, de később ki-

repre várva. Hamarosan azt is megtudom, hogy a húsvéti dekoráció készítésében évről évre részt vesz a család aprajagyja.

Ami mindannyiunknak nagyon sokat ad, az a közös imádság. Az ünnepkor ez még nagyobb hangsúlyt kap, hiszen mindig van kiért felajánlani az előkészületet, a böjti lemondást. Ezt a családfő, Marci külön hangsúlyozza, hozzátéve, a család kis közössége ezen keresztül ágyazódik be a nagyobb közösségbe. A családi rózsafüzér-imádságról Jankától megtudjuk, hogy az ima előtt mindig kihúzzák a papírkákra felírt titkokat, s úgy mondják végig az olvasót. Így mindenkinek saját titka van.

Vacsora után a gyerekek szétszélednek, mindenki megy a maga dolgára, kezdődik az esti rutin a kialakult menetrend szerint. Mi az étkezést záró ima és az asztal lerámolása után a nappaliban, a cserép-kályha mellett folytatjuk a beszélgetést. Marci és Borit a MÉCS Családközösségről kérdezem, kíváncsi vagyok, hogyan kerültek kapcsolatba a lelkeségi mozgalommal, és miként lettek tevékeny részesei, illetve hogy mindez mit tesz hozzá a személyes életükhöz. Bori kezdi az emlékek felidézését. Annak idején Czup Zsolt, aki jelenleg a Kispest-Pestszentkeresztbeni Espereskerület vezetője, készítette fel őket a házasságra. Zsolt atya maga is a lelkeségi mozgalom tagja, így azt ajánlotta nekik, hogy vegyenek részt a MÉCS-napok keretében egy-egyesekek szóló hétfévi eseményen. A háromnapos lelki gyakorlat

Ha a szeretet határa kitágul

Beszélgetés Tóth Bencével és Szinyei Merse Katával

Tóth Bence és Szinyei Merse Kata tizenhat éve házasságban. Négy gyermekük van, kiegyensúlyozott családi életet élnek, több mint tíz éve kísérik jegyeseiket a Családok Jézusban közösségben. Irgalmasság vasárnapjához közeledve arról kérdeztük őket, hogy a házasságban, a családi életben, az egymáshoz, illetve a gyerekekhez fűződő kapcsolatban hogyan lehet megélni ezt az erényt.

– Mi a legelső dolog, ami az eszükbe jut az irgalomról?

Tóth Bence: A feltétel nélküli szeretet.

Szinyei Merse Kata: Az, hogy lehet hibázni, hogy nem kell tökéletesnek lenni, és ezt megengedjük a másikkal.

– Hol tapasztalták meg ezt először?

T. B.: A közös életünkben. Feltétel nélküli szeretet nélkül nem házasság a házasság. Csak így érdemes szeretni egymást. Ahogy haladtunk előre a kapcsolatunkban, lassanként elmúlt a rózsaszín kód, és előjöttek a hibáink. Igyekszünk elfogadni a másik tökéletlenségeit, rigolyáit.

SZ. M. K.: Szerencsések vagyunk, mert még csak vártuk az első gyerekünket, amikor rátaláltunk a Családok Jézusban közösségre. Ott találkoztunk azzal a gondolattal, hogy a házassággal tudatosan foglalkozni kell. Bár amikor azt ajánlották, hogy heti egy estét randizzanak a házaspárok, csodálkoztunk, mert mi akkoriban heti hat estét töltöttünk kettesben. Idővel aztán rájöttünk, mennyire indokolt a kérdés, hiszen ahogy nőnek a gyerekek és zajlik az élet, a házaspárnak már nincs annyi közös ideje. Ha hetente egy-két alkalommal minőségi időt tudnak együtt tölteni, arra már lehet építkezni.

– Mi mindent kellett elfogadniuk a másikkal?

SZ. M. K.: Kezdetől fogva tisztában voltunk a különbözőségeinkkel. A mi esetünkben az ellentétek vonzották egymást: Bence nyugodt személyiség, én pedig csapongó, szenvedélyes. Képesek voltunk apróságokon összekapni. Emlékszem, amikor megkértem, hogy segítsen a főzés előkészítésében, ő egyesével kezdte felválni a répákat. Nem érttem, miért nem fog össze többet, úgy gyorsabban haladna. Érdekes, hogy ez precizitás megjelent a következő generációban is: a kamasz fiam múltkor szintén egyesével vágta a répákat, szinte vonalzóval. De fejlődtem, neki már azt mondtam, hogy hú, de szép, és megköszöntem a munkáját.

T. B.: A házasságunk elején esték mentek rá a veszekedésekre, a konfliktusokra. Behúzódtam a csigaházamba, Kata is duzzogott, várta, hogy nyissak felé. Ahogy jöttek a gyerekek, megértettük, hogy nincs időnk ezekre a helyzetekre. Tudatosan próbáltunk változtatni. Mind a kettőnknek engedniünk kellett ahhoz, hogy ne vesszünk össze apróságokon, illetve gyorsabban kibéküljünk.

– Hogyan oldották meg a konfliktusokat? Kinek kell megtenni az első lépést?

SZ. M. K.: Szerintem követendő bibliai idézet, hogy ne nyugodjék le a nap a haragotok fölött. Sokszor vártam, hogy bocsánatot kérjen tőlem Bence, de rájöttem, nekem is be kell

ismernem, hogy hibáztam, bármennyire nehéz is. A konfliktus feloldásához egy lépcsőfokot jelentett, amikor Bence azzal fordult hozzám: érti, amit mondok, de ahogyan mondom, azt nem tudja elfogadni. Szerintem fontos, hogy valakinek minél hamarabb meg kell tennie az első lépést.

T. B.: Megtanultuk, hogy ne várjunk a másikkal, hanem lépünk a másik felé. A világ sem fekete-fehér, és nem csak a másik a hibás. Kavarnak ilyenkor az érzések, nehéz, de dönteni kell: fontosabb a másik. És akkor már tudok mosolyogni rá. Ez ugyanúgy elhatározás, mint az, hogy nap mint nap mellette döntök, és szeretem őt, akkor is, amikor éppen rosszkedvű.

– Meg kell várni, hogy elmúljon a másik iránt érzett harag? Vagy megnyugtató magukat valahogyan?

SZ. M. K.: Van, hogy egy kicsit elvonulok, gondolkodom, imádkozni próbálok. Elég lobbanékony a természetem, de sokat fejlődtem, tudatosan akartam változtatni az indulatosságomon. Akkor kezdtem el ezzel foglalkozni, amikor észrevettem, hogy a gyerekekkel edesapám hangján kiabálok. Hosszú utat jártam be, a sok ima, a szentségimádások és a pszichodráma által Isten gyógyított. Irgalom ez is: a szeretet határa kitágult a gyerekeim felé. Nem is olyan régen a középső fiunk egy egész üveg mustárt ejtett le a konyhában. Felment bennem a pumpa, de összeszorított foggal azt tudtam mondani neki: „Nem baj.” Azt felelte: „De mami, tudom, hogy baj, máskor ez baj.” „Nem, most nem baj” – nyomatékosítottam. Jó érzés volt, hogy felül tudok kerekedni az indulataimon. Fontosnak tartom, hogy a gyerekek ezekben a helyzetekben is megtapasztalják, hogy szerethetők.

– A konfliktushelyzetekben mindenképp szükséges a bocsánatkérés? Van a feloldásnak valamilyen forgatókönyve?

SZ. M. K.: Mindkettőnknek fontos, hogy a *bocsánat* szó elhangozzon. Sőt, a továbbfejlesztett változata: Bocsánatot kérek azért, hogy...

T. B.: Ez utóbbit akkor tudom mondani, ha Kata előtte megosztja velem, mi esett rosszul neki, vagy ha rájöttem erre magamtól. Azért forszíroztam, hogy így kérjünk bocsánatot egymástól, mert a bocsánat szó néha kevésnek tűnik. Nekem az a fontos, hogy azért kérjen bocsánatot, amitől megbántódtam.

SZ. M. K.: Még ügyetlenek voltunk ezen a téren, amikor találkoztunk Gary Chapman és Jennifer Thomas *Ha nem elég a sajnálom – A bocsánatkérés öt nyelve* című könyvével. Először úgy éreztem, örülnék, ha a bocsánatkérés valamennyi formája elhangozna: sajnálom, hibáztam, kérlek, bocsáss meg, ne haragudj, többet nem fordul elő, igyekeznék fogok... Sokat viccelődünk ezen. Látom, milyen nehéz az első lépés, ezért ha csak elindul Bence és nyit felém, már az is elég.

T. B.: A harmónia hamar felborulhat apró dolgok miatt is, de ugyanolyan hamar helyre is lehet állítani egy mosollyal, egy érintéssel, egy humoros megjegyzéssel. A hétköznapi élet kis dolgaiban ez nagy segítség.

– A gyerekek sem mindig úgy viselkednek, ahogyan szeretnénk. Emlékeznek ilyen esetekre?

SZ. M. K.: Tavaly nyáron az egyiküket a Balatonnál elengedtük

lángosozni a barátaival; tizenkét éves volt. Mondtuk neki, hogy nyolcra jöjjön haza. Telt-múlt az idő, rosszul esett, hogy késik. Haragudtam rá, amikor egyórás késéssel megérkezett, de mondta, hogy a barátai még nem indultak el... Elég megbízható, hamar belátja, ha bocsánatot kell kérnie. Előfordult olyan is, hogy a gyerekek nem mondtak igazat egy egymás közti konfliktusuk kapcsán. Megértettük velük, nem az a baj, ha hibáznak, hanem az, ha letagadják; inkább mindig mondják el, hogy mi történt. Jó velük a kapcsolatunk, őszintén bevallják a stikliket, és jó kérdéseket tudnak feltenni. Szerencsések vagyunk, mert nagyon jó gyerekeink vannak, bizalommal vannak egymás iránt és irántunk, jól kommunikálnak.

T. B.: Figyelünk arra, hogy a tetteiknek legyen következménye, de inkább a jót értékeljük, mint a rosszat büntetjük.

– Hogyan tudták úgy elfogadtatni a gyerekekkel a kereteket, hogy az Önök iránti bizalom megmaradjon bennük?

T. B.: Büntetés helyett inkább jutalmazni igyekszünk. Az első gyerekünknel néhány éves korában, amikor a konnektorba nyúlás megakadályozására időnként ráütöttünk kicsit a kezére, azt láttuk, hogy ő is elkezdett csapkodni a homokozóban, ha az akarata ellenére történt valami. Ma ha meg is vonunk tőlük valamit a tetteik következményeinek megértésében, az a számítógépes játékidő, és soha nem a szeretetünk.

SZ. M. K.: Jó látni, hogy a gyerekek milyen szépen gyakorolják a feltétel nélküli szeretetet a legkisebb iránt, aki most hároméves. Ő a harmadik gyerekünk után hat évvel született. Szülőként öröm megtapasztalni, hogy a kicsi bármit tehet, mindenki mosolyog rá pillanatokon belül.

– Nagyobb ellenállás nem fordul elő a gyerekek részéről?

T. B.: Van, hogy az itthoni munkában kellene segíteni, és persze nem úgy segít valamelyikük, ahogyan várnánk, vagy nem akkor. A kedvünk, a lelkiállapotunk, az időnk és a többiek jelenléte függvényében ezt vagy elengedjük, vagy emlékeztetjük arra, hogy ez az ő feladata. Amit tanulhatunk még, az az, hogy időt hagyjunk a gyerekeinknek a kéréseink teljesítésére. Ha azt mondom, csináld ezt azonnal, az nemigen működik. Ha megengedem, hogy befejezze, amiben van, az sokkal célravezetőbb. És időnként érzékeljük is meggyőződhetők a gyerekek. Könnyebben engedelmeskednek, ha a mögöttes szándékainkat és a kéréseink okát is megismerik. Például, hogy most miért épp nekik kell megcsinálni azt, ami a másik feladata szokott lenni.

– A gyerekek néha neheztelnek azért, ha nem megfelelő hangon kérünk tőlük valamit. Lehet, hogy amit mondunk, az megállja a helyét, de a hanghordozásunk zavarja őket. Sokszor ez is jó kifogás az engedetlenkedésre.

T. B.: Nekem is a gyenge pontom a hangszín. A Kétféleben, mentorként hallottunk először a „befogadás négy füle” modellről, ami által világgóssá vált számunkra, hogy néha miért értjük félre egymást. Ennek az a lényege, hogy mindannyian négyféleképpen értelmezhetjük,

amit mondanak nekünk. A tárgyi, az önkifejezési, a kapcsolati és a felszólítási szinten. Egymással kapcsolatban és a gyerekeinkkel könnyen kialakul egy kölcsönös „érzékeny túlhallásunk”. Ráadásul ugyanazt a hangszínt elengedem a fülem mellett, ha jókedvű vagyok, máskor pedig nem.

– A gyerekek közötti konfliktusokat hogyan kezelik?

SZ. M. K.: Azt tapasztaltuk, hogy az egymás közötti konfliktusaik jórészt azon múlnak, hogyan érzik magukat a bőrükben, mennyire van feltöltve az érzelmi tankjuk. Legjobban a kettesben megélt programokkal lehet feltölteni a szeretet-tankjukat, hogy érezzék az odafigyelésünket.

T. B.: És persze azon is múlik az egymás közötti viselkedésük, hogy mi ketten hogy vagyunk egymással. Mindenestre igyekszünk békítőleg fordulni feléjük, máskor, ha jelentéktelenebb dologról van szó, akkor pedig rájuk hagyjuk, hogy intézzék el egymás közt. Vagy elütjük valami bolondsággal, például valóban kimérjük a narancslevet, amin össze-kaptak. Jó, ha el tudják mondani, hogy melyik testvérükkel hogy érzik magukat. Néha elég csak társasjátékozni egyet azzal, aki épp nincs jól a bőrében, vagy minőségi időre vágyik. Látjuk azt is, hogy mindegyik gyereknek más az igénye. Kevin Leman *Születési sor(s)rend* című könyve jól leírja, hányadik gyerek mivel küzd a családban, mik a tulajdonságai, a jellemzői. Azt írja a szerző, hogy egy gyerek mindig felfelé tekint. A harmadiknak például azért nehéz, mert ő a másodikkal keresi a kapcsolódást, aki viszont nem feltétlenül vele foglalkozik, hanem az elsőt keresi a kapcsolatot. Persze ha az egyikük épp nincs ott, máris egymásra találnak.

SZ. M. K.: Ha elakadunk, beszélgetünk közösségi társakkal; ezekből a megosztásokból sokat tanulunk. Szerencsés generáció vagyunk, hiszen rengeteg könyv áll a rendelkezésünkre. Amikor elolvastuk a *Születési sor(s)rendet*, rájöttünk, melyik gyerekünk miért viselkedik úgy, ahogy, és már sokkal könnyebb volt elfogadnunk őt. Az is irgalmasság, hogy elfogadom a helyzetét, azzal együtt szeretem, és kicsit fel is mentem, hiszen értem, miből fakad az, ahogyan viselkedik.

– A nagyszülőkkel, az anyóssal, az apóssal hogyan élik meg a feltétel nélküli szeretet?

T. B.: Jól! Édesapámban könnyen megtaláltam az elfogadás és a szeretet példaképét. Kölcsönös volt részünkről az elfogadás a különbö-

zóságainkat illetően. Jó látni, hogy hetven felett is nagy baráti körük van és sok programjuk. Amikor viszont együtt vagyunk, azok a találkozások a gyerekeinkben is nyomot hagynak.

SZ. M. K.: Igyekszünk azokra a dolgokra tekinteni, amelyekben példamutatók, amiket szeretünk bennünk. Felülemelkedünk az apróságokon. Tetszik nekem a harmincöt-negyven közötti életkor. Már nem akadok fenn mindenben, mint régen, és nagylelkűbb tudok lenni.

T. B.: 2008 környékén Kozma Imre atyához jártunk házasságotra. Mindig a *magnanimitas* (nagy-lelkűség) kifejezéssel jött, hangsúlyozva, hogy ez a házasság alapja. Sok helyzetben mondtuk ezt egymásnak kedvesen, humorral. Milyen régóta ott van a szótárunkban ez a kifejezés! És milyen közel esik az irgalomhoz! Elfogadom a másikat olyannak, amilyennek Isten teremtette.

– Az irgalom gyakorlásának alapjánál ott találjuk azt a kérdést is, hogy mennyire vagyok irgalmas önmagammal. Feltétel nélküli szeretet a másik ember iránt... De vajon önmagam iránt is megvan-e ez?

T. B.: Ott a parancs: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. A másikat is akkor tudom szeretni, ha jól vagyok magammal, és ez nem narcisztikus önszeretetet jelent.

SZ. M. K.: Nekem ezzel dolgom van az utam során. Régebben kevés önbizalmam volt. Lépten-nyomon észreveszem: ha valami nem stimel a gyerekekkel, hibázatom magam, könnyen belecsúszok az önmarcangolásba. Sokat gyógyultam már ebben is. Ha én nem vagyok jól, akkor a család életében is borul minden. Nem várhatom el Bencétől, hogy ő töltsen be ezt a hiányt bennem. Ezt az utat magamnak kell végigjárnom, de a családjáért és Bencéért érdemes. Most már sokkal jobb a helyzet, és ezt Bencének is köszönhetem, hiszen tőle mindennap feltétel nélküli szeretetet kapok.

– Isten irgalmas. Mit jelent ez Önöknek?

T. B.: Bármit csinálok, szeretem tudok olyat tenni, hogy ne zesszen. Hibázhatok, de vissza kell találnom hozzá, és a hibát meg kell bánnom. A gyónással vissza kell térnem arra a kapcsolati szintre, ahol érzem a szeretetét.

SZ. M. K.: Ahogy vagyok, úgy vagyok szerethető. Hálás vagyok azért, hogy anya lehetek, mert így én is megtapasztalom: bármit tesz is a gyerekem, tudom szeretni. És Isten is így szeret.

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

REGISÉG

PAPÍR- ÉS FÉMPÉNZT, bélyeget, képeslapot, papírregiséget és más régiségeket vásárolunk, illetve árverésre átveszünk. Budapest VI., Andrassy út 16. T.: 06/1-266-4154. Nyitva: hétfő–szerda 10–17, csütörtök 10–19 óra között.

25 ÉVE BUDÁN működő, keresztény régiségbolt aranyat, ezüsttárgyakat, karórákat, Zsolnay porcelánokat, régiséget, hagyatékot vásárol. T: 06/20-9727-403

INGATLAN

HOSSZÚ TÁVRA KIADÓ Budapesten, a II. kerületi Ali utcában, kertes téglaház 1. emeletén egy 56 nm-es, másfél szobás, frissen festett és mázolt, félig bútorozott, gázfűtéses, panorámás lakás egy vagy két nem dohányzó személynek. Hűtő-fűtő klíma, internet és kábeltelevé bevezetve.

IMAÓRA

Kútvölgyi Szűz Mária-engesztelőkálpolna: engesztelő virrasztás hazánk lelki megújulásáért minden csütörtökön 20 órától pénteken 5 óráig az Oltárszentség előtt. 22 óra szentmise. Cím: Budapest XII., Galgóczy u. 49. (BKK: a Széll Kálmán térről a 128-as busszal a végállomásig, a Regőczy István térig.)

Az Örökimádás-templom (Budapest IX., Üllői út 75–77.) szentségimádási rendje: hétköznap 8 órától 18 óráig, vasárnap 12 órától 18 óráig. Minden csütörtökön a 17 óra kezdődő imaórán, majd az azt követő szentmisén előre felvett miseszándékokért imádkoznak. Minden hónap első csütörtökén Erdő Péter bíboros celebrálásával papi és szerzetesi hivatásokért, a másodikon a templom karítaszcsoportjának szándékára, a harmadikon az imalábadba elhelyezett szándékokért imádkoznak.

A Szent István-bazilika Mária-kápolnájában (Budapest V., Szent István tér 1.) égi kérésre, huszonhat éve minden csütörtökön 20 órától péntek reggel 5 óráig engesztelő imavirrasztást tartunk Magyarországon, a magyarság lelki megújulásáért. 21 óra mindig más atya mutat be szentmisét a két legszentebb Szív szándékára. Mindenkit szeretettel várunk! Imádkozzunk együtt!

Előpénteki missziós konferenciabeszédek a magyar családokhoz a városmajori Jézus Szíve-templomban (Budapest XII., Csaba utca 5.). A 18 óra kezdődő szentmise után a kistemplomban beszélgetés az elhangzott homíliáról. Mindenkit szeretettel várunk. Bővebb információ: <https://www.varosmajorplebania.hu/>

Kaposfüreden Szűz Mária Efezusi Háza (Kaposfüred, Állomás u. 61/a) várja az engesztelő híveket közös imádságra minden elsőszombaton 10 órától. Zárandokcsoportok bejelentkezése: +36/70-363-7645 (Mezőfi Zoltán), www.mariahaza.hu

Szentmisek Mindszenty József bíboros boldoggá avatásáért: április 5., szerda; május 6., szombat; június 6., kedd. A boldoggáavatási szándékra mondtott szentmiseket 7 óra körül közvetíti a budapest-városmajori Jézus Szíve-templomból a Magyar Katolikus Rádió, az egri bazilikából a Szent István Rádió.

Elváltakért és egyedül maradtakért mutatnak be szentmisét minden hónap első keddjén 17 órakor a budapest-belvárosi Nagyboldogasszony-főplébánia-templomban (Budapest V., Március 15. tér 2.). A szentmise után tematikus beszélgetésre hívják a résztvevőket.

LELKIGYAKORLAT

A Szent Gellért Lelki Gyakorlatos Házban (Leányfalu, Móricz Zsigmond út 141.): május 11-én 18 órától 14-én 13 óráig Ft. Gál Péter atya lelki gyakorlata: „A gyógyító és szá-

A hirdetések tartalmáért és azok valódiságáért a hirdető vállal felelősséget.

AACHENI BÚCSÚ 2023

ZARÁNDOKLAT NÉMETSZÁGBA

(Altötting - Aachen - Kevelaer - Köln - Marburg)

június 11-17. | 7 nap | 419.900 Ft/fő

LELKIVÉZETŐ: Horváth Zoltán atya

az Avilai Nagy Szent Teréz templom plébánosa

ZARÁNDOKLAT A CSÍKSOMLYÓI BÚCSÚBA

május 25-29. | 5 nap | 124.900 Ft/fő

ASSISI SZENT FERENC NYOMÁBAN

június 20-24. | 5 nap | 189.900 Ft/fő

ZARÁNDOKKÖRÚT MONTENEGRÓBA

július 13-19. | 7 nap | 279.900 Ft/fő

MLADIFEST 2023 - IFJÚSÁGI FESZTIVÁL

ÉS ZARÁNDOKLAT MEDJUGORJÉBA

július 26-30. | 5 nap | 124.900 Ft/fő

FATIMAI ZARÁNDOKLAT

augusztus 13-18. | 6 nap | 389.900 Ft/fő

NAGY ZARÁNDOKLAT

(FATIMA, SANTIAGO, LOURDES, LA SALETTE)

zeptember 10-19. | 10 nap | 499.900 Ft/fő

VIA SACRA ZARÁNDOK UTAZÁSI IRODA

+36 20 500 5050

www.viasacra.hu

Jó tömegközlekedés, csendes környezet. A közös költség 12 ezer Ft/hó. Kéthavi kaució szükséges, kisállat nem hozható. Bérleti díj: 220 ezer Ft/hó. Érdeklődni lehet: 06/30-975-1697

HARANG

ÚJ BRONZHARANG eladó. 715 kg-os, G hangú, díszített. Érdeklődni: 06/30-728-8161, info@harangontode.hu, www.harangontode.hu

SZOLGÁLTATÁS

FOGSOROK, hidak készítése, javítása, szükség esetén házról is. T.: 06/1-213-5726

ÓLÓMŰVEG ABLAKOK restaurálását, tervezését, kivitelezését több évtizedes tapasztalattal vállaljuk. Tóth Erzsébet. T.: 06/20-438-5993; www.uvegfestes-stainedglass.hu

badító Jézus". Május 26-án 18 órától 29-én 13 óráig pünkösd-i lelki gyakorlat Ft. Szabó Bertalan domonkos házfőnök atyával. Június 8-án 18 órától 11-én 13 óráig Ft. Kardos Csongor ferences házfőnök atya lelki gyakorlata „Szent Ferenczel az Isten dicsőségét útján”. Elérhetőség: 06/26-383-212, 06/30-466-0749

Bánatszelidítő. A halál közelségével és a gyász fájdalmának terhével küzdöknek, valamint a mindennapi veszteségeinken való továbblépéshez szeretnénk segítséget nyújtani sorstárscsoporthainkban. Találkozás a Pasaréti Közösségi Ház (Budapest II., Pasaréti út 102.) első emeleti termében kéthetente szerda délelőtt 10 órától 11.30-ig, a Szent Anna Plébánia (Budapest I., Aranyhal u. 1., a Batthyány téren, a templom mögött) alsó hittantermében pedig kéthetente szerda este 18 órától 19.30-ig. Időpontok: 2023. április 12., 26.; május 10., 24. Az együttléteket – segítő sorstársakkal – Tegzes Katalin SA nővér vezeti.

„Minden vég egy új kezdet!” címmel lekinapok a Szív Lelkiségi Központban (Tahi, Villamor 7–9. T.: 06/26-387-162.). Szeretettel hívunk és várunk megfontolásra és elcsendesedésre mindenkit, akit megismerő a gyász, megbénító a veszteség. Időpont: 2023. április 14., péntek 14 órától április 16., vasárnap 14 óráig. Előzetes jelentkezés szükséges a programvezetőnél, Tegzes Katalinnál: tegzesk@hotmail.com, 06/30-462-9272. Hozza magával személyes holmiját, törölközőt, és jelezze, ha diétát kér! Megközelítés: Volánbusz, Tahi – Hídó mh., a Bartók Béla úton felfelé.

„Ne féj, nem ítélek el!” címmel lelki gyakorlat tartanak Győrben április 20–23. között. A szív hangját egy ideig el lehet némitani, és figyelmet évtizedeken át gondosan elterelheted. Jöhet azonban az életemben olyan esemény, krízis, amikor az elfeledettnek hitt trauma felszínre kerül. Váradoság, szülés, vetélés, baleset, klimax, gyász, válás esetén elemi erővel tör fel a fájdalom. Van gyógyulás, lehetséges az újrakezdés! Információ: 06/20-823-2201 (Trener Mária)

KERESZTÚT

Keresztutat járnak április 7-én, nagypénteken 10 órakor Budapest VIII. kerületében, a Golgota téren. A tavaly felállított keresztúton az esperesi kerület több plébániája is részt vesz. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk!

ONLINE LELKIGYAKORLAT

A Pannónhalmi Bencés Főapátság online lelki gyakorlat-sorozatát hirdett április 18. és május 28. között olyan 18 és 35 év közötti egyedülálló férfiaknak, akik keresik Istent és a saját útjukat, akiket foglalkoztat a szerzetesi élet vagy a papi szolgálat lehetősége, de még nem hozták meg a döntést, hogy milyen élethivatás mellett kötelezzék el magukat. A lelki gyakorlat hat online, kedd esténként (19.30-tól 21 óráig) megtartott alkalomból áll: április 18., 25., május 2., 9., 16. és 23. Az online alkalmakat május 26–28. között – pünkösd hétfőjéig – személyes találkozással szeretnénk elmélyíteni a Pannónhalmi Főapátságban. Azok jelentkezését várják, akik vállalják, hogy az összes online közös estébe bekapcsolódnak. A jelentkezési határidő április 10. Kérdés esetén a hivatas@osb.hu e-mail-cimre lehet írni.

KONFERENCIA

„Irgalmad az egiek ér” címmel Országos Irgalmas-ság Konferenciát rendeznek a budai Szent Imre-templomban (Budapest XI., Villányi út 15.). április 15-én, szombaton 9–16 óra között. A konferencián tanúságot tesznek többek között a szociális testvérek és a veresegyházi Boldog Brenner János férfikor tagjai. 12 óra kor Mohos Gábor püspök celebrálja a szentmisét, a 15 óra kezdődő szentségimádást Kemeňes Gábor atya vezeti. Kapcsolat, információ: Szkaliczki Őrs plébános nevében Csillag Éva (06/30-232-8445), Csillag Péter (06/30-201-1073), csillagevamarina@gmail.com Mindenkit szeretettel várunk.

ELŐADÁS-SOROZAT

A Szent Margit-templom felszentelésének 90. évfordulója alkalmából előadás-sorozatot tartanak a Szent Margit-templomban (Budapest XIII., Szent Margit tér 1.). Időpontok: 2023. április 20., május 4., június 1., szeptember 7., október 5., november 2., december 7. A felnőtteknek szóló lelkierő központi témája: Parancsok szeretetből – A tizparancsolatról a 21. században. 18 óra szentmise két szín alatti áldozással, 19.30-tól szentségimádás orgonaindításokkal. A szentmisét és a tanítást Monostori László esperes, plébániai kormányzó tartja. Bővebb információ: <https://margitos.hu>

SZENT RITA-NAGYKILENCED

A budapesti Szent Rita-templomban (Budapest VIII., Kun utca 5.) lelki gyakorlat-sorozattal készülnek a szent május 22-

Szent II. János Pál pápa-zarándoklat

Krakko–Wadowice–Kálvaria Zebrydowska • április 22–23. (2 nap / 1 éj)
A zárandoklatot vezetik: **Székelly János** püspök és **Bátor Botond** pálos szerzetes.
Karnagy: **Pálmai Árpád**. Részvételi díj: 44 900 Ft/fő
www.missziotours.hu; tel.: +36 20 565 3228

„Jót s jól!” – Misszió Tours

SZENTFÖLDI ZARÁNDOKLATAINK 2023. II. félév – „Jézus nyomában!”

- ◆ Szép nyári pillanatok!
augusztus 21–27. • 589 900 Ft/fő
Barkó Agoston bencés szerzetes és
Tamás Huba atya
- ◆ Utolsó helyek!
szeptember 4–10. • 549 900 Ft/fő
Bodorkós Imre atya
- ◆ Színes szentföldi ősz!
október 13–19. • 589 900 Ft/fő
Tóth Attila atya
- ◆ Utolsó helyek! Ötödik evangélium,
november 2–9. • 569 900 Ft/fő
Böjte Csaba ferences szerzetes
- ◆ Krisztus Király
– Szentföldi zárandoklat,
november 24–30. • 549 900 Ft/fő
Tamás József nyugalmazott segédpüspök és
Darvas Kozma József atya
- ◆ Advent Szentföldön
december 8–14. • 549 900 Ft/fő
Papp László és **Bökő Péter** atyák

Utolsó helyek!
Fatimai zárandoklat
április 24–28. • 329 900 Ft/fő, **Császár István** atya
Utolsó helyek!
Szobathelyi Egyházmegye
Batthyány-Strattmann László-zárandoklat
Rómába május 15–19. • 189 900 Ft/fő,
vezeti: **Székelly János** püspök
Csíksomlyói búcsú! **Misszió Zárandokvonat**
május 26–28. • 47 900 Ft/fő, **Böjte Csaba** testvér
Utolsó helyek! **Lourdes-i zárandoklat repülővel**,
június 19–23. • 299 900 Ft/fő
Papp László és **Bökő Péter** atyák
Fekete Madonna-zárandoklat autóbusszal
június 27–30. • 79 900 Ft/fő, **Veres András** püspök
Vértessomlói és majki zárandoklat
július 2. • 9 900 Ft/fő, **Pálmai Árpád** karnagy
Medugorjai zárandoklat
zeptember 11–14. • 95 900 Ft/fő,
Burbela Gergely és **Juhos Ferenc** atyák
Zárandoklat Rómába és a Vatikánba
december 2–6. • 259 900 Ft/fő, **Juhos Ferenc** atya
Tel.: +36 20 565 3258, +36 20 336 0016
www.missziotours.hu • www.misszioutazas.hu
Engedélyszám: U-000829

A BUDAPEST-KELENFÖLDI SZENT GELLÉRT PLÉBÁNIA EGYHÁZI FENNTARTÁSÚ URNATEMETŐJÉBEN URNAFÜLKÉK MEGVÁLTÁSÁT, valamint ZÁRTSZÓRÁSOS TEMETÉS LEHETŐSÉGÉT KÍNÁLJA.

Temetőnk minden nap 8 – 18 óráig látogatható.

Urnairoda nyitvatartása:

Hétfőtől péntekig: 9.30-tól 16.30-ig

Telefon: 1/203–8912; E-mail: urnauroda@szgp.hu

Plébániai iroda nyitvatartása:

Hétfőtől péntekig: 9.30-tól 16.30-ig

Telefon: 1/203–8915; E-mail: iroda@szgp.hu

Templomunk miserendje:

Vasárnap: 9.00, 11.00 és 18.00

Hétköznap: 7.00 és 17.00 Szombaton 7.00 és 18.00

Cím: 1115 Budapest, Bartók Béla út 149.; Honlap: <http://szgp.hu>

ei ünnepére. Szent Rita 15 éven át viselte homlokán Jézus töviskoronájának egy sebéit, ezért tisztelői 15 héten keresztül minden csütörtökön (nagycsütörtök kivételével) imádsággal fordulnak a lehetetlen ügyek közbenjárójához. A nagykilenced mottója: „Az Egyház mi vagyunk, mindnyájan” (Ferenc pápa). A lelki gyakorlatot idén több atya vezeti: Kránicz Mihály tanácskezelő, teológiai tanár; Héray András FSO egyetemi lelkész; Szederkényi Károly esperes, plébános; Tóth Kálmán plébános. Az első alkalom: február 2. Mindenkit szeretettel várunk. A szentmisek élőben is követhetők, illetve visszanezethetők a www.szenritatemplom.hu oldalon.

Tisztelt Olvasóink!

Az egyházi közleményeket és híreket szerkesztve közöljük. Megértésüket köszönjük.

A szerkesztőség

A kereszt a szurdokon átívelő híd

Beszélgetés Iancu Laura költővel

Iancu Laura József Attila-díjas költő, néprajzkutató, két gyermek édesanyja. Gyermekkorának nagybőjtjeiről, húsvétjairól, a hagyományról és hitének alakulásáról beszélgettünk.

– Moldvai magyarként született a Kárpátok legkeletibb részében, Magyarfaluban, ahol az emberek számára természetes volt a katolikus hit. Hogyan emlékszik vissza gyermekora nagybőjtjeire, húsvétjaira?

– A hatalmas hóhegyeken való szánkózás miatt a karácsonyi ünnepek játékosabban teltek, de a vallási események, amelyek a hitemet megalapozták, a húsvéthoz vagy még inkább a nagybőjtöz kapcsolódnak. Ilyenkor megkezdődtek a tavaszi munkák, a falu a mezőn élt. A hideg szél kiszáradt, felszántotta a bőrünket. Az ember teste olyan lett, mint a föld, amit megmunkál. Láttuk, ahogyan a természetből kibugyan az élet. Napjában százszor megnéztem, mennyit nőtt a tulipán, lestem a rügyek dagadását, látni akartam, mikor ugrik ki belőle a virág... Megéltük azt a csodát, hogy a teremtésben el van rejtve az élet. A működéséhez nem kell az ember. Ez alázatra intett. A parasztember úgy műveli a földet, úgy bánik a természettel, ahogyan a pap teszi a dolgát az oltáron... Megszülettek az első báránycikák. Ha tarka is volt köztük, olyan boldogok voltunk, hogy az ágyunkba vittük, vele aludtunk.

– Voltak-e a falujukban sajátos szokások, hagyományok?

– A nagybőjtű időszak egésze egy nagybeteg melletti virrasztásként telt. Fekete, de legalábbis sötét ruhában jártunk. A férfiak nem borotválkoztak, az asszonyok kendőt hordtak. Kifestettük a szobákat, amelyeket a tüzelő füstje megszurkított, és a sírokról is eltakarítottuk a tél nyomait, elültettük a virághagymákat. Ha valamelyik házból muzsika hallatszott ki az utcára, az emberek nem várták meg, míg az illetőt kipredikálja a pap. Egy bottal megverték a kapuját, esetleg bekiabáltak: Érted is szenvedtet Krisztus Jézus! További megszegyénítésre nem volt szükség. Pénteken bőjtöt tartottunk, három estén keresztutat jártunk. Ezekre a misékre az is eljött, aki különösebben nem volt „istenes”. Így hívjuk azokat, akiknek az életében több a hit, mint a vallásosság, s a templom miatt nem hagyják el a dolgukat... Tévedés, persze, hogy az ilyen ember nem „istenes”. De faluhelyen, főként egykor, nemigen tettek különbséget hit és vallásosság között. Nem túlzok, ha azt mondom: a magyarfalusiak a nagybőjtű eseményekben érzik magukhoz a legközelebb Istent.

– Több helyen írja, hogy a szenvedés, a megpróbáltatás végigkíséri a moldvai magyarok életét, egyéni és közösségi szinten is. Hogyan viszonyulnak a gyakori csapásokhoz?

– Itt mindenekelőtt azt kell világossá tenni, hogy a hagyományos paraszti világban nem úgy élték meg a szenvedést, ahogyan a 21. században gondolkodunk erről. Ma már

magától a szótól is irtózni szokás, s a szenvedést legfeljebb az Isten léte ellen felhozható érvnek, jogerős ítéletnek tartják. A moldvai magyarság viszonya az élethez reális. Nem az Egyház, nem a tudomány, hanem a természet és az élet tanította meg őket arra, hogy a helytelen tetteknek következményeik vannak: fájdalom, szenvedés. A szenvedés azonban nem fordítja őket Isten ellen, bár igaz, megeskik, hogy egy kárvalott ember, akinek a termését elverte a jég, dühében káromolja Istent. De ő is pontosan tudja, hol van a helye Istennel szemben, s még aznap térdre rogy, és rendezi vele a dolgát. Tisztában van azzal, hogyha ezt elmulasztja, az neki fog fájni, nem Istennek. Sőt, tudja azt is, hogy számíthat Istenre, még abban is, hogy segíti cipelni a fájdalmát. A szenvedés arra való, hogy ha igen-igen elmesszültünk Istentől, visszatáljunk hozzá – ezt mondják. Azt is feljegyeztem: a keresztet arra kaptuk, hogy a szurdokon legyen hidunk.

– A magyarfalusiak hitéről írt monográfiájából az derül ki, hogy a hitükben sokkal erősebben van jelen az őszinteség, többnyire büntető, haragvó Isten képe, mint a Szeretet-Istené, a megváltó Jézus Krisztusé. Mi lehet ennek a mélyebb oka?

– Úgy érzem, van valami rejtély ebben az istenképben. Látok egyfajta „aránytalan-ságot”, aminek a megfjétésével küzdök. Újabban arra gyanakodom, hogy a kérdés kulcsa az önkép, a porszemtudat, a bűnösségtudat. Mintha arról lenne szó, hogy nem tudják megbocsátani maguknak azt, ami Pál apostol is panaszkodott: a jót akarom, de a rosszat cselekszem. Szünni nem akaró büntületben élnek, amely

nem csap át bűnbánatba. Ennek mintájára élik meg Isten megbocsátását is, és biztos, ami biztos alapon inkább óvatosa. Mindig megmarad bennük a bizonytalanság, a kínzó félelem az elkárhozástól. Gyónás után nem tiszta lappal indulnak, hanem egy újabb toldozáson-foltozáson átesett, az elkárhozás veszélyének még

inkább kitett éntudattal, énképpel élnek tovább. Ez a magatartás – kutatásaim szerint – külső hatás a helyiek hitében. Az egykori lelkipásztori módszertan és a papság keze nyom. A hitéletben túlságosan kipreparálták a bűnt.

– Mégis: mennyire hisznek az irgalmas, megbocsátó Krisztusban, és elfogadják-e a világ Megváltójának? Hogyan ünneplik a húsvétot, a feltámadást?

– Krisztus kereszthalála számukra a legmeggyőzőbb érv a hit értelme és jelentősége szempontjából. Úgy olvassák és hallgatják a kereszttűt ájtatosságot, hogy közben nagyokat sírnak. Az út menti feszületeket úgy ápolják, mintha valóságos testében függene rajtuk Krisztus. A húsvéti szokásokban aztán már több az öröm. És a régi pogány szokásokat mind-mind „megkezesztelték”, összekapcsolták valamilyen evangéliumi motívummal. A húsvétra készített sok finomság: a pászka, a bárány és a többi, meg a tiltások alóli felszabadulás miatt nem is a lelki üzenetekre esik ilyenkor a figyelem. Énekeljük, persze, hogy *Föltámadt Krisztus!*, a mennybemenetelig így is köszöntünk egymásnak, de ez a mondás olyan volt, mint egy ősi varázsszó, nem lehetett lerántani a sárba... A húsvét megmaradt titokzatosságnak.

– Mondhatjuk, hogy a szentháromságos egy Isten a moldvai magyarok tudatában elválnak a büntető Atyaistenre és a szerető Fiúistenre? S hogyan viszonyulnak a Szentlélekhez?

– Inkább úgy fogalmaznék, hogy nem elválnak egymástól ezek az arcképek, hanem külön-külön is nagyon karakteres-

nek mutatkoznak. Ma is tartom, amit egykor mondtam: a moldvaiak Istent a természetből „olvassák”, Jézus Krisztust a lelki élet, a hit mélységeiben és küzdelmeiben látják viszont. A Szentlélek az az isteni személy, akiről két bibliai esemény kapcsán tudnak, Jézus megkeresztelkedése és a pünkösdi történelem nyomán.

Érdekes, hogy bár a pünkösdi ma is nagy, kétnapos ünnep, a Szentléleknek nincs sajátos (népi) kultusza.

– Tizenkét éves korában elhagyta a szülőfaluját, azóta városokban él, Csíkszeredán, Budapesten, Velencén. Szaládi kötődései miatt és néprajzkutatói munkájából adódóan azonban rendszeresen visszajár Magyarfaluba. Mi az, amit megőrzött gyermekkorá hitéből, és mennyire változott a húsvéthoz való viszonya?

– A nagybőjtöt szeretem igazán ma is. A gyermekkori hitem sok „mütéten” esett át, de az örökségnek van olyan része is, amivel meg kellett tanulnom együtt élni. A húsvéti ünnepkörben a nagypénteket és a húsvéthétfőt szeretem a legjobban. Ami köztük történt, az a világ legszomorúbb története. Szinte érthetetlen, hogy mer ezek után Isten „szemébe nézni” az emberiség. De ő ezúttal is elveszi az ember szégyenét, ahogy Zakariás esetében tette. Őt elnémitotta. Az emmauszi tanítványok szemét eltakarja, hogy aztán fokozatosan maga fedje fel magát. Akkor is Isten közeledik hozzánk, amikor azt hisszük, hogy a hitben úgy igyekszünk, majd összetörjük magunkat...

– Isten léte az Ön számára evidens, de mintha nem felszabadult volna ez hit, hanem sokkal inkább szorongó, félelemmel teli. Gyermekkorai tapasztalatokból fakad ez, vagy alkatalig ilyen?

– Is-is. És vannak helyzetek, amelyek felnagyítják a szorongást, illetve elnyomják a hitet, a reményt, a bizalmat.

– Azért is kérdeztem ezt, mert a hit mellett bennem is

sok a szorongás. János apostol ugyanakkor azt mondja: aki szeret, abban nincs félelem.

– Szerintem a félelem nem választható el az emberi létezésétől, és nem is minden típusa „hitellenes”. Sőt. A *Bibliában* gyakran olvassuk a felszólítást, hogy ne féljünk, s ez éppen arról tanúskodik, Isten nagyon is tisztában van azzal, hogy a létezés elemi velejárója a félelem. Ezt nem tagadja a *Biblia*, hanem azt ajánlja, hogy ennek ellenére ne (csak) féljünk, hanem bízzunk is. Ha nincs félelem, mi indokolja a bizalmat? Nálam a félelem az éberség eszköze. Nem azért félek, mert nem bízom, hanem azért bízom, mert félek. A hívő ember félelme nem azonos a hitetlen ember félelmével. Lehet, hogy szerencsésebb volna fogalmilag is elkülöníteni egymástól a kettőt.

– Miért van az, hogy a szeretetből fakadó megváltás kétezer évvel ezelőtt megtörtént, mégis változatlanul nehéz hinnünk Isten határtalan jószágában, gondviselésében?

– Ez nagy kérdés... Én is úgy érzem, hogy megfáradt az emberiség a hitben, és méretetlenül eltávolodott Istentől. A világtörténelem végtelenül hosszú sorsága miatt az ember elhitte, hogy rajta kívül és fölötté nincs is senki. Már nem vár Istenre, akinek a

”

A moldvai magyarság viszonya az élethez reális.

Nem az Egyház, nem a tudomány, hanem a természet és az élet tanította meg őket arra, hogy a helytelen tetteknek következményeik vannak: fájdalom, szenvedés

malmai ugye lassan örölnek. Az ember magát tette meg az élet és a halál urának. Elkéseredésben egy gyermeteg gondolat is megfogant bennem: szegény Isten kizavart minket a paradicsomból, hogy ne együnk az élet fájáról, de a sátán ellopta az ötletet, elültette a maga életfáját, s legvégül annak gyümölcseivel – mérgével – etet minket. Ettől a gonoszszágyümmölcstől az ember, és majd a gép, mindenre képes lesz. A lényeg, hogy Istent iktassuk ki a létezésből. Ez a legvilágosabb bizonyíték arra, hogy a harc valójában Isten ellen zajlik, és a magára istenként tekintő ember nem más, mint a sátán eszköze, fegyvere. A folytatást és a végkifejletet illetően én a kilátkozhatatlanságnak hiszek. A gonosz legyőzött, és akik az Urhoz kiáltanak, megmenekülnek.

– Fontos Önnek Dsida Jenő *Nagycsütörtök* című verse, utal is erre legutóbbi kötetében, a *Kislány a pályaudvaron* című versben: „(...) egy csütörtökön végül utat kértem / elnézést kérek én a / híres vacsorára jöttem”. Azt is írja egy helyütt: „Dsida verse nem szöveg. Esemény. Történet, és valamely szereplője biztosan én vagyok.”

– Igen, ez a Dsida-vers nagyon üt. A nagycsütörtöki bibliai események is olyan, a létezéshez szorosan kapcsolódó momentumokat jelenítenek meg, mint amilyenekről a félelem kapcsán már beszélgettünk. Tagadhatatlan, hogy az ember életében van egy vagy több olyan, ahogyan a vers fogalmaz, „titkos út”, amit egyedül kell végigjárni, „állati félelem”-ben. Ez az *egyedül* nem csak egyedüllétet jelenthet, hanem lelki szárazságot is. Megjelenhet az istenhiány tudatállapotban. A nem értésben. És itt dobja be Isten Jób esetét mentőöví. Jóbot nem igazták a körülmények. Sem a gazdagság, sem a nyomor. Sem a szeretet, sem az igazság. Istent akarta. És amikor a legnyomasztóbb istenhiányt, isten hallgatását élte meg, akkor mondta ki a *Biblia* legfontosabb mondatát: „Tudom, hogy az én Megváltóm él, és utóljára az én porom felett megáll.” Biztosan volt Isten tarsolyában más mód is arra, hogy ezt a hitet, tudást eljuttassa a teremtményéhez. Mégis a szenvedés nyelvét választotta.

– A közelmúltban elhunyt piarista pap tanárhoz, Lukács Lászlóhoz, lelkiatyjához írta *Vasárnapból van az ember címe* versét: „Éltünk mátol holnapig, / szakadékból kapaszkodásig, / s akárhogy görnyedtek a számok, / egy vasárnap sem volt hamis, / minden reggel: születésnap volt, / születésnap a mai is.” A vasárnap Jézus Krisztus feltámadásának napja. Így az őstisztaság, a reménység mintájának is tekinthetjük?

– A vers Lukács László születésnapján köszöntésére íródott. Atya nagyon sokat és türelmesen fáradozott a hitem gyógyításán. Csak azért nem beszélek róla a gyász hangján, mert tudom, mennyire várta a színről színre látást. Kicsi gyermeknek láttam, aki másra sem tudott gondolni, mint arra, mikor érkezik már haza az Édesapa, hogy végre-végre megölelhessen. A hetedik nap, a vasárnap, és úgy általában az ünnep, amit Istentől kaptunk, sokkal értékesebb ajándék, mint amennyire élünk vele. A katolikus vallás legcsodálatosabb eseménye a szentmise, amire általában ugye vasárnap jut el az ember. Istentem... Csak a miseszöveg csendes hallgatásából is megborzong az ember. Megrendül attól, hogy milyen nagy az Isten, és milyen fontos neki az ember. Tulajdon Fiát sem kímélte értünk. Nem lehet ezt felfogni, csak megköszönni.

Bodnár Dániel
Fotó: Lambert Attila

Horváth Zoltán István

Jézus felment az Olajfák hegyére

Többször olvashatjuk az evangéliumokban e címadó mondatot. Talán leginkább imádkozni ment Jézus az Olajfák hegyére, ahogyan Galileában is, ahol a hegyen „az egész éjszakát imádságban töltötte” (vö. Lk 6,12). A hegy és az egyedüllet azt jelenti: közel az Atyához, aki „odafönt” van, és aki a csendben, a szívünk mélyén van, ahonnan megszólít minket.

Az Olajfák hegye ilyen hely. Itt található a templom, amely annak em-

üvegen át látható. A jeruzsálemi Templom-hegyen azonban ma valóban nem találjuk ott az egyetlen Isten egyetlen templomát, csupán két hatalmas mecsetet: a hegy közepén álló Sziklamecsetet és az al-Aksza mecsetet. Krisztus után 72-ben a Római Birodalom valóban lerombolta a Szent Várost, ahol „kő kövön nem maradt”, és egy új várost alapított a helyében, az Aelia Capitolinát. Azóta sincs templom és áldozati oltár... Jézus innen, az Olajfák hegyéről

rat teljesítésének, az emberiség üdvözítésének vágya közötti küzdelemben vérrel verítkezett. Ennek emlékére épült a Nemzetek temploma – más néven Agónia-bazilika – az első világháború után, közadakozásból. Mindenki azt hitte, hogy ilyen világraszóló szenvedés és pusztítás nem lesz többé, ezért hálából épült ez a templom. S bár Magyarország a háború után a trianoni békediktátum nyomán elveszítette területének kétharmadát, mégis a legnagyobb adományt adta, a főoltár fölötti apszisban található mozaikképet, amelynek jobb sarkában ott látható a magyar címer. Ha egy vesztes háború után mi, magyarok így tudunk hálát adni azért, hogy véget ért az öldöklés, és eljött a várva-várt béke, akkor büszkéek lehetünk arra, hogy ebben a hazában születhettünk és élhetünk. Ahogyan büszkéek voltunk mi, budapest-terézvárosi szentföldi zarándokok is, és ott, ahol Jézus vérrel verítkezett, letérdeltünk, kezünket a sziklára tettük, melyre Jézus vére hullott, s elénekeltük a magyar Himnusz: „Mebűnhödté már e nép a múltat s jövődőt!”

A kert kétezzer éves olajfái őrzik, sőt a fülünkbe, szívünkbe súgják Jézus imáját: „Atyám, ha lehetséges, kerüljön el ez a kehely, de ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem aho-

miatt egyedül itt van ragyogó fény az egyébként kék mozaikkal díszített templomban, ahová az alabástrom ablakokon keresztül csak szűrt fény jut be. Bár mindannyiunk életében, lelkében jelen van több-kevesebb szenvedés, talán mégis ki tudtuk mondani őszintén és hittel: legyen meg a te akaratod!

De ugyanebben a kertben történik az árusulás is, Júdás ide hozza a katonákat, hogy Jézust elfoghassák. Belépve a Getszemáni-kertből az árusulás

fiát?” (Mt 26,48) A szeretet egyik legkifejezőbb jele, amikor valakit átölelek, arcom az arcához ér, befogadom őt az életembe, a szívembe – s ugyanez a gesztus itt a pénzért való elárulás jelvé lesz. Leírhatatlan fájdalom ez Jézusnak, talán még az ezután következő testi gyötrelmeinél is fájdalmasabb. Ez tényleg a sötétség és a mélység pillanata, s valóban, a hely is a legmélyebben van az Olajfák hegye alatt.

De kiülthetünk a hegy csúcsára is, ahonnan a zarándok végigtekinthet Jeruzsálem négy részre osztott (zsidó, keresztény, muszlim és örmény) mai Óvárosán, amely magában foglalja a Templom-hegyet és a passióból ismert sok helyszínt, többek között a Via dolorosát, a Golgotát, a Szent Sír-bazilikát. Ez volna a világ közepe? Igen, mert alattunk, az Olajfák hegyének oldalában ott a temető a sírokkal, mind várják a feltámadást. Mert Krisztus ebben a Szent Városban győzte le feltámadásával a halált. S ahogy ott ültünk csendben, imádkozva, egyszer csak megszólalt a műezzin, és mögöttünk felhangzott az esti harangszó egy, az Olajfák hegyének tetején álló hatalmas toronyból, s a lemenő nap fényében a csúcán szikrázva tündökölt a kereszt. Ez a torony felhívja a figyelmet arra, hogy a halált az élet, a feltámadást a mennybemenetel követi, az átlépés oda, ahová Jézus már előrement, és ahol örök lakóhelyet készít nekünk, ha elfogadjuk, ha befogadjuk őt az életünkbe mint Megváltónkat.

Fotó: Topor Márta

lékére épült, hogy az apostolok megkérték Jézust: „Uram, taníts meg minket imádkozni!” (Lk 11,1), és Jézus a *Miatyánk* imádságot tanította nekik. A Pater noster-templom udvarán számtalan nyelven olvasható a *Miatyánk*, ott láthatjuk felírva héberül, de arámi nyelven is, amelyen Jézus beszélt. A karmelita templomban pedig, amely a 4. századi templom helyén áll, ott olvashatjuk magyarul is.

Jézus imádkozott itt más alkalommal is. Amikor az Olajfák hegyének túloldalán található Betániából – Mária és Márta házából testvérük, Lázár feltámasztása után – elindult a jeruzsálemi Templom-hegy felé, meglátta a Szent Várost, és megsiratta, tudván, hogy el fog pusztulni, mivel nem fogadta be a Messiást (vö. Lk 19,28–48). A 20. században a bizánci romok fölé épült, könnyesepp alakú templom, a Dominus flevit (az Úr sírt) őrzi ennek emlékét. Az építész gyönyörűen megalkotta: az oltár mögött lévő „oltárkép” egy üvegablak, azaz nem más, mint Jeruzsálem élő városának képe, amely az

mindezt előre látta. A közelmúltban ott, az Olajfák hegyén állva, és saját szemünkkel látva a várost, talán mi, egyszerű budapesti zarándokok is előre láttuk, mi történik velünk akkor, ha nem fogadjuk be a Messiást életünk városába, a szívünkbe. E prófétai előrelátása után Jézus felült a számarcsikóra, és úgy vonult be apostolaival Jeruzsálembe, a Templom hegyére, mint a Messiás. Ma úgy is nevezik ezt az utat: Virágvasárnap útja. Diadalmas, hozsannázó, pálmaágakkal és virágzó ágakkal ünneplő közösség köszöntötte őt.

Jézus a húsvéti ünnepekre ment föl Jeruzsálembe, mint megannyi zarándok abban az időben. Elgondolkodtam azon, vajon megint „nem kapott helyet a szálláson”, mint annak idején Betlehemben, hogy az Olajfák hegyének lábánál, a Getszemáni- (arámiul: olajprés) kertben a szabad ég alatt vagy egy barlangban kellett megszállnia? Nem tudni. Mindenesetre az utolsó vacsorát követően idejött tanítványaival, a Getszemáni-kertbe, s a szenvedéstől, a haláltól való félelme és az isteni aka-

Fotó: Fábán Attila

gyan tel!” (Mt 26,39). S e szavak összecsengenek azzal az imádsággal, aminek a közeli Miatyánk-templom állít emléket: „legyen meg a te akaratod!”. Talán éppen ezért van e két idézet felírva az Agónia-bazilika kupolájában – az arany mozaikborítás

barlangjába, az oltár alatt ott vannak az alvó apostolok szobrai, s közelükben a kép, a *Júdás csókja*, és máris hallod szívedben a mélyseges fájdalmat kifejező mondatot az imént még remegve vérrel verejtékező Jézustól: „Júdás, csókkal árusul el az Ember-

Fotó: Fábán Attila